

ORDINES AC

DECRETA, CONSTITUTIONVM Q̄,

DECLARATIONES ALIQVAE,

AB EXCELL. SENATV AEDITAE:

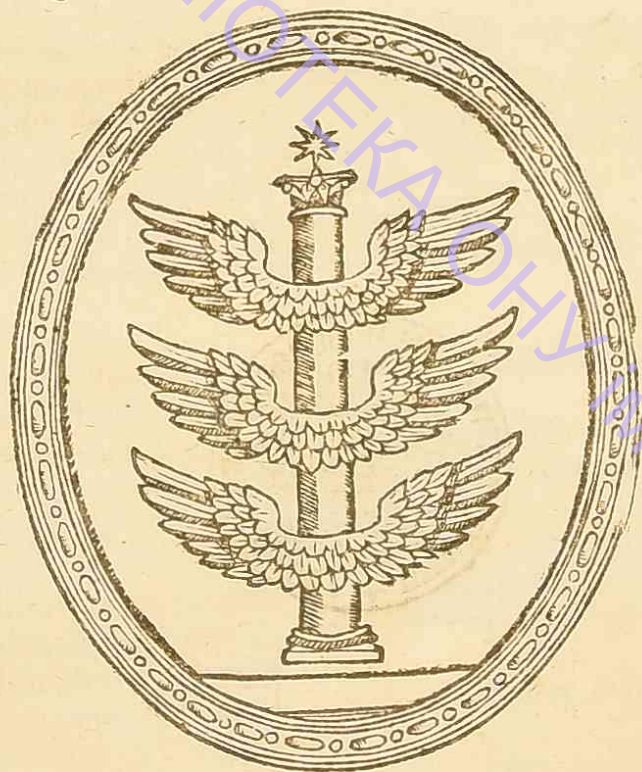
ET POSTREMÒ EXCVSAE.

Cum Indulto Leonis Decimi Pont. Max.

Ordinibus Vormatiae, & alijs.

CVM PRIVILEGIO.

NOVARIAE APVD FRANCISCVM
SESALLVM, M D LXXIIII.

INDEX ORDINVM. 3

	INDVLTVM Leonis Decimi.	fol. 7
	Ordines seruandi circa proclamationes, que sunt pro rebus Ca- mere.	fol. 11
	Decretum gratiosum pro iis, qui obsidionem cum Duce pertu- lerunt.	13
	De Locumtenente Vicarij Prouisionum Mediolani.	16
+	Declaratio Senatus super prescriptionibus.	17
	Declaratio super iurisdictione Abbatum mercatorum.	19
	Declaratio capituli si per apparentem.	19
	Quod obtinentes euocationes, aut intimationes condemnentur in expen- sis in casu succumbentia.	20
	De quibusdam, qui petunt, se declarari comprehensos in gratia generali.	21
-	Quod scriptura gratis dentur miserabilibus personis.	21
	Ordinatio super denunciationibus delictorum.	22
	Ne Aduocati oblationes coram Senatu pro clientibus temere faciant.	23
	Decretum super fictis libellariis bladorum, & uini.	24
-	Ordo super actuariis causarum ciuilium Mediolani.	25
	Ordo super prorogationibus, & suspensionibus ad cancellarium Senatus affe- rendis.	26
	Ordini di Vormacia.	27
	Emendatio Cap. Et quia cautum est, in titulo de iure, & priuilegio Fisci.	32
	Decretum de instantia causarum eridarum.	32
	Quod Fiscales pro descriptione bonorum delinquentium nihil accipiant.	33
	Ordo de mercede Baricellorum, custodum carceris, & aliorum.	34
	Quando procedendum sit non obstante remissione.	39
	Quod in causis onerum uertentibus coram Senatu, a die appellationis interposita executio sententiarum ultra trimestre non retardetur.	40
	Quod cause appellationum a sententiis Prætorum pheidatariorum ab auditoribus ipsorum pheidatariorum, non cognoscantur.	40
	Quod omnes cause pauperum, in quibus ipsi actores sunt, nullam habe- ant instantiam.	41
	Decretum de iis, qui ad nouas defensiones admittuntur.	42
	Adam Tinctus uxoricida absoluitur a confiscatione bonorum.	42
-	Quod operarij lapsa certo tempore non possint mercedem petere.	43
	Quod notarij rerum criminalium ab officio recedentes relinquunt acta	43

155
336

K

I N D E X

notariis succedentibus.	43
Quod p̄uendatarij in sua iurisdictione tutum carcerem habeant.	44
Quod ponentes manum ad arma contra mulieres non incurrant p̄enam primæ euaginationis: & quomodo procedendum sit contra eos, qui	
+ quos conductos non restitunt.	44
In causis conductionis aquarum non obstare Fisco possessionem immemorabilem.	45
Quorundam blasphemantium Deum punitio.	45
Quid seruandum, quando plures Iudices in iurisdictione unius delicti concurrunt.	46
Quod in casu prioris euaginationis sine uulnere non procedatur per capturam.	47
Quomodo Syndicator Vicarij Prouisionū Mediolani deputari debeat.	47
Protektoribus carceratorū petentibus cognitionē suā augeri repulsa datur.	48
De eligendis deputatis regimini Trecati.	48
De eodem.	49
Constitutionem, qua datur facultas aquæ ducendæ, intelligendam etiam de scolatitiis.	49
Crida che gli artefici di lana, & tentoria con grana, & cremesino non escano de lo stato.	50
Quod p̄uendatarij impetrent licentiam à Senatu publicā di proclamata Principis in suis iurisdictionibus.	50
Declarationes quædam super concessionibus.	51
Decretum de delictis militaribus.	52
De debitoribus suspectis de fuga.	53
Saluum conductum quinquennale non renouari.	54
Clausula ponenda in creationibus ciuium, quæ sunt à Decurionibus ciuitatum.	54
De fideiusionibus accipiendis in causis appellationum.	54
Quod uisitationes delictorum non fiant nisi à notariis malefactorum.	55
Quomodo faciendæ sint condemnationes in casu incertitudinis.	55
Pœnam præceptorū pœnaltum emanatorum à iudicibus p̄uendatariorū uirtute literarum Senatus applicari debere Fisco Regio.	56
Causæ appellationum coram Senatoribus, quemadmodum & causæ principales, instantiam non habent.	56
Ordines pertinentes ad Fiscales, & officiales criminalium causarum.	57
Decretum pertinens ad gratiarum approbationem.	62
Contra imputatos de sodomia non esse faciendam condemnationem cum bonorum confiscationem.	63
Decretum pertinens ad onera bonorum p̄uendalium.	63

De Militaribus delictis

Non fiat uisitatio: = nesciminales nisi a Not. Cim.

De

I N D E X

Declaratio pertinens ad immunitatem 12. liberorum.	64	<i>de 12. figliuoli</i>
De iis, qui prætextu paupertatis pœnam pœcuniariam in corporalem cōmutari sibi obtinent.	65	
Casus gratiæ reseruari Regiæ Maiestati.	65	
Dominum domus non esse molestandum, in qua banniti ipso inscio receptati fuerint.	67	
Ordines Cancellariæ Excell. Senatus.	69	
Quod in impetrandis prorogationibus instantiarum seruetur ad unguē forma constitutionum.	68	
Aliud decretum in materia prorogationum.	68	
Decretum pertinens ad super edentias.	77	
Aliud decretum pertinens ad prorogationes.	77	
+ Quod terminus præfinitus ad decidendum articulum an causa sit appellabilis, non, nisi bis, prorogetur.	78	
* Ordo seruandus in commissionibus causarum ciuiliū.	78	
Decretum de causis remittendis à Senatoribus ad Iudices inferiores.	80	
De eodem.	69	De eodem.
Decretum de Syndicatoribus.	69	
Ordines seruandi in officiis rerum criminalium.	72	
Quod nulla habeatur ratio rescriptorum posteriorum, nisi facta fuerit mentio anteriorum.	76	
Decretum de Columbariis.	76	
Decretum de pretio Bladorum.	76	
Querelatus querelantem querelare non possit.	77	<i>querelatus</i>
Commissarij, qui huc illuc mittuntur, debeant, ubi reuersi fuerint, acta tradere iudicibus ordinariis.	77	
Decretum Niuis.	78	
Decretum secundum de Syndicatoribus.	79	
Decretum de terræ spatiis intra noua mœnia Mediolani inclusis, uendendis iis, qui ædificare uelint.	80	
DE primo euaginate in domo priuata.	81	
Iudices p̄uendatariorū procedere possunt contra consules, communes, & homines sue iurisdictionis.	82	
Declarationes super immunitate duodecim liberorum.	82	<i>de 12. figliuoli. 64</i>
De præensione immunitatis taxarum equorum Nobilium Cremonensium, ac ciuium ex priuilegio.	82	
Declaratio pro æstimo fiendo in oppido Modoetia pro buccis minorum & domibus ad fictum locatis.	84	

МЕЧНИКОВА

I N D E X

Declaratio §. Possunt. & §. Et etiam, in titulo de Pheudis, pro imbo-	86
taturis.	
De perficiendis processibus.	88
Tabella dierum quibus Excellentiss. Senatus non sedet.	89
Tasse della Cancelleria dell'Excellentiss. Senato.	91
Tassa della Cancelleria del Magistrato Straordinario, per l'officio delle Biade.	84

I N D V L T V M L E O N I S
D E C I M I P O N T. M A X.

EO Episcopus servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Et si apostolica Sedes, ad quam, tanquam omnium piam matrem, & iustitiæ administratricem ex vndecunque mundi partibus magnus Christi fidelium pro consequendo iustitiæ complemento concursus in dies fieri solet, plenam habeat auctoritatem omnibus de opportuno iuris remedio providendi: solet tamen aliquando Sedes ipsa Christianissimorum Regum votis, illis præsertim, per quæ subditorum suorum dispendiis obuiari, & litigandi materia amputari dignoscitur, annuere; & pastoralis officij partes favorabiliter impendere; prout personarum, rerum, temporum, & locorum, ac aliis qualitatibus diligenter pensatis, in domino conspicit salubriter expedire. Sanè exhibita nobis nuper pro parte carissimi, in Christo filij nostri Francisci Francorum Regis Christianissimi, & Mediolani Ducis petitio continebat, quod licet ipse Franciscus Rex, & sui officiales Ducatus Mediolanensis cunctis conquerentibus in omnibus, & singulis causis coram suis ordinariis, coram quibus alias de iure, vel consuetudine tractari consueverunt, sint parati iustitiæ complementum ministrare; tamen sæpe contingit suos subditos, & vasallos ratione dicti sui Ducatus Mediolanensis ad diuersarum personarum, & locorum, etiam religiosorum instantiam extra territorium, & dominium dicti sui Ducatus ad iudicium euocari, propter quod ipsi subditi & vasalli sæpe diutina incommoda, grauesque expensas incurrunt. Quare pro parte dicti Francisci Regis, & Mediolani Ducis, nobis fuit humiliter supplicatum, vt ne præfati subditi, & vasalli sui indebitis vexationibus extra dominium dicti Ducatus fatigentur, & extra illud trahantur, ac alias in præmissis opportunè providere, de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque, qui singulorum nobis, & sedi prædictæ deuotorum filiorum indemnitatibus, quantum cū Deo possumus, libenter consulimus, huiusmodi supplicationibus eiusdem Francisci Regis, vtpotè de nobis, & Sede prædicta in vrgentissimis ipsius Sedis rebus benemeriti, inclinati, Apostolica auctoritate, tenore præsentium perpetuò statuimus, & ordinamus, Quod prædicti subditi, vasalli laici, & eorum singuli, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, vel conditionis, de dicto Ducatu Mediolanen. & illius districtu existentes, pro quibusuis causis profanis,

per

8
per quasuis personas, conseruatores, & Iudices Ecclesiasticos, quauis auctoritate fungentes, quarumcunque literarum, & rescriptorum apostolicorum in posterum impetratorum pretextu, extra Ciuitates, dioceses, terras, castra, & loca Ducatus, & districtus Mediolanensis huiusmodi, ad quarumuis personarum, vniuersitatum, seu collegiorum, tam ecclesiasticorum, quam secularium, instantiam citari, aut conueniri, vel alias ad iudicium quoquomodo euocari non possint, nec debeant: sed huiusmodi causae profane, quae hactenus ad Rom. Cur. aduocata, seu in illa commissa non fuerunt, in partibus ipsis, & dominio praefato cognosci, & decidi debere, nisi ubi Curia Romana daret Iudices de consensu partium, vel ubi laici litigantes sponte adirent Iudices deputatos per nos, & se de eandem, prout in rescriptis in forma Significauit impetrari solitis fieri consuevit. Et insuper quia multoties contingit inter ecclesiasticas personas Ducatus, & districtus Mediolanensis huiusmodi litigari super bonis patrimonialibus, vel etiam ecclesiasticis, maximumque subditorum eorundem incommodum sit in eadem Rom. Cur. desuper litigare; pariter statuimus, & dicta auctoritate decernimus, quod omnes, & singulae causae, quae sunt fori ecclesiastici, Sanctae Rom. Ecclesiae Cardinalium & beneficiatis dumtaxat exceptis, in quacunque instantia in partibus videlicet, Ducatu, & districtu huiusmodi, Iudicibus ecclesiasticis committi, delegari, & decidi debeant, nisi illae quae excederent summam sex millium ducatorum auri, aut fructus bonorum, de quibus agetur, ad valore annuum trecetorum ducatorum similium ascendant, quo casu saltem in vna ex instantiis possint in eadem Rom. Cur. committi & agitari. Quodque a sententiis interlocutoriis desuper in partibus proferendis, vel a grauaminibus, nisi talia forent, quae nisi per appellationem a diffinitiuam reparari non possent, appellari non possit, sed eorum cognitio in fine litis referuari debeat. Quodque a duabus sententiis diffinitiuis conformibus per tempora proferendis appellari pariter non possit: sed debita executioni demandari debeant. Nec non iudices delegati pro tempore existentes ad petitionem alterius partium assumere teneantur assessorum neutri partium suspectum, & de quo partes ipsae confidere possint, & iudices ipsi eiusdem assessoris consilium sequi debeant, & in contrarium gesta per ipsos iudices sint ipso iure nulla. Quodque processus super praemissis omnibus, & eorum circumstantiis, ac de praedictis vniuersis in partibus huiusmodi habendi, ac sententiae desuper in partibus pro tempore latae, praetextu alicuius nullitatis, nisi eadem nullitas ex defectu citationis

EXCELL. SENATVS.
9
rationis omissa, vel iurisdictionis proueniret, reuocari, seu alias impugnari non possint, nec debeant. Et insuper statuimus, & ordinamus, quod causae criminales contra clericos, & laicos, ac personas ecclesiasticas, praeterquam ubi ratione alicuius criminis in Bulla Coenae Domini contenti contra eos, vel etiam laicos agi deberet, ordinariis vel aliis iudicibus ecclesiasticis in partibus & dominio, ac districtu Ducatus huiusmodi committi, cognosci, decidi, & terminari debeant, nec de caetero ad Rom. Cur. aduocari & in ea tractari, vel extra Ducatum Mediolanensem, & districtum huiusmodi committantur, nisi ad effectum priuationis beneficiorum, quatenus beneficia obtinentes propter delicta, pro tempore perpetrata, priuari possent, quo casu causa priuationis beneficiorum huiusmodi, etiam alibi quam in dicto Ducatu, & districtu, & per alios iudices tractari possint. In causis vero homicidiorum, mutilationum alicuius membri, vulnerum animo delibato occidendi illatorum, raptus mulierum, furtorum, depopulationis agrorum, & incendiorum, ob grauitatem criminum, volumus, & dicta auctoritate statuimus, quod Archiepiscopus Mediolanensis pro tempore existens, & eius Vicarius in spiritualibus generalis, possit se intromittere, & de illis cognoscere, & contra clericos, & personas ecclesiasticas totius Dominij, & districtus Ducatus Mediolanensis aliquod ex dictis criminibus perpetrantes procedere valeat, eo casu dumtaxat, ubi ordinarij delinquentium intra mensem a die perpetrati delicti, & per quem perpetratum fuit notitia huiusmodi saltem per famam habeatur, computandum, contra ipsos delinquentes procedere neglexerint, & non inceperint. Et praemissa omnia sic per nos decreta, statuta, & ordinata, praeterquam in casu denegatae iusticiae, de quo iuxta formam moderni Concilij Lateranensis constare debeat, perpetuis futuris temporibus, modis, & formis praemissis, obseruari debere volumus, & pari auctoritate decernimus: districtius inhibentes personis, & iudicibus quibuscumque, quauis auctoritate fungentibus, ne praetextu literarum quarumcunque apostolicarum, etiam sub quibuslibet fortioribus, & insolitis, ac praesentium, & derogatoriis derogatoriis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis concessarum hactenus, & in posterum concedendarum contra praemissa, subditos, & vassallos pro tempore existentes dicti Francisci, & pro tempore existentis Regis Franciae, & Mediolani Ducis, extra Ciuitates, loca, terras, & dominium dicti Ducatus Mediolanensis in causis respectiue superius expressis
†† sis

ORDINES

Factaque etiam mentione, quod saepe contingit testes, qui pro-
cuntur per contradicentes in causis eridarum Camerae, & supra-
dictarum prouisionum communis Mediolani, & aliarum ciuita-
tum utentium beneficio dictarum proclamationum, iuramentu
præstare de veritate dicenda in tempore, sed nõ in termino eos
deponere; & postea in dubium refricari an depositio facienda
extra terminum valeat vel nõ.

Censuit prælibatus Excell. Dux noster, dispensari posse & debere,
vt testes, qui in termino iuramentum præstiterint, deponere pos-
sint etiam post lapsum terminum, & eorum depositio valeat &
teneat, ac si debito in termino deposuissent.

Dictum insuper fuit, cum nonnulli absentes, & impediti iusta cau-
sa, maxime ex benemeritis de prælibato Excell. D. Duce nostro,
& eius Statu, exclusi sint, possintque in futurum excludi iure bo-
norum suorum ex proclamationibus factis, quibus ipsi contra-
dicere nõ potuerunt, prouidendũ merito esse, vt ipse proclama-
tiones, nec eis, nec aliis qui posthac in simili erunt casu, obsint.
Circa hoc prælibatus Excell. Princeps, habita notitia eorum, que
in tali casu obseruabatur per Illust. Princeps prædecessores suos,
Reque hac maturè discussa, & omnibus bene cõsideratis, & quid
bono publico conducatur.

Censuit ex Senatus consulto, non esse apponendam manum ad
hanc rem cõtra ipsas proclamationes, & earum obseruantiam.
sed erga fideles suos, & de Excellentia Sua benemeritos, prout
tempora ferent, liberalitate vtetur, & munificentia, sicuti sibi
conueniens videbitur.

Additum fuit etiam, dum supradicta memorarentur, & discuterẽ-
tur, quod aliquando contingit, quod in proclamationibus, que
sunt pro rebus Camerae, & etiam in aliis que sunt ad officium
prouisionum pro rebus priuatorum, nisi ij, qui habent directa
dominia super bonis que ponuntur ad ipsas proclamationes cõ-
tradican, cum tamen directa vendita non fuerint, aut confisca-
ta, sed solum utilia, eis incommoda & dispendia permagna in-
ferri, tanquam iure suo directi ceciderint ob non factas cõtra-
dictiones.

Indignum, & minus iuridicum existimans hoc prælibatus Excell.
Dux noster, & prouisione dignum.

Censuit ex Senatus cõsulto, ac declarauit, & declarat, decreuitque
& decernit, vt iura dictorum dominorum directorum intacta &
illa sint, licet prædictis proclamationibus, tam Camerae, quam
pri-

EXCEL. L. SENATVS.

13

priuatorum, non contradicatur, vbi directa dominia specificè,
& expressè non sint vendita vel confiscata, & econuerso. Idem
intelligatur de dominis vtulium dominiorum, vbi directa domi-
nia pleno iure venderentur vel confiscarentur. Quæ omnia su-
prascripta vult & decernit prælibatus Excell. Dux noster vim le-
gis & inuiolabilis decreti perpetuò habere debere. Mandans, &
præcipiens omnibus, & singulis iudicantibus, officialibus, & sub-
ditis suis, mediatis, & immediatis, ad quos spectare quomodoli-
bet possit, vt ipsa obseruent, & obseruari faciant. Signata Iulius.

DECRETVM GRATIOSVM PRO IIS,
qui obsidionem cum Duce pertulerunt.

FRANCISCVS secundus Dux Mediolani, &c. Hoc ædicto, quod
de consilio Reueren. & Magn. Senatus nostri vim decreti obti-
nere volumus, Iusticiæ clementiæ, & liberalitati partes suas, ita
adtribuisse speramus, vt quanquam inter se pugnare videantur,
tamen citra alicuius offensam vnicuique eorum comulatè satisf-
factum arbitremur: cum iis iuris, qui diuturnam, difficillimam,
& egentissimam arcis portæ Iouis obsidionem constantissimis
animis nobiscum pertulerunt, aliquali in parte faciendum esset
satis; & illis, qui postmodum duro & intestino bello auspiciis no-
stris militarunt, vltra stipendia aliquid condonare statuissimus,
quæ in partibus clementiæ, & liberalitatis continebantur; non
tamen sic indulgendum erat, vt iusticiam, ad quam semper respi-
cimus, post haberemus. factum igitur est, dum huic cogitationi
animum intendimus, vt rationè iuiremus, qua omnibus, vt iam
præmissimus, partes suas daremus. Quod ergo bono publico, &
subditis nostris fœlix, faustumque sit, in primis omnibus qui præ-
dictam obsidionem nobiscum superauerunt, omnia delicta, pec-
cata, & excessus omnesque pœnas, & condemnationes quas in-
currissent, aut commisissent ante diem, quo in ipsa arce inclusi
fuimus, quouis nomine censeantur, quotiescunque pacem ab of-
fensis impetrauerint, remittimus, & condonamus. illis verò mi-
litibus qui post eam obsidionem stipendia nomine nostro merue-
runt, omnia delicta, & pœnas meritas vsque ad Calendas ianua-
rias præsentis anni remittimus vt supra, vbi remissionem ab of-
fensis obtinuerint; modo non sint homicidia animo deliberato,
& pensato facta, aut raptus, vel vis in mulieres. Quod si pacem
non habuerint, volumus prædictorum omnium neminem bene-
ficio

ficio presentis gratiæ uti posse. Ne tamen in totum expertes sine clementiæ, & liberalitatis nostræ, volumus quod si agatur de bonis ablati, vel pecuniis extortis, in quibus tormenta non interuenerint, quod ciuilitè tantum agatur: Ita quod laeso omnino satisfiat, si uero tormenta intercesserint, processus criminalis sit, sententia uero ciuilitè feratur. Mandantes omnibus, & singulis, quibus spectat, & spectabit, ut omnes processus, banna, condemnationes, & sententias factas, & latas contra prædictos omnes, & eorum unumquemque, qui in hac gratia, seu ædicto nostro comprehenduntur, cassent, & annullent, quod in locis consuetis publicare volumus, ut ad uniuersorum noticiam deuenire possit in quorum fidem præsentis manu nostra subscriptas fieri iussimus, & registrari, nostrique sigilli impressione muniri mandauimus. Dat. Vigleuani 13. Septembris 1530. Signat. Franciscus, &c. cum sigillo solito.

ILLVSTRISIME D.

Post conditum ab Excell. V. Decretum, per quod militibus delicta patrata remittuntur, comparuere plerique, qui exhibitio instrumèto pacis, uoluerè per testes probare se fuisse milites: quas probationes ob timorè subornationis admittere nolui. Sed iussi, ut fidem autenticam ab altero ex Magn. Collateralibus loco probationis mihi exhiberent. Nonnulli etiam comparuerunt, qui adhuc condemnati non sunt, uel quia legitima indicia contra eos non existant, uel quia indicia, quæ alias assumpta fuerunt, combusta sunt; isti que exhibitio pacis instrumèto, in quo res ad eorum libitum descripta est, petunt se absolui a delictis in eis contentis, quod ad istos uideretur mihi conueniens, quod se constituerent; & facto de eis examine, probationes ceptæ perficerentur: & ubi aliqua indicia non essent scripta, ea, quæ haberi possent, assumerentur; ut sciri possit, an sint in casu decreti: & maxime circa homicidia: quæ licet quandoque deliberata sint, tamen in instrumèto pacis plerumque in rixa fuisse proponuntur: & demum finito processu, pro more Reuer. Senatui res exponeretur. Accedit quod ex ipso decreto non uidetur clarè decisum, utrum bona ipsorum militum, tam per Cameram apprehensa, quam apprehendenda; remissa sint, & non parum Excell. V. interest ad noticiam Magistratum suorum id deduci, tam ob descriptiones fiendas, quam ob multa alia. idcirco ad tollendas

has

has difficultates, visum fuit Excell. V. scribere, ut quid in prædictis casibus seruari, & pronunciarì uelit, committere dignetur. Et me Excell. V. humilimè comendo in Cremonæ penultimo Septembris 1530. Eiusdè Excell. D. V. humilimus seruus Ludouicus Porrus, a tergo, Illust. & Excell. D. D. Duci Mediolani D. meo semper obseruandis. In manibus Mag. Cattanei Ducalis Secretarij. Pratori Cremonæ. Laetamus diligentiam, & circumspectionem uestram in his, quæ proximè scripsistis circa diploma militare per nos superioribus diebus æditum: maxime in ea parte, qua probationem militiae non per testes, sed per Collaterales, seu per aliquem eorum fieri uultis: quod cum nobis placeat, & iam, dum illud condere uisus, animo nobis sederet; uolumus, & ordinamus, ut in distinctè seruetur, ne aliquis sub ædornatis testibus ad munus gratiæ nostræ obrepat. Ad secundum autem caput indiciorum non sumptorum, aut combustorum, Decernimus quod detur iis, qui beneficio ædicti nostri uti satagunt, terminus viginti dierum, intra quem uos, & curia uestra se informare possit de qualitate homicidij, & secundum informationes casus incidentes apponere, & concordare ad illud caput ædicti, ad quod melius, & congruentius applicanda erit: ita ut eo tempore milites non molestantur. Quo termino elapso, & nullis habitis informationibus de qualitate prædicta, poterunt secundum tenorè gratiæ nostræ absolui secundum expressionem facti per eos danda: Quam ad bona etiam, seu confiscata sint, seu non, extendi uolumus, modo per nos donata, aut alienata non fuerint; Nam in iis casibus super sedere uolumus, donec reicum Senatu nostro participata statuemus quid seruandum sit. Dat. ex itinere Veneto 20. Octobris 1530.

CAPITANEOTIVSTICIAE

Dilectissimi noster, in ampla materia omnes casus primo aggressi distinctè providere, diuini potius quam humani ingenij est. hoc liquido comprehendì potest eo ædicto, quo multa militibus remissimus & indulgimus. Nam quamuis plura capita habeat, & in approbatione per Senatum de illo facta aliqua adiecta fuissent, postmodum etiam necessariò quædam declarationes subsequutæ essent; tamen indies emergunt noui casus, qui liberalitatem nostram in maius tollant, & clariorem reddant. vnus quorum huiusmodi est, accensatur miles de robaria, aut rebus

bus subtractis (militem cum dicimus, vnumquemque intelligimus, qui stipendis, etiam hostilia, sequutus sit) in robaria autem nulla tormenta intercesserunt; is si remissionem ab offenso, & fidem Collateralis autenticam produxerit, vobis mandamus, vt ipsum illico in pace dimittatis, nec pro ea imputatione vltius molestetis. & quoniam videmus maximi referre circa fidem faciendam quod quis miles fuerit, cum saepe ob stipendia non soluta nullus computus militum teneretur, & aliquando vrbe aliqua, oppido, vel loco clausi milites sine Collaterali viuerent, & ob hoc maxima difficultas sit imputato fidem de militia facere; militari disciplinae etiam hoc condonantes volumus, quod in illis casibus, in quibus Collateralis fides haberi non posset accusatus huiusmodi militiam legitime probare teneatur. erit tamen per vos diligenter aduertendum, ne fraus in similibus probationibus interueniat. Dat. Vigleuani xxij. Decembris 1530.

DE LOCUMTENENTE VICARII

Prouisionum Mediolani.

M D XLII. DIE XIII. MARTII.

PROPOSITVM fuit in Senatu, nunquid ex verbis nouarum Constitutionum in titulo de Iudiciis, quod causae, quae iuris peritis collegiatis committi debent, non committantur officialibus habentibus salarium de publico, comprehendatur Locumtenens quottanis de collegio doctorum Mediolani ad Officium Prouisionum eiusdem ciuitatis eligendus: quilibet non nihil salarij de publico assequatur, tamen id exiguum est, ita vt id officium ei damnosum valde futurum esset, si emolumentis, quibus alij Mediolanenses Iureconsulti de praedicto collegio fruuntur, priuaretur. Senatus, re bene considerata, declarauit, & declarat, ex illis verbis nouarum Constitutionum mentem suam non fuisse, vt is annuus Locumtenens ab ipsis Collegij Mediolani emolumentis excludatur; imposuitque D. Vicario Prouisionum, vt hanc declarationem publicari, & seruari faciat.

DE-

EXCELL. SENATVS DECLARATIO SENATVS SVPER PRAESCRIPTIONIBVS.

M D XLII. DIE IOVIS XXVI. OCTOBVIS.

IN NOVIS constitutionibus editis super materiae praescriptionis dacionum, iurisdictionalium, fluminum, aquarum, taxarum equorum, & aliorum regalium, vna est sub titulo de Iure & priuilegijs Fisci, incip. nulla praescriptio contra Fiscum allegari possit, alia sub titulo de oneribus, incip. oneribus taxarum equorum, tertia sub titulo de aquis & fluminibus, quae incip. omnibus interdictum est. Has agentes pro Fisco in Senatu recitarunt, dixeruntque rem ipsius ex illis laedi posse, cum ex ipsis caueatur quod nulla praescriptio contra Fiscum admittatur, nisi temporis, cuius initij non sit memoria, & vt vsup. apertam enim viam videri multis fraudibus, cum vsu compertum sit, testes aduersus Fiscum facillime adinueniri. vnde qui de Principibus nunquam benemeriti fuerunt, poterunt sibi hoc modo priuilegia quaerere, etiam in iis, quae non solent Principes, etiam benemeritis, concedere, & quae ex decretorum tenore non censentur priuilegijs comprehendi; cum etiam ij, qui quandoque priuilegia obtinuerunt, sub colore verae, vel fictae amissionis priuilegiorum vsum probare conabuntur longe pinguiorem, quam ex tenore priuilegiorum eis concessum fuerit.

Senatus autem, qui scit constitutiones matura consideratione promulgatas, & si recte intelligantur, & iustitiam & aequitatem comites habere; ab eis recedendum non putauit. Ne tamen ex sinistra interpretatione ius Fisci quandoque laederetur, dictas constitutiones infra scripto modo intelligens. declarauit, videlicet. Quod volens praescriptionem illius temporis probare, cuius initij non sit memoria, non audiatur in iis, quae contra Priuilegium sunt, aut priuilegio non contineantur. Nec qui ritulum habuerit, audiatur, nisi eo exhibito, aut amissione ipsius, vel impedimento exhibendi legitime probatis. Nec in aliquo casu audiatur in his, quae ex decretorum dispositione non intelligantur, nec intelligantur concessa, virtute decretorum antiquorum.

Quo ad taxas equorum nemo audiatur, nisi titulum ostenderit, cum dictae praescriptioni locus esse non possit, cum nec adhuc annus octuagesimus effluxerit a die oneris impositi: qui autem titulum ostenderit habitum ante introductum ipsum onus, qui-

A bus-

buscunque verbis loquatur, etiã quòd de taxis mentionem faceret, non audiatur, nisi titulus in specie de hospitacione militum, in cuius locum subrogatæ sunt taxæ equorum, loqueretur. Qui autem titulum ostenderit, habitum post dicti oneris impositionem, non audiatur, nisi privilegium expressè, & in specie concedat immunitatem ab ipsis taxis equorum, vel nisi in ipsa concessione concederentur etiam datia ordinaria: inter quæ fieret mentio de taxis, etiam quòd non diceretur de taxis equorum. & in casibus, in quibus probationes assumendæ essent, Magistratus ante admissionem capitulorum, à se ipso tam ex libris Camera, quam publicanorum, & omni alia via, de capitulatis se informabit, necnon de testiũ qualitate, & de modo eos examinandi: & si probabiliter suspicionem de eis habuerit, Senatum ante eorum admissionem consulat. & prædicta nedum in datii, verum etiam in iurisdictionalibus, & aliis locum habeant, congrua congruis referendo: & saluis semper quibuscunque exceptionibus, tam interruptionis præscriptionis, quam aliis iuridicis; saluisq. decis per Senatum. Super aliis autem per alios decis, si qua reperientur, Senatus providebit.

Quò autem ad flumina, & aquas, fiant proclamata, quòd quilibet termino duorum mensiũ exhibere velit privilegia, & iura aquarum, sub pœna priuationis privilegiorum: & ubi aliquis compareat cum privilegiis & iuribus, quæ habere præ tendit, Magistratus termino aliorum duorum mensium iustitiam faciat; illo semper intellecto, quòd ij, qui ius aquarum extrahendarum ex privilegio magno præ tendunt, propter aliarum aquarum immisionem, nihil plus iuris propter aliquod solitum ex allegatis constitutionibus quævisse intelligantur, quam prius haberent.

Quòd si in prædictis, aut aliis super interpretatione dictarũ constitutionum, vel præsentis declarationis dubitari contingeret, Senatus consultus providebit.

DECLARATIO SUPER IURISDICTIONE

ABBATVM MERCATORVM.

M D XLII. DIE XX. NOVEMBRIS.

CONQUESTI in Senatu fuerunt rem Cæs. Fisci agentes, iurisdictionem ordinariam, necnon & gabellam notariæ civilis plurimum lædi ex quadam interpretatione novarũ Constitutionum, dum conceditur Abbatibus, & Consuli mercatorum iurisdictione

non

non solum inter ipsos mercatores, verum etiã quotiescunque de ipso mercimonio agatur: Nam sub sinistra interpretatione horum verborum, plerasquẽ causas, ad ordinariam iurisdictionem pertinentes, ad illorum tribunal trahi dicebant, in præiudicium & ipsius ordinariæ iurisdictionis, & notariæ, ac conductorum, & consequenter Fisci, quinimo etiam in non leue damnum aliorum subditorum Cæsareorum, qui, licet cum mercatoribus non contraxerint, tamen hac interpretatione graves ipsius mercantilis fori leges subire cogentur. Insuper etiam & ordinariam iurisdictionem, & Notarios, & Fiscum lædi dicebant ex ultimis verbis eiusdem novæ Constitutionis, dum prohibent alios Iudices de præmissis causis se intromittere; quibus verbis ipsi mercatores prohiberi videntur ab ordinariis audiri, etiam quòd eis expedire videatur aliquo casu Iudicem ordinarium adire; cuius contrariũ ante novas constitutiones obseruatũ dicebant. Idcirco cum nec rei publicæ expedire videatur, nec ea fuerit Cæsaris mens, vt ipsorum Abbatum & Consulis iurisdictionem auget, sed vt eorum antiquis ordinibus inter novas Constitutiones redactis, ex ipsius Cæsaris suprema authoritate, firmiter robur acciperent:

Senatus dicta verba, quotiescunque de ipso mercimonio agitur, intelligenda esse declarat, ubi cum mercatoribus descriptis, vel stratis vtentibus, aut ab eis immediatè causam habentibus lis agenda foret.

Prohibitos autè fore alios Iudices de his causis se intromittere, nisi ad instatiã alicuius ex ipsis mercatoribus id fieri contingat. Notarios autem, qui ultra casus à novis Constitutionibus, sic vt supra, declaratis ipsis concessos se intromiserint, puniendos esse pœnis, de quibus in ipsis novis Constitutionibus.

Quam declarationem, & supra scripta omnia præfatus Senatus mandat inuiolabiliter obseruari. Signat. Ia. Cattaneus, cum sigillo solito in cera rubea.

DECLARATIO CAPITIS SI PER

APPARENTEM.

M D XLIII. DIE XI. IULII.

FUIT à nonnullis dubitatum, quomodo ad vsum deduci debeant Constitutiones in titulo de Iudiciis C. si per apparentem, & an nulla præuia citatione transmitti debeat executio, de qua loquitur in principio ipsa constitutio. Volentes igitur hanc

A 2 dubi-

dubitationem tollere, declaramus, hanc constitutionem è statutis Mediolanensibus exceptam seruandam esse iuxta stylum, & obseruantiam ipsius Mediolani ciuitatis, scilicet q̄ ubi per publicas, & autenticas scripturas fiat fides de credito per creditore, executio leuis absque citatione partis concedatur, scilicet cum famulo, & seruitore, quæ potius vim habeat citationis, quam executionis, cum eius prohibenda facultatem impune habeat reus: qui si citato creditore comparuerit, & executioni comissa contradixerit, facta mox per creditorem productione eorum, ex quibus creditum suum verificetur, currant reo dies 15. vtilis iuxta constitutionem ad faciendum sibi incumbentia. quod si reus facta dicta executione minime comparuerit, mittatur contra eum fortior executio, atq̄. hoc modo in Dominio Mediolani vique seruari volumus. Signat. Iacobus Cattanzus. & sigillat. &c.

QVOD OBTINENTES EVOCATIONES, AVT INTIMATIONES CONDEMNENTVR IN EXPENSIS IN CASV SVCCVMBENTIAE.

M D XLIII. DIE XIII. NOVEMBRIS.

CVRAVIT semper omni studio Senatus, vt quantum liceret, lites omnes coarctaret. verum animaduertit, nonnullos coloratis precibus quandoq̄. obtinere vel partes ad Senatum euocari, vel preces eum superferenda intimari; & hoc pacto, & lites protelare, & expeditiones impedire: cum ob ingruentem negotiorum molem non possint omnia in Senatu ita promptè, vt Senatus cuperet, expediri. Et quamuis nonnulla hæcenus remedia adhibita fuerint; tamen ad comprimendas magis, atq̄. magis calumniantium tergiversationes.

Senatus ordinat, & edicit, quod quicunque recitatas euocationes, aut intimationes impetrauerint, vbi nihil a Senatu obtineant, censeantur in omnibus impensis condemnati per Secretarium taxandis; nisi expressè à Senatu fuerint absoluti. quod si supplicantes tales fuerint, qui verisimiliter, quid petendum sit, ignorent, Senatus animaduertet in eos, in quos animaduertendum iudicauerit. Signat. Ia. Cattanzus.

**EXCEL. SENATVS.
DE QVIBVSDAM, QVI PETVNT, SE
DECLARARI COMPREHENSOS
IN GRATIA GENERALI.**

M D XLIIII. DIE OCTAVO IANVARIJ.

PER eos, qui capitaliter, aut in pœnam corporis afflictiuâ damnati sunt, seu per agentes pro eis contingit à Senatu postulari, vt declaretur, illos in gratia generali comprehendi; & lectis eorum precibus, dicitur ipso sese constituere debere antequam aliud decernatur; ij tamen constitutionem differentes, seu subterfugientes, rem in longum trahunt, vt post aliquod tempus sub adumbrata, & verisimili aliqua causa Senatum moueant ad concedendum absq̄. constitutione id, quod primò negatum fuerat. Senatus huiusmodi subterfugiis, & decipulis prouidere volens, decreuit, eos, quibus dicitur vt sese constituent, terminum mensis ad constituendum habere: quo decurso, & constitutione non secuta, vltèrius audiri non debere.

QVOD SCRIPTVRAE GRATIS DENTVR

MISERABILIBVS PERSONIS.

M D XLIIII. DIE XXIIII. APRILIS.

CVM in Senatu propositum esset, à multis dubitari, an constitutio de causis personarum miserabilium facta scribas, & notarios grauet ad scripturas, etiam sine solutione laborum, tradendas, eo quod ad omnia ferè tribunalia abusus iam inoleuerit, vt pro scripturis confectis pretium laboris exigatur.

Senatus visa verborum formula, sub qua constitutio est cõcepta, Dixit, non esse dubitandum, quin rescripta, litera, scriptura, & omnia acta gratis, & sine solutione laborum miserabilibus edenda sint. & ita censuit esse seruandum. mandauitq̄., & tenore huius ordinationis mandat omnibus Magistratibus, & iudicantibus, vt abusum, qui dicitur inoleuisse, prorsus tollant, & hanc declarationem omnino seruari faciant, sub pœna, quæ in ea constitutione interminata est. Signat. Franc. Petranigra.

ORDINATIO SVPER DENVNCIATIONIBVS DELICTORVM.

M D XLIIII. DIE XI. AVGVSTI.

MEMINIT Senatus, se annis superioribus binas in materia denunciationum fiendarum fecisse ordinationes. Verum quia

pro Fisco agentes multa in Fiscis, & boni publici præiudicium euenire adhuc conquerebantur, ex eo potissimum, quòd cum delicta non denunciètur, impunita vt plurimum pertrāseant: quia à maiore Magistratu, qui delicta ignorat, contra delinquentes non proceditur, minusq. per Pratores feudatariorum procedi possit, cum multa ad eorum iurisdictionem; obstante Decreto de maiore Magistratu; non pertineant. Ex aduerso antiqui feudatarij multa, quare per Consules locorum, & terrarum, eis in feudum concessarum, denunciations fieri non deberent, allegabant; nonnulli enim dicebant, se habere concessionem feudalem ante condita decreta super denunciationsibus; Aliqui quòd in antiquissima, & quieta possessione non denunciandi existerent. Nonnulli verò ex feudatariis recentioribus se deterioris esse conditionis quàm ceteri, agrè ferebant. Propterea hinc & inde prouideri petebatur.

Cumq. prouincia hæc iteratò vni ex Senatoribus demādata esset, qui in Senatu de his, quæ hæctenus agitata essent, verba habuit; maturèq. negocium ipsum denuo discussum fuisset.

Senatus mente reuoluens, quanta cum ratione, & ex antiquis Decretis, & ex nouis Constitutionibus denunciations delictorum fieri debere cautum sit, considerans prætereà negocium hoc ex difficultatibus, quæ oriebantur, quòd ad omnes expediri nunc non posse, sed altiorem requirere indaginem; Insuper perpendens difficile esse, præsertim pro imperitis, & rudibus, prout consules villarum, & terrarum esse vt plurimum solent, legem condere secernentem, quòd ad denunciations fiendas, casus comprehensos in Decreto de maiore Magistratu ab aliis, qui sub iurisdictione feudatariorum comprehenduntur: Ideo, vt delicta, quanto minus fieri possit, impunita pertranseant, censuit, pronunc per Consules omnium locorum, & terrarum, quarum iurisdictiones ab annis decem proximè præteritis aliquo modo, quocunque titulo, concessa, aut alienata fuerint, delictorum denunciations iudicenti illi, cui ratione maioris Magistratus sub sunt, & sub cuius iurisdictione ante concessionem, aut alienationem in alios factam esse solebant, omnino fieri debere, sub forma & pœnis in Constitutionibus contentis. Ne tamen, ob omnium etiam leuissimorum delictorum, denunciations fiendam nimium se grauatos prætereà possent, eis aliquid pronunc in indulgere voluit. Decreuit propterea hæc delicta tantum denunciari per eos debere, videlicet, sacrilegia, violentias, robarias, inua-

inuasiones, agrorum depopulationes, assassinamenta, homicidia, raptus virginum, ac mulierum, incendia, vniones, vulnera animo deliberato illata, necnon etiam alia vulnera, ac percussiones, ex quibus vulneratus vel percussus in lecto æger iacuerit; postremò insultus cum armis animo deliberato factos. Alia autè delicta, & si non denunciètur, non tamen propter hoc remissa censentur: quinimmo possunt & Iudex & pars, de cuius interesse potissimum agitur, contra delinquentes procedere, & agere. Hæc autem omnia obseruabuntur, donec causa plenissimè cognita, generaliter, etiam quòd ad loca, & terras antiquitus in feudum concessas, aliud ordinandum videbitur. In quibus interim Fiscus, quòd ad denunciations prædictorum delictorū, in possessione, in qua ante nouas Constitutiones reperiebatur, perseveretur. Vult tamen Senatus, quòd etiam in casibus, in quibus denunciations fieri non debet, maior Magistratus pro delictis ad eū pertinentibus procedere possit: Et versa vice, nullo modo se impediatur de delictis ad eum non pertinentibus, etiam quòd denunciata fuerint, sed illorum cognitionem, vlla absque impensa, remittat ad Pratores feudatariorum, sub pœna priuationis officij, & nullitatis quorumcunq. agitandorum. Quibus insuper Pratoribus liceat, etiam nõ obstante prædicta denunciations facta maiori Magistratui, procedere in casibus in decreto de maiore Magistratu non comprehensis, sed ad eos spectantibus.

NE ADVOCATI OBLATIONES CORAM
SENATV PRO CLIENTIBVS

TEMERE FACIANT.

In causa Angelæ Elisabet Confalonerie contra fratres Confaloneros, cum proposita esset per aduocatos mulieris conditio, eamq. ipsa mulier implere recusaret, ita vt ordinatio Senatus, qui conditionem accipiendam censuerat, eludivideretur. Senatus monuit in faciem omnes aduocatos, qui coram eo causas dicunt, vt deinceps in proponendis Senatui oblationibus cautiore sint: nam si clientes eis acquiescere noluerint, ipsi onus clientum subibunt.

A 4 DE;

DECRETVM SUPER FICTIS LIBELLARIIS

BLADORVM, ET VINI.

M D XLV. DIE IX. IANVARII.

DECRETVM conditum anno 1539. 15. Decembris, In causa emphiteotarum furmenti Papien. vsu compertum est optimum fuisse: erat enim tenoris subsequenti. 15. Decembris 1539. in causa communitatis Papiæ, & fictabilium furmenti contra dominos directorum, Senatus censet, ad ea ficta libellaria, quæ nullam emphiteotarum præambulant venditionem habent, non esse manum apponendam. Quo verò ad ea, quæ præambulant venditionem, statuit, & ordinavit, quòd sit in facultate emphiteotæ solvere, vel in fructibus, iuxta tenorem instrumenti emphiteotici, vel in pecunia: sed hoc modo, videlicet, quòd respectu eorum fictorum libellariorum, quæ constituta fuerunt ante Calen. Ianuarij anni 1500. solvere possit ad rationem libr. decem pro singulo centenarij librarum capitalis; respectu verò eorum, quæ exinde constituta fuerunt, ad rationem librarum septem pro singulo centenarij libr. capitalis: ea lege & conditione in utroq. casu adiecta, quòd ubi in futurum emphiteota non soluerit dictas pecunias, debitè referendo, pro canone emphiteotico intra mensem unum post terminum soluendi appositum in instrumento emphiteotico, non possit pro eo anno uti beneficio præsentis ordinationis. rerum pro anno proxime præterito, ubi terminus soluendi iam lapsus sit, statuit emphiteota terminum dierum viginti, à die publicationis præsentis ordinationis, intra quem solvere possint iuxta superius ordinata debitè referendo. quo verò ad ficta reliqui temporis præteriti non soluta, cõcedit pariter Senatus emphiteotis facultatem soluendi iuxta præmissam ordinationem, ita tamen quòd pro dimidia solvant in festo Paschatis Resurrectionis, & pro residuo in Calen. Augusti. non vult tamen Senatus impedire creditores per hoc ordinationis caput. quominus possint agere ad assequutionem crediti sui ad summam prætaxatam, etiam ante festum Paschatis, & Calen. Augusti, ut sup. Propterea cum iam diu multi ex aliis huius dominiij regionibus efflagitassent, ut eadem decreti indulgentia & ipsi frui possent; visum fuit Senatui hanc salutarem legem ad reliquos etiam huius Mediolanensis dominiij populos extendere.

Idcirco statuit, & decrevit, prænarratam sanctionem in uniuerso Me-

Mediolanensi dominio seruanda esse. Declaran. tempus solutionum faciendarum iuxta ipsius decreti tenorem, quò ad alios huius dominiij populos, à die publicationis ipsius decreti faciendæ initium capere debere. Verum quia reperiuntur multa ficta libellaria, in plerisq. regionibus, & fortè etiam Papien. constituta in alio genere bladorum, quàm furmenti, nonnulla etiam in solutione vini: ideo cum eadem ratio in omnibus militet, placuit Senatui decernere, & ita decrevit, in quocumque bladorum genere, & etiã in vino locum habere debere. Signat. Iacobus Robius.

ORDO SUPER ACTVARIIS CAUSARVM

CIVILIVM MEDIOLANI.

M D XLV. DIE XXVI. MARTII.

COGNOUIT Senatus multa incommoda, & damna ciuiles causas agentibus oriri, ex licentia vnicuiq. concessa inspiciendi, reuoluendi, & atrectandi filcias, sic enim appellant cordulas, in quibus acta dictarum causarum infiguntur, & asseruantur, existentes apud tribunal D. Prætoris Mediolani, & eius Iudicum. & quamquam D. Abbates notariorum, tam præteriti, quàm præsentis anni, nonnulla in hac materia prouiderint, comperitur tamen malis, & dolosis ingeniis ad iura aduersariorum quoquo modo subuertenda, aut inuoluenda in dies calidioribus & promptioribus, satis publicæ utilitati adhuc non esse consultum. qua in re ut maturius, & salubrius aliquid statui posset; visum est Senatui negociam hoc D. Iureconsultis, & notariis vrbis Mediolani aperire, & quid sentirent, audire. Sensu igitur eorum intellecto, & omnibus aliis considerandis diligenter consideratis.

Ordinavit Senatus, quòd processus causarum omnium, quæ sapientis consilio, vel Iudicio partium confidentis deciduntur, siue in prima, siue in secunda instantia agatur, separatim, & de perse asseruentur, nec vnus cum alio commisceatur, nec alicui parti, aut agenti pro eis detur tractandus, aut reuoluendus.

In aliis autem causis, in quibus consilium Sapientis, aut Iudicium partium confidentis non requiritur, notarij tribunalium D. Prætoris, & Iudicum ut sup. tenere debeant filcias separatas relationum ab aliis actis, & (ut dicitur) de per se: literarum item Principis, sacramentorum, interrogationum, responsionum, & aliorum actorum filcias separatas, vno quoque tamen mense renouandas.

das. prædictorumq. omnino & singulorum actuum sciant notarij summariam memoriam fieri oportere in libro, seu quinter-neto ad id per eos preparato, quam actum deferens scribi procuret, sub pœna nullitatis. teneaturq. pars, ad quam spectabit, processum integrum, redemptum a notario causæ consultori, seu confidenti, ante sententiæ prolationem deferre. & notarius non cogatur aliquem actum separatim, & ab alijs disiunctum dare. Prædicta autem per notarios causarum ciuiliū seruabuntur, & per eorū coadiutores. non seruantes, toties, quoties defecerint, pœna scutorum quinquaginta Cæsar. Camera applicandorum, & alia grauiori, arbitrio Senatus, multabuntur. Insuper mandat Abbatibus notariorum, vt hanc ordinationem seruari faciant. Signat. Iacobus Cattaneus. & sigillat. sigillo Imperiali in cera rubea more solito.

ORDO SUPER PROROGATIONIBVS, ET
SUSPENSIONIBVS AD CANCELLARI-
RIVM SENATVS AFFERENDIS.

M D XLV. DIE PRIMO IUNII.

IN multis causis in ciuitate Mediolani, & extra deferuntur in manu vnius ex cancellarijs Senatus prorogationes, & suspensiones. aliæ sunt citra partium consensum, & hæc deferri solent in ciuitate, aut eademmet die, aut immediatè sequenti, qua factæ sunt, extra verò ciuitatem intra quatrimum: aliæ sunt de partium consensu, & in eis deferendis inoleuit abusus, deferendi aliquando decem, aliquando viginti dies, & aliquando multo plus, plerunq. post factas ordinationes, & latas sententias, ita vt sæpe numero exinde diuersa inconuenientia sequantur, huic abusu Senatus occurrere volens.

Ordinavit prorogationes, & suspensiones ipsas, tam citra partium consensum factas, quam aliter, deferendas esse, si in ciuitate erunt, intra dies quatuor, extra verò infra dies octo, postquam factæ erunt; & eis lapsis, non solum non esse per cancellarium ipsum admittendas, sed nullius fore roboris, & momenti. & ut ad omnium notitiam deueniat, ordinem hunc publicandum esse, & in actis ab iis, ad quos spectat redigendum. Signat. B. Paltellanus.

OR-

ORDINI DI VORMATIA.

DON CARLO PER LA DIVINA

CLEMENTIA IMPERATORE DE

ROM. SEMPRE AVGVSTO, ETC.

ERCHE come le guerre portino disordini, & inconuenienti al buon gouerno della giustitia & viuer politico, così hauendo inteso tanto dal Marchese del Vasto nostro Governatore del Stato di Milano, & da altri nostri Officiali, & Ministri, come che siamo stati informati da altri, che vi è necessita di reformatione in detto Stato; del quale volemo hauere quella cura che siamo obligati, & à Dio, & alla nostra dignita Imperiale, & à quello ch'è di ragione: Per adesso, & fino à tanto, che si possa più intieramente ordinare, prouedere, & remediare à quello, che più si cognoscerà conuenire; Comandiamo, ordiniamo, & vogliamo che si offerui precisamente quello, che in questa Ordinatione si contenerà: & che il Governatore, Senato, Gran Cancelliere, Capitano di giustitia, quelli del Magistrato, & tutti gli altri Officiali, Vassalli, & Sudditi l'offeruino, ognuno di loro per quello che gli toccherà; sotto pena d'incorrere nella nostra indignatione. & comandiamo che siano puniti quelli che contraueranno, secondo la qualità del caso, & de' eccesso: & che tutto quello, che contra questo si faccia, in qualunque maniera, sia irrito & nullo, come per la presente vogliamo, & declariamo che lo sia.

Il Senato ha d'hauere grandissima vigilatia, e speciale cura, che le cose della giustitia, che in esso si trattano, & si deueno trattare, siano determinate, guardando gli ordini & statuti de lo Stato, cò quella equalità che conuiene alla buona amministratione d'essa giustitia, di maniera che per rispetto d'alcuno non si faccia se nò quello che di ragione, & giustitia si dè fare. Et anchora che alle volte noi scriuiamo qualche lettere in cose di giustitia: sappia il detto Senato, che la nostra intentione non sarà di pregiudicare in cosa alcuna alla ragione delle parti, ne alla amministratione della giustitia; anchora che le dette lettere fossero scritte in fauore del nostro Patrimonio, & cose della Camera: perche, anchora-

ehora che noi vogliamo, & sia nostra volonta, che le dette cose d'esso nostro patrimonio & Camera siano guardate, & trattate con gran cura & diligenza, per la conseruatione, & augumento d'esso nostro patrimonio; questo si ha da intendere senza preiudicio della ragione del terzo, & della giustitia. Et dicendo noi questo delle nostre lettere, & di quello che noi comandiamo, debbono, & hanno da intendere, che il medesimo, & più espressamente ha da essere, & vogliamo che cosi se intenda, in quello, che i nostri Governatori nel detto Stato comandarano di questa qualita. Et quello che in tali cose se ha da fare, & vogliamo che si facci, è obedire le lettere & comandamenti nostri, nei quali sarà el detto pregiudicio, & superfedere in mandarli ad effetto, & auisarci e consultarci delle cause, per le quali si lascia di essequire. & il medesimo si ha da intendere, quando quelle tali lettere & comandamenti fussero in pregiudicio del nostro Fisco, & Camera, in fauore de particolari, o siano in cause giudiciali, & di lite, o cose di gratie, o di qualunque altra maniera.

Il Presidente, & quelli del Magistrato Ordinario, & Straordinario, & delle biade, & Theforiero de lo Stato, tengano grandissima, & speciale cura, & diligentia in l'amministrazione delle intrate, rendite, & ragioni della Camera, cosi ordinarie, come straordinarie; & in vedere & guardare come si beneficiano, & guadagnano, & spendono; non potendo il nostro Governatore, per la occupatione d'altrinegotij & cose, attendere particolarmente a questo; & guardino, & offeruino beneli rolli, bilanci, & ordini, che toccano alla robba, & patrimonio, & alla amministrazione, & distributione, & spesa d'essi: & non passino, ne essequiscano alcuno augumento de salarij, ne noue mercedi, gratie, o essentioni, ne remissioni di quello che può, o debbe peruenire a nostra Camera, & Fisco, ne per via di aiuto di costa, ne per altra qualunque maniera, alienationi d'intrate, ne di cose della Camera fatte in alcuna maniera contra li detti nostri ordini. Declarando, come per la presente declariamo, che tutto quello che senza espresso ordine nostro d'altra maniera si farà, o passerà, sia nullo, come si è detto, e non si admetta, riceua, ne passi in cunto.

Et quanto al pigliare li cunti de Theforieri, dacieri, & qualunque altri officiali, & persone, che si occupano nell'amministrazione delle intrate, redditi, & dritti de lo Stato, tengasi grandissima cura, perche si facci con ogni diligentia, & buona essaminatione, & senza eccettione di persone; & che li guadagni si essequiscano,

& ven-

& vengano in Theforeria, senza dilatione, ne dissimulatione: il medemo delle confiscationi, lequali vengano intieramente, & senza diminutione alcuna in la detta Theforeria, in beneficio della nostra Camera, & Fisco.

Il Gran Cancelliero, per quello che toccherà al suo officio, ha da tener la medema cura, cosi nelle cose della giustitia, come in quello che tocca all'intrate ordinarie, & straordinarie, dritti, e ragioni della Camera, & confiscationi, perche il tutto vada retamente, & sinceramente, & si guardi l'ordine ch'è stato dato, & si darà, & cio che nelle presenti ordinationi si contiene, & in pregiudicio di questo non si intrometta, ne si occupi, segni, ne passi cosa alcuna di niuna qualita che sia: poi che le cose della giustitia sono, & hanno da essere a carico del Senato, ilquale ha da dare cunto & ragione a noi di quello che toccherà ad essa giustitia. & in quello che tocca alla robba nostra, vogliamo che si offerui quello che si è detto di sopra in quello che tocca al Magistrato.

Et quanto alli officij biennali de lo Stato, tocca al Senato l'approbare delle persone, nelle quali doueranno esser conferti essi officij, cosi le segurtà che si daranno per il sindacato: & se'l Governatore si vorrà informare dal Gran Cancelliero delle dette persone, esso Gran Cancelliero lo informerà come vederà che conuenga, perche essi officij siano prouisti come conuiene al nostro seruicio, bona amministrazione delli officij, e bene dello Stato, per meriti di persone, & non per altro niuno rispetto: & che nõ riceuano danari, ne presenti per la prouisione d'essi officij.

Et nelli altri officij più biennali, non si metta che prouisione alcuna, perche il Governator hauerà cura di auisarci quando vacaranno, perche facciamo la prouisione come conuenga.

Il medemo si intenda nelli beneficij di nostro Iurispatronato, perche sono riseruati a nostra prouisione.

Et perche da farsi remissioni, & gratie de delitti, che non si deueno perdonare, come rebellion, falsificatione di moneta, homicidij pensati, & delitti atroci, ne seguono grandi inconuenienti, & si diminuisce molto l'autorità della giustitia: la nostra volonta è che non si faccino, se non prima consultati con noi. & il detto Gran Cancelliero non segnerà, ne passerà niuna di queste cose, se non fusse in alcuno caso necessario, che importasse a cose di Stato; nel quale caso il Governatore, non sofferendo la dilatione di consultarci, possa fare quello che gli parerà che conuenga, & dare

& dare di ciò auiso à noi, cò le cause che occorrerãno per farlo. Medemamente non si hanno da passare, ne espedire alcune superfedentic, ne moratorie in cose di giustitia, in alcuna maniera, ne in cose di debito, senza gran causa, & informatione, & dando se gurta al creditore che passato il tempo della moratoria sarà satisfatto del debito.

Et perche ad istanza di quelli che ci dimandano, che gli facciamo pagare, di ciò che se gli deue, nõ possiamo negare di scriuere lettere al Governatore, che si paghi loro ciò che se gli deue giustamente: Però si ha da intendere, come la nostra intentione è, che ciò si habbi à fare, essendo primieramente prouiste le cose necessarie per la sustetatione dello Stato: & hauera cura di auuertire di questo il Governatore, perche non si facci il còtrario. Et specialmente si ha da intendere, che per pagare debiti, gratie, salarij, ne prouisioni, non si hanno da vendere alcune intrate, ne cose della Camera, ne darli di esse in pagamento.

Il detto gran Cancelliero ci ha da rispondere, & dar cunto, & ragione di tutto quello, che si è detto di sopra che tocca à lui.

Li Fiscali hanno da mettere ogni diligenza, & cura in quello, che tocca à suoi officij; & profeguirle cause fiscali, facendo tutto quello che si conuiene, & sono obligati, senza rispetto, ne eccezione di persona: & quando vederanno che sia necessario, così in lo toccante alla giustitia, come in lo toccante al patrimonio, auisaranno il Governatore di quello che conuenerà, perche se gli proueda, che seruino, & facciano quello che doueranno: & se mancaranno in lo sopradetto, comandiamo che non se li paghino li suoi salarij.

Il Fiscale Spina vsarà dell' officio di Fiscale, come vno de gli altri officiali; senza che pretenda altra prerogatiua, ne specialità sopra gli altri Fiscali, ne nel Senato, ne in altro tribunale alcuno.

Et perche molta parte della giustitia tocca al Capitano d'essa giustitia, che sta in Milano; il Senato ha da tenere special cura, che in questo tribunale si faccia, & administri intieramente giustitia, come conuiene. Et benchè habbiamo tollerato che questo officio sia stato tanto tempo in persona di Gio. Battista Speciano, però il Vicario che tiene, non conuiene, ne è nostra volonta, che duri più di due anni, & che finiti quelli stia a sindacato, come gli altri officij biennali de lo Stato: & che'l Capitano di giustitia presenti questo Vicario nel Senato, & essendo persona che habbia le qualità che conuengono, & approuandola il Senato, il

Go-

Gouernatore lo proueda, come gli altri officij biennali de lo Stato, & faccia la solenità che si ricerca inanti al Senato: & che conforme a questo si proueda di presente il detto Vicario.

Il Gouernatore tenerà grande & còtinua auuertenza, & cura, che così il Senato, come il Magistrato, & gli altri tribunali, & ministri di giustitia, & officiali delle intrate, & robba, & qualunque altro, caduno in suo officio, grado, & qualità, vsino del suo officio con l'auttorita libera che conuiene, & guardino li suoi ordini, & forme d'amministrazione, che si sono guardate, & vsate nello Stato, & che còuegono: & precipuamete quello che per lo presente Ordine si comada, & determina; il quale è nostra volòta che sia inuolabilmete offeruato, & essequito: & che il Gouernatore per alcuna maniera, ne p alcuna causa ò ragione faccia cosa in còtrario.

Et vogliamo che non si mettino nello Stato generalmente, ne in alcuna Città, ne popolo particolarmente, datij, ne impositioni alcune, per niuna causa, di niuna qualità, che non sia per nostro seruicio, ò beneficio particolare del medemo Stato, & popolo, & senza consulta nostra; ne si scodano altre impositioni, ne seruitij, in alcuna maniera.

Et in quello che tocca al Consoglio, che si chiama Secretto, per il presente, sino à tanto che meglio informati, se vederemmo che conuenga, comandiamo altra cosa, il Gouernatore vsarà delle persone, che sono solite a radunarsi con lui per li negotij che in esso Consoglio si deueno trattare: liquali sono il Presidente del Senato, il Gran Cancelliero, il Capitano di Giustitia, Gio. Battista Speciano, il Thesoriere de lo Stato: còli quali, & vno Secretario, quello che sarà più sufficiente, & conueniente per esso Consoglio, ascoltarà, guarderà, & prouederà quello che còuerrà in le petitioni, & cose che iui si douerãno trattare: non impedendo il corso, & buon'ordine della giustitia, laquale tocca à fare, & amministrare al Senato: & in quello che tocca alla robba & patrimonio, & in altre cose, guardando quello che di sopra è stato ordinato, senza che in alcuna maniera se gli vada, o passi còtra. & tutte le lettere, & prouisioni, che si ordinarãno & faranno di quello che resultarà, & vscirà, & si prouederà nel detto Còsoglio Secretto, i detti Presidete & gran Cancelliero le segnaranno. Et perche tutto lo sopradetto s'offerui così, & non si vada contra à questo, hauemo comandato espedire quattro ordini di questo tenore, vno perche resti in potere del Gouernatore, l'altro si tēga nel Senato, l'altro nel Magistrato, l'altro il Gran Cancelliero. Dat. in Vormes. a 6. d'Agosto. M D XLV.

32 ORDINES
EMENDATIO CAP. ET QVIA CAVTVM
EST, IN TITVLO DE IVRE, ET
PRIVILEGIO FISCALIS.

M D XLV. DIE XXIII. OCTOBRIS.

IN Constitutionibus anno 1541. per nos editis, in titulo de iure Fisci, in versiculo, Et quia cautum est intra sex menses &c. Manifestus error impressorum ignorantia, seu indiligentia commissus est in verbo intra, Nam ultra scribi debuisset: cōuenit enim rebus Fisci nostri, vt illas curantes competens tempus habeant ad perquirendum ius illi spectans, cum multa intra semestre inueniri per eos possint, quæ non ita facile in primis diebus, in quibus bona, aut iura Fisco applicantur, reteri aut reuideri possint. Cùm autem de huiusmodi errore in Senatu sermo habitus esset, & vnus ex aduocatis Fisci exposuisset, illust. Locumtenentem; quem in Dominio Mediolani habemus, ad instantiam agendum pro Fisco sæpe concessisse, vt sex mensibus elapsis denunciari posset, & denunciatis tertiam partem per antiquum decretum assignatam consequeretur: Suppliciterq; petiisset, vt error corrigeretur: Nos ex Iudicio præfati Senatus per has nostras ipsum errorem sustulimus. Decreuimusq; quòd denunciatis ius Fisco competens, effluxis sex mensibus, a die, quo ei cōpetierit, & quando cunque post dictos sex menses, tertiam partem vtsup. assequatur.

DECRETVM DE INSTANTIA
CAVSARVM CRIDARVM.

M D XLVI. DIE XXIX. IANVARIJ.

DVM frequentes ad Senatum supplicationes defferentur petentium decerni, quòd & si aliqui ex pluribus contradicentibus in causis cridarum instantiam labi permitterent, possit tamen inter alios valida ferri sententia: visus est Senatui casus multa consideratione dignus. Ideo voluit prius quàm superinde quicquam decerneret, intelligere quid Mediolanense iureconsultorum Collegium e re publica fore sentiret. eis autem auditis, & mature omnibus consideratis.

Statuit imprimis, q; vbi ponens instantiam causæ cridarum labi permittat, condemnetur in expensis per contradicentes factis. Verùm, vt ponentes facilius instantiam sustinere possint, & tollantur

EXCELL. SENATVS

33

tur litium occasiones; Decernit Senatus, quòd vbi in productione literarum primæ prorogationis, ponens omnes contradicentes citauerit, si nullus contradixerit, intelligatur instantia quòd ad omnes durare, etiam quòd in productione aliarum literarum prorogationum nullus exinde citetur, modò tamen singulo mē se præsententur. Si verò aliquis contradixerit, quòd ad eum, non intelligatur instantia durare, nisi in singula prorogatione citetur. valeat tamen sententia inter alios ferenda, saluis iuribus dicti contradicentis coram ordinario.

Item decernit Senatus, si quis ex contradicentibus instantiam sustinere voluerit, possit, modò citet ponentem, & alios, vt supra dictum est.

In causis autem pendentibus, Decernit Senatus iudicium, & sententiam valere inter eos, qui in causa sunt: saluis iuribus eorū, qui instantiam, quòd ad eos, labi permiserunt, coram ordinario deducendis. Signat. B. Patellanus.

34
ORDINES
ORDO DE MERCED E
BARICELLORVM, CVSTODVM
CARCERVM, ET
ALIORVM.

CAROLVS QVINTVS ROM.

IMPERATOR. ETC.

VM Multi ex subditis huius Domini conquesti in Senatu nostro sapius fuissent, quod Baricell. Collaterales, Carcerum custodes, Executores, ac alij Officiales pro capturis reorum, ac executionibus realibus, & personalibus in causis ciuilibus, criminalibusue faciendis, modum suae debite mercedis excedebant: Quodque Iudices, quibus aliquod salarium ordinarium statutum non est, pro eorum honorariis aliquando (eo quia nulla esset certa merces statuta, quam pro laboribus suis accipere possent) sub huius incertitudinis colore, plusquam par esset, accipiebant, in graue eorum damnum, ac prauidicium: Idque assumptis informationibus verum esse conperitum fuisset: Idem Senatus, vt huiusmodi indebitis exactioibus congruam adhiberet prouisionem, ac subditorum nostrorum indemnitati opportunè consulere; negocium hoc voluit mandare duobus Senatoribus, vt maturius procederetur; qui se informarent de praedictis, adhibito etiam Fisco, & vocatis aliquibus ex Iudicentibus: mox referrent. Quod cum summa cum diligentia factum esset; tandem certos super hoc negotio ordines promulgauit, tenoris infra scripti: videlicet.

De Mercede debita pro Exequutionibus Realibus.

SI fiant exequutiones in Ciuitate, vel suburbiis; pro leui executione habeant Executores sol. sex Imper. pro quolibet dumtaxat, quantacunque sit summa, promissione, seu associatione in possessionem tantundem. Si verò fiant extra ciuitatem, & suburbia, habeant duplum, & ultra etiam sol. vnum pro singulis mille pas-

EXCELL. SENATVS.

35

passibus. Pro fortiori seu effectuali executione, si intra Ciuitatem, & suburbia fiant, habeant sol. vnum pro singula libra Imp. vbi summa non excedat libras viginti quinque; abinde verò supra, vsque ad libras centum, denarios nouem Imper. pro libra; & à libris centum, vsque in quinquecentum, denarios sex pro libra; & ab ea summa supra, quantacunque sit, denarios tres pro libra. Si autem fiant extra Ciuitatem, & suburbia, vltra praedicta habeant sol. vnum pro singulis mille passibus pro quolibet famulo, siue executore, modò non accedant in maiori numero, quam sit expressum in praeepto eis per Iudicem tradito.

Pro Mansione in possessione, seu pro assistentia recollectioni fructuum sequestratorum, seu pro descriptione bonorum, & fructuum, habeant sol. decem, & octo Imper. pro singulo die, quod steterint occupati circa id negocium, & pro itinere sold. vnum pro quibuslibet mille passibus. Praemissi non possint, vltra mercedem supra eis taxatam, & infra taxandam, quicquam directè, vel per indirectum, etiam pro expensis cibariis, à partibus consequi: Immo si quid ab eis sibi datum fuerit, id cedat, & competatur in dicta eorum mercede, sub poena quadrupli, parti applicanda, & ictuum duorum funis. Quodque non possint prouinciã sibi demandatam recusare, nisi legitima ex causa, arbitrio Iudicentis, sub poena standi per diem vnum ad catenam infamem. Et quod praedicta merces non debeat, nisi demum facta relatione apud astra Iudicentis, in temporibus limitatis ex forma nouarum Constitutionum. Et quod vnica tantum merces debeat, etiã si sapius accesserint pro executione huiusmodi facienda.

*De mercede debita pro Exequutionibus personalibus
sive Capturis qualitercunque faciendis.*

SI fiant pro debito priuato, siue pro poena pecuniaria, etiam descendente à causa Criminali, habeant duplum eius, quod supra taxatum fuit, singula singulis congruè referendo, excepto itinere, pro quo habeant dumtaxat sol. vnum pro quibuslibet mille passibus. Si verò fiant pro delictis, & delictum sit tale, pro quo ingeratur poena sanguinis, vel corporis afflictiva citra mortem, vbi sequuta non sit condemnatio, non possint consequi vltra scutum vnum auri pro singulo captiuo, in carceribus consignato; post condemnationem verò scutum vnum cum dimidio. si autè delictum sit tale, pro quo poena mortis naturalis veniat im-

B 2 nen.

nenda, ante condemnationē, accipere possint ultra scutū vnū cum dimidio pro quolibet; Et si captura fiat post condemnationem, vsque ad scuta duo pro singulo. Et hoc vbi captura fiat in Ciuitate, vel suburbis. Vbi verò fiat extra, si ante condemnationem, & pro delicto sit pœna sanguinis, vel corporis afflictiva, citra mortem, consequi possint vsque ad scutum vnum cum dimidio; post condemnationem, vsque ad aureos duos. si autem delictum se extendat ad mortem naturalem inclusiuè, ante condemnationem, habeant vsque ad aureos duos, post condemnationem, vsque ad aureos quatuor. Et si pœna delicti sit alternatiua, pecuniaria scilicet, vel corporalis, attendatur quò ad hoc pœna corporalis.

Vbi contingat aliquem spontè se constituere, & Iudex, corā quo se constituit, iubeat eum duci ad carceres, seu detineri; si pœna delicti, de quo imputatur, se extendat vsque ad mortem naturalem inclusiuè, habeant vsque ad dimidium vnus aurei pro singulo detento; si verò sit citra mortem naturalem, vsque ad quartū vnus aurei. Et quòd ultra prædicta quicquam accipere non possint, etiam à spontè dantibus, sub pœna de qua supra: minus tamen accipiant arbitrio Iudicantis, iuxta modum capturæ, & qualitatem personarū detentarum. Ita tamen quòd miserabiles detenti nihil soluant, sed vbi dimittendi sint, gratis dimittantur.

Quòd Baricellus, & alij Executores non possint quicquam ex Domino detentorum exportare sine licentia Iudicis, de qua appareat per scripturam, sub pœna de qua supra. Quòd q. sub eadem pœna teneantur, quicquid in actu capturæ captiuus abstulerint, statim apud Notarium Officij deponere, ac cõsignare, exceptis armis, quæ apud eos conferuentur: Ita vt si postea liberentur, soluta mercede, ac aliis legitimis expensis, omnia eis restituantur; si verò condemnentur citra bonorum confiscationem, eorum hæredibus dentur; si cum bonorum confiscatione, Fisco cedat, exceptis armis, quæ remaneant ipsis Executoribus.

Quòd Baricellus, ac eius Socij, sub pœna duorum ictuum funis, ultra damnum parti refarciendū, non possint ab ijs, apud quos hospitantur, quicquam accipere, seu consequi, præter fœnum, seu paleam pro equis, & lectum cum coperta, pro vna dumtaxat die, ac nocte.

De

De mercede Collateralis, seu custodis Carcerum.

Quòd non possit accipere à carceratis ultra sol. viginti quinque Imper. pro quolibet singulo die, ac nocte: Ipso tamen custode eis condecenter subministrante prandium, & cœnam, ac lectum cum lintheaminibus, & coperta. Et si contingat aliquos ex carceratis velle modum excedere, & lautius viuere, non possit custos aliquid ultra solitum cœteris commune de suo subministrare, sed id carcerati mittant acceptum ad hospitium. Hæc tamen locum non habeant in eo genere personarum, quæ grossiori modo viuere solent: à quibus accipere non possit ultra sol. quindecim Imper. pro singulo die, ac nocte, pro quolibet. Et si prædictis contrafecerint, cadant in pœnam aureorum decem qualibet vice, qua contrafactum fuerit, Fisco applicandam; & alia etiam corporali pœna afficiantur arbitrio Senatus. Et quòd sub eadem pœna teneantur quemlibet petentem se mitti ad carceres communis, statim transmittere. Modò prius accedat cõsensu, siue licentia Iudicis, de cuius mandato detinetur; quem Iudicem statim, vbi requisitus fuerit à carcerato, teneatur custos alloqui de huiusmodi re.

Taxa Honorarij in causis criminalibus debita Iudicibus, qui de publico salarium non habent.

Pro Examinibus reorum, si spontè se constituerint, & tractetur de pœna capitali, habeant vsque ad aureum vnum pro singulo; si verò non sit capitalis, vsque ad dimidium vnus aurei: & hoc semel tantum, etiam si sæpius examinarentur. At si spontè non se constituerint, sed detenti fuerint, nihil debeatur, & tamen quanto citius fieri poterit, examinentur.

Pro examine testium ad offensam nihil consequi possint.

Pro examine testium ad defensam, si delictum sit capitale, & testes non sint ultra tres, super duobus, vel tribus capitulis, non computato tamen capitulo vocis, & famæ, habeant vsque ad dimidium vnus aurei. si verò maior sit numerus testium, vel capitulorum vsque ad sex, habeant vsque ad aureum vnum. abinde verò supra, non excedant aureos duos. Et si delictum non sit capitale, pœna tamen sit corporalis, habeant dimidiū eius, quod

B 3 supra

*Satelites non possunt
quicquid ex domo
detentorum exportare
sine licentia*

supra dictum fuit, singula singulis congruè referendo. vbi autè pœna sit pecuniaria tantum, in omni casu. non habeant vltra dimidium vnus aurei.

Pro ordinationibus, quæ sunt super relaxationibus carceratorum, sub fideiussione, præcedente relatione status causæ, & ex ordine Senatus; Cùm contenti esse debeant mercede sibi cõstituta, pro ipsa relatione, & de qua infra; nihil accipere possint.

Pro huiusmodi autem ordinationibus, quas aliter per Iudices fieri continget, vbi causâ sit capitalis, accipere possint sol. quinquaginta, vbi autem capitalis non sit, sol. vigintiquinque: in quibus tamen computetur id, quod habuerint pro visione scripturarum.

Pro relationibus non diffinitiuis, quæ sunt de statu causæ ad Senatam, siue fiant in scriptis, siue verbo, vbi delictum sit capitale, accipere non possint vltra aureum vnum; vbi verò non sit capitale, eius dimidium non excedant.

Pro relationibus diffinitiuis cum voto, siue fiant in scriptis, siue verbo vt supra, quatenus delictum sit capitale, & feratur sententia absolutoria, non excedant aureos duos, & vbi non sit capitale, vsque ad aureum vnum consequantur. Modò tamen in vtroque casu non præcesserit relatio status causæ: quo in casu dimidium tantum eius, quod supra taxatum fuit, congruè referendo, consequi possint.

Pro præsentatione gratiarum, & cassatione condemnationum, si gratia sint tales, in quibus requiratur approbatio Senatus, habere possint vsque ad aureum vnum; si verò cõcessæ fuerint per literas missivas Locumtenentis nostri, vt sit in delictis leuioribus descendentes à proclamationibus, accipere non possint vltra dimidium vnus aurei.

Præmissa tamen locum nō habeant in personis nihil proprii habitibus, sed quotidianis laboribus sibi victum querentibus: à quibus vltra dimidium eius, quod taxatum fuit, congruè referendo, consequi non possint: à miserabilibus autem nihil penitus consequi valeant. Et quod vltra prædicta non possint aliquid percipere etiam à sponte dantibus, sub pœna aureorum centum Camere nostræ applicandorum, & amotionis, vel suspensionis ab Officio arbitrio Senatus. nec in exequendis his ordinibus interponatur dilatio, sub eadem pœna.

Iudices autem, qui de publico salarium ordinarium habent, teneantur seruare ad vnguem dispositionem nouarum Constitut. de

quæ

*Pro gratias
presentatione*

*qui habent
salarium*

qua sub Rubrica de sportulis, sub pœnis in eisdem Constitut. contentis. *vt prius officij, et aureorum mille*
Quos cùm (ita exigente publica vtilitate) maturè esse compositos cognouerimus: Illos approbantes inconcussè, prout iacet, seruari mandamus. In quorum fidem præsentem fieri iussimus, & registrari, nostriq; sigilli impressione muniti. Dat. Mediolani 17. Augusti 1553. Signat. B. Patella.

QVOD FISCALES PRO DESCRIPTIONE
BONORVM DELINQVENTIVM
NIHIL ACCIPIANT.

Carolus Quintus Rom. Imperator. &c.

Prætoribus Cremonæ, Papiæ, Lauda, & cæteris.

INTELLEXIMVS, post Constitutiones promulgatas nomine nostro in Statu Mediolani, Fiscales perseuerare in exactione quadam pecuniaria, quando fiunt descriptiones bonorum delinquentium nomine Camere nostræ. Id nobis summopere displicuit, cùm velimus eos contentos esse stipendio suo ordinario. Et idcirco, ne huiusmodi abusus serpat, eis nomine nostro inhibebitis; & de inhibitione facta nos certiores facietis. Mediol. 15. Iulij. 1546. B. Patell.

QVANDO PROCEDENDVM SIT, NON

OBSTANTE REMISSIONE.

PRAETORI COMI.

TAMETSI verba nostræ Constitutionis sint clara, qua sancitum est remissionem tollere processum in ijs casibus, in quibus condemnatio pecuniaria est facienda: nihilominus cùm super ea sit à vobis hæsitatum, vobis dicimus, in ea Constitutione exceptos esse casus, in quibus ex officio procedi potest. Ideo cùm ex statuto Comensi procedi possit ex officio in ijs maleficiis, in quibus pœna adiudicatur isti communitati, vel Fisco nostro, etiam si accusatio, vel denunciatio non esset delata; Declaramus, vos, & Iudicem vestrum maleficiorum in ijs casibus procedere posse, secuta etiam offensorum remissione. quare procedatis, & iusticiam faciatis. si qua tamen erunt nostro Senati referenda, referetis. Mediolani die 16. Septembris. M. D. XLVI.

B. Patella

QVOD

ORDINES
QUOD IN CAUSIS ONERVM VERTEN-

tibus coram Senatu, à die appellationis interpo-
sitæ, executio sententiarum vltra trimestre
non retardetur.

M D XLVIII. DIE X. IANVARIJ.

CONTINGIT plerunque per D. Questores ordinationes fieri,
& sententias proferri in causis onerum, coram eis vertentibus:
à quibus, vt earum executiones aufugiantur, aut diferantur, ap-
pellatur ad Senatû; verùm appellantium negligentia, aut malitia
expeditiones in lōgius quàm par est protrahuntur: quo fit, vt sæ-
penumero indecisa pendeat: & sic eorû executiones in suspenso
remanent, in non parvû damnum, & præiudiciû tam publicû,
quàm priuatû. Huic inconuenienti occurrere volens Senatus.
Statuit, si intra trimestre, à die appellationis interpositæ numeran-
dum non procurauerint appellantes cû effectu, quòd huiusmo-
di causæ expediantur, non esse dictarum ordinationum, & senten-
tiarum executionem retardandam. B. Patellanus.

QUOD CAUSAE APPELLATIONVM A
sententiis Prætorum feudatariorum ab auditori-
bus ipsorû Feudatariorû non cognoscantur.

M D XLVIII. DIE XI. IANVARIJ.

DEVENIT ad noticiam Senatus, quòd quando contingit ap-
pellari in causis, quæ determinantur per Prætores terrarum, &
locorum Dominorum Feudatariorum Status Mediolani, huius-
modi appellationum causæ vsurpantur per ipsorû Feudatario-
rum auditores. huiusmodi abusui, sicuti multis de causis displicuit,
ita occurrere volens, is ordo.
Statuit mandandum esse, sicuti mandat, omnibus feudatariis, ne
posthac audeant, sub pœna priuationis feudi, pati, nec tolerare
ipsarum appellationum causas cognosci, nec decidi per audito-
res suos, nec in eis villo pacto se intromittere; sed permittant
eas Iudicibus, ad quos deuolui debent, cognoscendas, & deter-
minandas. Mandat què omnibus Prætoribus ciuitatum, vt ordi-
nationem hanc intimari faciant omnibus, & singulis Feudatariis
existentibus in iurisdictione provincie suæ: quos monet Sena-
tus vt si quid in contrarium habebunt, termino dierum quinde-
cim post intimationem, deducant in manus subsignati Secreta-

EXCELL. SENATVS.

rij; secus verò elapso ipso termino, & eis nihil producentibus,
quòd releuet, præsentem ordinationem effectum suum sortiri
debere. B. Patellanus.

QUOD OMNES CAUSAE PAUPERVM, IN
QUIBVS IPSI ACTORES SVNT,
NULLAM HABEANT INSTANTIAM.

M D XLVIII. DIE V. IUNI:

CVM in decreto causas ad Iudices ordinarios remittente sanc-
tum sit, quòd causæ pauperum, in quibus ipsi actores sunt, instā-
tiam non habeant: dubitatum est, an causæ appellationum, quæ
in huiusmodi causis interpositæ sunt, vel interponentur, instan-
tiam habere debeant. Senatus omnibus consideratis, & matu-
rè discussis.

Declaravit, causas omnes pauperum instantiam nō habere, quan-
do onus sustinendi instantiam ad ipsos pauperes spectat. Quòd
vult locum habere non solum in causis futuris, sed etiam in pen-
dentibus, in quibus adhuc instantia ipsa subest. Signat. Ia. Catta-
neus. & sigillat. sigillo Imper. in cera rubea more solito.

DECRETVM DE IIS, QVI AD NOVAS
DEFENSIONES ADMITTUNTUR.

M D XLVIII. DIE XXVI. OCTOBRIS.

QUESTI sunt in Senatu Casarei Fiscales, dato etiam supplici li-
bello, quòd multi ad novas defensiones admissi, aduersus con-
demnationes criminales, productis literis eos admittentibus,
causas nouarum defensionum prosequi differunt, ita quòd Fi-
scus, qui ex condemnatione secura ius acquisierat, per novas de-
fensiones concessas, & hanc expediendorum processuum retar-
dationem, & moram maxime læditur. cui querimonie volens
Senatus, vt par est, salubriter providere, re bene, & diligenter
discussa.

Censuit, eos, qui ad novas defensiones ex causa criminali, in qua
constitutio personalis necessaria est, admittuntur, teneri se con-
stituire personaliter infra decem dies, à concessione nouarum
defensionum numerandos: quo tempore lapso, & constitutio-
ne non facta, ipsam concessionem nouarum defensionum esse
irritam, & nullius momenti. Eis verò, qui ex condemnatione pe-

*Causæ pauperum non
habent instantiam*

ORDINES

cuniaria ad se defendendum admittuntur, mensē statuendum esse ad prosequendas defensiones suas, postquam ad eas fuerint admisi: quod si non fecerint, lapso mense executionem contra eos non esse differendam. Signat. Franciscus Petranigra.

ADAM TINCTVS VXORICIDA ABSOLVITVR
A CONFISCATIONE BONORVM.

M D XLVIII. DIE XIX. DECEMBRIS.

LATA per Mag. D. Prætorē Cremonæ sententia, qua condemnauerat Adam Tinctum vxoricidam Cremonensem in amputatione capitis, absque bonorum confiscatione, eo quod vxoricidium fuerat commissum in agro Brixienti, vbi dicebatur confiscationes in huiusmodi casibus non fieri: Fiscus Cæsareus aduersus eam sententiam, ob confiscationem non factam, tanquam læsus in integrum restitui petiit. & delegata causa Mag. D. Questoribus, cum vidisset nullam posse ab eis prouisionem reportare, quoniam per nouas Constitutiones ab huiusmodi sententiis omnis appellatio, nullitas, & in integrum restitutio tollebatur: Recursum habuit ad Senatum, petens indemnitati suæ omni meliori modo prouideri. Qui volens, sicut in cæteris omnibus, mature procedere, mandauit citari prædicti Adam filios, & vxorē. Visa itaque petitione ipsius Fisci, ac exceptionibus, & defensionibus pro parte ipsorum filiorum, & vxoris factis: & viso Statuto Brixie, ac literis Mag. D. Prætoris Brixie sub die xxv. Septembris anni præsentis, quibus respondere literis Senatus eidem ad instantiam Fisci datis sub die quinto mensis prædicti, & visis copiis actorum publicorum authenticis, ex maleficio Brixie productis, & confectis ab anno 1524. vsque ad annum præsentem: ac visa sententia per D. Prætorē Brixie lata contra dictum Adam, in qua nulla fuit facta bonorum confiscatio: ac visis alijs videntis: Auditusq. denuo agentibus ipsius Cæs. Fisci: & omnibus diligenter discussis.

Idem Senatus censuit, persistendum esse in sententia per præfatum Mag. D. Prætorē Cremonæ lata.

QVOD

EXCELL. SENATVS.

QVOD OPERARII LAPSO CERTO TEMPORE
NON POSSINT MERCEDEM PETERE.

QVOD MD XLIX. DIE XXVIII. MARTII. QVOD VSV compertum est, quamplures operarios plerunque solere longè maius præmium, quàm deceat, ex operibus suis exigere, & iam solutā mercedem denuo petere, eo quia non modo in menses, sed in annos exactionem differunt, & tunc mercedem petunt, vel ab iis quibus longum temporis interuallum facultatem probandæ satisfactionis ademit, vel ab iis, qui in locum, vel ius alterius successerunt. quæ res cum ad Senatum delata esset; visum est huiusmodi fraudibus oportuna prouisione occurendum, facta itaque matura deliberatione. Sancitum est, quod nullus operarius, vel laborator, qui intra tres menses quò ad præsentē, & sex quò ad absentes, à tempore operæ præstitæ, vel laboris facti numerandos, non petierit, vilo modo audiat. Id què locum habere etiam in negotiis præteritis: in quibus tamen non intelligatur cucurrisse, nec currere tempora præmissa, nisi à die factæ publicationis præsentis ordinationis. B. Patellanus.

operarij qui non petierint mercedem

QVOD NOTARII RERVM CRIMINALIVM
AB OFFICIO RECEDENTES RELINQVANT
ACTA NOTARIIS SVCCEDENTIBVS.

M D XLIX. DIE X. APRILIS. INNOTVIT amplius. Senatu Mediolanen. quamplures notarios rerum criminalium, tam in urbibus, quàm in oppidis officium exercentes, cum ab officio recedunt, solere omnia acta criminalia à seipsis confecta secum asportare, in maximum Iusticiæ, & rei publicæ, & fisci tam Cæsarei, quàm feudatariorum detrimentum. cui abusu volens salubri remedio occurrere, facta diligentis consultatione. Senatus ipse censuit, & ordinauit, notarios rerum criminalium quocunque in loco huiusmodi officium exercentes teneri, cum ab officio discedunt, omnia acta criminalia dimittere penes officium, & tribunal, ad quod ea confecerint; illaq. tradere, & per inuentarium consignare notario in sui locum successuro. sub pœna, si non paruerit, arbitrio Senatus irroganda. Mandans, tenore præsentis ordinationis, omnibus prætoribus, & officialibus.

ЕЧНИКОВА

bus, ad quorum tribunalia ipsi notarij se exercebunt, vt sub pœna prædicta hunc ordinem seruari inconculsè faciant.

QVOD FEVDATARIJ IN SVA IVRISDICTIONE TVTVM CARCEREM HABEANT.

M D L. DIE VLTIMO MAII.

COMPERTVM est, quàm plures Domini Mediolanensis feudatarios, qui merum, & mixtum exercent imperium nullum, aut non tutum in sua iurisdictione carcerem habere, in quem rei criminum conici possint, & custodiri. quod maximo rei tum publicæ tum priuatæ detrimento cedit. Hoc Senatus animaduertens, prouidendum existimauit, vt ad reos retinendos, seruandosq. feudatarij omnes suas & ipsi custodias habeant.

Censuit itaque, singulos Domini Mediolanensis feudatarios, debere intra sex menses, in sua iurisdictione, tutum, & commodum carcerem parare, atque construere, si paratum, atque constructum non habent: In quo noxij, aut delati ex causis criminalibus, tuto contineri possint, & custodiri: sub pœna omnium damnorum & interesse, quæ pars ius aliquod prætendens, aut Fiscus Cæsareus pati posset; & alia grauiori arbitrio eiusdem Senatus irroganda, si non paruerint.

QVOD PONENTES MANVM AD ARMA

contra mulieres non incurrant pœnâ primæ euagationis. & quomodo procedendum sit contra eos, qui equos conductos non restitunt.

M D L. DIE ANTEPENVTIMO AVGVSTI.

CONSVLVIT Senatû Egregius Iureconsultus D. Prætor Mediolani, quid seruandum esset in infra scriptis casibus: videlicet, Pro inquisitione formata contra Stephanû, cognomento il Giotto, de prima euagatione, & vulneribus illatis vxori; & quid seruandû in casibus ponentium manum ad arma contra mulieres. Respondit Senatus, eum condemnandum esse in pœnam vulnorum, omiſsa pœna primæ euagationis. Et in similibus casibus, quando aliqui ponunt manum ad arma contra mulieres, nõ esse procedendum de primo ponente manum ad arma. Quod autem ad eorum condemnationes attinet, qui conducunt equos,

Feudatarij debent habere tutum carcerem in iurisdictione

Vir debet condemnari in pena vulnorum, non illatorum tantum

equos, & non restitunt, sed in proprios vsus conuertunt. Responsum fuit, attento quòd huiusmodi delictum frequenter committebatur, contra contumaces procedendum esse de furto, ac condemnandos iuxta obseruantiam curiæ ipsius Prætoris. B. Patellanus.

Contro contumaces non respiciuntur equos proceditur de furto

IN CAVSIS CONDVCTIONIS AQVARVM, NON OBSTARE FISCO POSSESSIONEM IMMORABILEM.

M D L. DIE XXX. OCTOBRIS.

DVM coram Iudicibus aquarum Status Mediolani orta esset quedam dubitatio, circa præscriptionem immemorabilem, num illa obstaret Fisco, vbi probata fuisset possessio immemorabilis priuatorum ducendi aquas diuersas, & maxime fluminis Mutiæ ad proprium comòdum: Fiscusque huiusce dubitationis declarationem in Senatu petiisset, porrecta supplicatione, in qua faciebat mentionem decreti editi sub nomine Ducis Philippi anno 1446. & constitutionum loquentium de huiusmodi præscriptione: & in qua pariter allegabatur declaratio facta ab eodem Senatu super constitutionibus prædictis, & super huiusmodi materia anno 1542. die 26. Octobris: Senatus ipse, audita petitione Fiscali, & visa supplicatione per eum porrecta, & viso pariter tenore supradicti decreti editi à Duce Philippo, & memoratarum constitutionum, & declarationis prædictæ; omnibusq. diligenter & maturè consideratis.

Censuit, & declarauit, prædictis attentis, præscriptionem immemorabilem in casu, de quo agitur, Fisco non obstare.

QVORVNDAM BLASPHEMANTIVM DEVM PVNITIO.

M D LI. DIE III. IANVARIJ.

CONSVLTVS Senatû à D. Prætor Mediolani, in quam pœnam condemnari deberent infra scripti in contumaciam delati ob infra scriptas blasphemias, videlicet, Melchion habitans in domo Reuerendiss. D. Archiepiscopi Mediolani delatus per Io. Albertum de Grossis; qui in domo deferentis dixit, al dispetto di Dio. Valentinus de Lanternariis; qui sub porta cuiusdam habitationis com-

М. ЧИЖИКОВА

ORDINES

46
 communis, cum aliis, stallum appellant, dixit, al dispetto della nostra Donna.
 Appellatus Mandrisio Garzator; qui dixit, puttana de Dio, in apoteca garzarie.
 Bartholomæus Vigueriensis famulus cuiusdam Francigenæ, qui in domo illius, qui eum detulit, dixit, al dispetto di Dio.
 Io. Petrus de Faerno claudus; qui dixit, al dispetto di Dio, in domo Francisci della Bachiocha, qui illum detulit: & etiam
 Antonius de Ciferis appellatus el matto; qui dixit, al dispetto di Dio, in via publica, in villa Canouæ, territorij Basilicæ Petri:
 Respondit, condemnari debere in duobus ictibus eculei pro quo libet, in publico dandis, si venerint in fortiis; Excepto Mandrisio, quem dixit condemnari debere in tribus ictibus. Et prædicta ultra pœnam ordinariam. B. Patellanus.

QVID SERVANDVM QVANDO PLVRES
 IVDICES IN IVRISDICTIONE VNIVS
 DELICTI CONCVRRVNT.

M D LIII. DIE XIII. APRILIS.

CVM ex formula Constitutionum, duobus, vel pluribus Iudicibus, in eadem iurisdictione concurrentibus, & de eodem delicto cognoscentibus, qui prior processum inchoasset, priorq. inquisitionem transmisisset, aut ad capturam deuenisset, ille processum prosequeretur, & perficeret; vsu compertum est, in ciuitate & Ducatu Mediolani, vbi maximè contingit Capitaneum Iusticiæ, & Prætorem Mediolani concurrere, vel astutia querelantiũ, vel nimia notariorum sagacitate, plerunque offensus vexari, socios criminis in testes recipi, inquisitiones præcipientes formari, capturasq. indebitas decerni, & alia multa absurdè in maximũ priuatorum, & reip. detrimentum committi, vt Iusticiæ suus aliquando locus esse non possit. Qua de re, cum Senatus tum procuratorum Fisci Cæsarei, tum aliorum quoque multorum frequentibus, & propè quotidianis querimonijs excitaretur; tandem audito Prætore Mediolani, & Vicario Iusticiæ, factaq. consultatione, & matura deliberatione.

Censuit, inter duos, pluresue Magistratus in eadem iurisdictione concurrentes, vbi aliquis eorum de grauiori delicto non procedat, quo casu constitutionem seruari vult, eum debere de causa cognoscere, qui præuenerit, vel in recipienda querela, vel in facienda visitatione, vel in assumendis ad denuntiationem indicis

EXCELL. SENATVS.

47

ciis, cum denuntiationis tantum, quò ad præuentionem, nullã velit habere rationem. Quòd si cum querela eodem tempore concurrant ex alio latere indicia, vel visitatio, præferantur indicia, deinde visitatio. Atque vt prioritas huiusmodi cognosci possit mandat in actis ipsis conficiendis apponi etiam horam, videlicet tertiarum, vel vesperarum. Et hoc Senatus consultum, non ab ipsis tantum, Capitaneo Iusticiæ, & Prætore Mediolani, seruari iubet, sed à cæteris quoque Magistratibus in vna, & eadẽ iurisdictione concurrentibus.

QVOD IN CASV PRIORIS EVAGINATIONIS
 SINE VVLNERE NON PROCEDATVR

PER CAPTURAM.

M D LIII. DIE IX. MAII.

AD aures Senatus deuenit, multas extorsiones fieri ob capturas eorum, qui de simplici insultu cum prima euaginatione, absque vulnere, indiciati sunt; quod compertum est magno priuatorũ cedere detrimento, sine vlllo Caf. Fisci, aut reip. comodo. ideo re diligenter discussa, & maturè considerata.

Senatus omnibus Magistratibus, & Iudicentibus etiam feudatariorum Dominij Mediolanen. interdixit, & prohibuit, ac tenore præsentis ordinationis interdicit, & prohibet, nè in casibus prioris euaginationis, in quibus simplex tantum insultus, sine vulnere, interuenit, capturas decernant, sub pœna ad arbitrium Senatus irroganda, si non paruerint: sed vult contra tales, stantibus iudiciis, via inquisitionis pro cedi.

à prima euaginatione

QVOMODO SYNDICATOR VICARII PROVISIONVM MEDIOLANI DEPUTARI DEBEAT.

M D LIII. DIE XXIII. IANVARII.

CVM superioribus diebus Senatus deputasset Egregium Iuriscōsultum D. Aloysium Palatium ex Vicariis generalibus, & de collegio etiam Mediolanen. Doctorum; qui Vicarium Provisionum egregium D. Hieronymum Tonsum, ac iudicem syndicaret, de ea deputatione conquesti sunt vniuersum collegium, & Vicarius, ac Decuriones provisionum per supplices libellos exempli sequentis.

Quibus in Senatu propositis, & re discussa; ne ipsis supplicatibus vlla

vlla iustæ quærelæ relinquatur occasio; in eam itum est sententiam, vt ipsi supplicantes intra quatrimum nominent tres è suo collegio Doctores, & Senatui proponant: è quibus ipse vnum deliget, eique hanc syndicandi prouinciam demandabit. Quod decretum de cætero etiam obseruari vult Senatus.

PROTECTORIBVS CARCERATORVM
PETENTIBVS COGNITIONEM SVAM

AVGERI REPVLSA DATVR.

M D LIIII. DIE XXIX. IANVARIJ.

EG REGII protectores carceratorum, quibus ex forma Constitutionum data est facultas cognoscendi causas eorum, qui non ritè capti fuerint; dicebant in Senatu, eam facultatem sibi esse attributam in causis etiam, quæ concernunt rectitudinem; tum ex dispositione statutorum Mediolani, tum etiam ex obseruantia. Atque ideo petebant, eam cognitionem sibi non auferri. Quibus omnibus consideratis,

Senatus censuit, formam ipsam Constitutionum esse seruandam, non obstantibus per ipsos protectores adductis.

DE ELIGENDIS DEPV TATIS

REGIMINI TRECATI.

PRAETORI TRECATI.

SOPPE, & attentè Senatus noster audiuit quarimonias istorum oppidanorum tam diuitum, quàm pauperum, & etiam mediocrium, inter se disidentium, super facienda electione eorù, qui regimini, & gubernationi istius loci præesse habeant. Quam ob rem, volens has controuersias, & dissidia omnino tollere, omnibus matura consultatione discussis, censuit diuites ipsius oppidi, per vos vocandos, eligere debere viros octo, & mediocres alios octo, similiter & pauperes totidem: qui præsent dicto regimini, & sint loco eorum vngintiquattuor hominum, quos pro gubernatione præsentis anni Trechatenses elegerunt. eundemq. modum quotannis seruari iubet in facienda eorum electione, qui futuro regimini vacare habeant. Non tamen eligi possint conductores bonorum istius communitatis, nec eiusdem officiales. Et aduertant Trechatenses, vt eligendi per eos sint omnino idonei: aliàs Senatus seuera animaduersione eos corripiet, & prou-

prouidebit. Tu itaque hoc Senatus consultum publicari, & inter acta publica describi facies, vt ad omnium noticiam deueniat: & ab omnibus firmiter obseruari curabis. Mediolani 6. Feb. 1554.

DE EODEM.

PRAETORI TRECATI.

CVM super Senatus Consulto de consiliariis, istius oppidi eligendis, nuper promulgato, ortæ sint nonnullæ difficultates: eas hac declaratione tollere volumus. ordinamus itaque, vt illi intelligantur in hoc casu diuites, qui in libro æstimi reperti fuerint descripti à solidis viginti exclusiue supra: qui verò à solidis decem exclusiue vsque ad viginti, ij nominentur mediocres, & descripti pro solidis decem, & infra dicantur pauperes. Decernimus quoque plures ex vno, quàm ex alio quarterio eiusdem loci eligi posse. Repellantur autem ab eo regimine ij, qui tempore electionis reperti fuerint conductores bonorum istius communitatis à libris quinquaginta annuis supra tantum. Hoc idem de conductoribus habeat locum, etiam in debitoribus liquidis communitatis, tempore electionis faciendæ. Caneparius quoque, & cancellarius similiter repellantur. Illi autem qui retroactis temporibus Caneparij fuerunt, nec adhuc rationem reddiderunt, volumus, & mādamus, vt requisiti intra tres menses rationem omnino reddant. quod si per eos steterit, Senatus de eorum negligentia monitus prouidebit, quemadmodum è re istius oppidi esse existimauerit. eos tamen interea ad gubernandum eligi posse, & electos admitti debere censemus. Mediolani 21. Februarij 1554.

CONSTITVTIONEM, QVA DATVR
facultas aquæ ducendæ, intelligendam
etiam de scolaticis.

PRAETORI PAPIAE.

FACTA in Senatu nostro mentione eorum, quæ in supplicibus, & responforiis libellis fratrum de Mediis Barbis, & D. Francisci Vegij Iurisconsulti, eiusq. procuratorum in eis nominatorum, à Vicario vestro ad nos missis adducta fuerunt; & habita narratorum omnium diligenti consideratione: censuit is ordo, memoratam constitutionem super materia aquarum æditam, etiã

C de

declaratō
scolaricij

50
ORDINES
de scolatitiis conducendis intelligendam esse; ac ita in presenti negotio obseruandum. Saluis tamen, in reliquis, iuribus amborum partium. Quare mandamus vobis, vt ita seruetis, & seruari faciatis. Mediolani 3. Martij 1554.

CRIDA CHE GLI ARTEFICI DI
lana & tintoria con grana, & cremesino
non escano de lo Stato.

M D LIII. A DI V. DI MAGGIO.
ESSENDO venuto a notizia all'Eccell. Senato, che alcuni mercanti, & di altra qualita, posponuto il ben publico di questa Citta, & de lo Stato, hanno ardire di sedurre, & condurre in altre parti operarij, & lauoranti dell'essercitio di lana, & tintoria, & specialmente vno esperto nell'arte del tinger li drappi con grana, & cremesino. Il che cede in danno grandissimo del publico beneficio, & anche de la Cesarea Maesta, & è contra la dispositione delle noue constitutioni. Pertanto, volendo il prefato Senato Eccell. obuiare a questo inconueniente, ha ordinato che si faccia la presente crida. Per virtù della quale si fa bando, & comandamento, etiam inherendo alla dispositione di dette noue Constitutioni, che alcuna persona, di qual si voglia stato, grado, & conditione, non ardisca partire di questa Citta, & Stato, ne sedurre, procurare, ne condurre, ne far condurre fuori di esso Stato alcuno maestro, lauorante, ne garzone solito lauorare, o essercitarse nell'essercitio di lana, o del tinger de detti panni; senza sua special licentia: sotto pena della confiscatione de suoi beni: nella qual pena anchora incorreranno quelli quali saranno mediatori in far acordij con essi maestri, & operarij contra la forma delle presenti cride: & della galera, all'arbitrio del prefato Senato Eccell.

QVOD FEVDATARIJ IMPETRENT
licentiam a Senatu publicandi proclamata Principis
in suis iurisdictionibus.

M D LV. DIE XII. MARTII.
POSTQVAM Sereniss. Anglia, &c. Rex, & Mediolani Dux felicibus auspicijs possessione huius Dominij Mediolani adeptus est; Illust. D. Gubernatores, pro quiete subditorum, publicari manda-

*Pro publicate
Crida*

EXCELL. SENATVS.

51

darunt proclamata pœnalia. Et quia Domini Feudatarij praten dunt illa etiã effectũ fortiri debere in eorum inrisdictionibus, ita, vt pœnæ pecuniariæ, a subditis suis exigendæ, eorum Fiscis applicari debeant; Super huiusmodi re facto verbo in Senatu, pro habenda declaratione quid seruandum sit.

Is ordo declarauit, dicta proclamata ad loca infeudata non extendi. Quod si dicti Feudatarij in locis suis ea publicari voluerint, pro obtinenda licentia, ad Senatum prius recurrant; qui superinde opportunè providebit. Mandat quoque præsentẽ declarationẽ affigi in Cancellaria ipsius Senatus, vt omnibus innotescat.

DECLARATIONES QVAEDAM SVPER
CONCESSIONIBVS.

M D LV. DIE XXV. SEPTEMBRIS.

PROPOSITVM est in Senatu Mediolanen. nomine præsectorum aquarum, in excutiendis priuatorum, & Fiscis iuribus, quædam incidisse dubia; quæ quod a decretorum, constitutionum, & iuris municipalis interpretatione penderent, petebant ab ipso ordine declarari, & elucidari.

Primum nanque constitutum esse, concessiones gratuitas, etiam quæ ius transmittedi ad fœminas, aut extraneos, vel de eis aliter disponendi contineant, transire non posse nisi ad primi acquirantis descendentes per lineam masculinã, masculos legitimos; quod locum haberet, vbi eã dispositiones virtute concessionis, aut licentiæ a Principe impetratæ, per possessionis adeptionem, effectum iam sortitæ non fuissent ante earum constitutionũ promulgationem, quæ facta fuit die septima Martij anni 1490. Quærebatur ergo, num hæ concessiones, quæ huiusmodi effectũ antedictã diẽ septimã essent sortitæ, in fœminas, vel extraneos de cetero essent transmissibiles, ita etiã, vt quæ in fœminas effectũ semel ante eũ diẽ habuissent; transire possent in extraneos, & quæ iam transuissent in extraneos, in fœmina transmitterentur. Senatus respondit, concessiones, quæ hunc effectum ante dictam diẽ septimã Martij sortitæ essent, sub regula non comprehendi; propterea transmissibiles esse; iuxta tamen earum concessionum tenorem.

Deinde, quoniã cõpertum est, tẽpore, quo Rex Gallorũ Dominũ Mediolanense occupabat, multos alienasse iura aquarũ, quæ ob prohibitionem prædictam non poterant in alios transferri; sed

C 2 ad

adhibitum fuisse Regis, vel eius Senatus assensum: Itaque dubium ortum, utrum hæ alienationes ratæ essent habendæ.

Senatus, antequam deliberauerit, Rem proponi voluit in excelso consilio secreto: cuius sententia intellecta; Respondit, iis, qui ea iura cum licentia Regis, aut eius Senatus acquisierant, non esse negotium faciendum.

Postremò, antiquioribus statutis cautum esse, ut cuilibet, habenti buccam aliquam super flumine Olonæ, liceat aquas deriuare diebus quibusdam expressis; idemq. ad verbum nouissimis statutis caueri: Ideo dubitari, de quibus buccis intelligendū sit, an iis omnibus, quæ essent tēpore statutorū nouissimorū, an verò iis tantum, quæ fuisse demonstrarentur tēpore antiquiorū statutorum. Respondit Senatus, eis omnibus, qui buccas haberent tēpore statutorū nouissimorū, modò iuxta ordines cōfectæ sint licere aquas deriuare diebus, & horis ab ordinibus cōstitutis, & limitatis.

DECRETVM DE DELICTIS

MILITARIBVS.

M D LVI. DIE XII. MAII.

QVÆSITVM est in Senatu, ita exigente negotio, an cognitio, & prosecutio delictorum, quæ à militibus committuntur, ad Magistratus ordinarios pertineat, an verò eorū tribunis, aut Ducibus militiae arcium præfectis sit relinquenda, multaq. capita in hac materia sunt proposita, quæ explicationē requirere videbantur. Senatus, hac quæstione in medium adducta, existimauit quòd omnis controuersia, quæ aut iam orta esset, aut posthac oriri posset, sic tolleretur, ut deinceps hæsitandum non foret: habita igitur summa consultatione, in eam iuit sententiam.

Ut si delicta sint militaria, qualia sunt, si miles arma, vel equum alienaret, custodiam relinqueret, & alia id genus multa committeret; ea Tribunis, aut Ducibus militiae, arcium præfectis castiganda relinquuntur.

Si verò sint cōmunia, cuiusmodi sunt ea, quæ ceteri, qui milites nō sunt, admittāt; & ambo, vel alter, qui offendit, vel offenditur, sint ciues, aut alias pareāt iurisdictioni ordinariæ, in qua delinquitur ea cognitio & castigatio ad Magistratū ordinariū ptineat. Quòd si ambo sint alienigenæ, & delictū sit capitale, aut huiusmodi, & pœna sanguinis, aut publicatione bonorū iure sit vindicādū; hæc quoque iurisdictione, & vindicta ad ordinarios Iudices spectabit.

Si

Si verò leuia sint admissa, ut quæ nec sanguinis pœnam secum ferant, nec bonorum confiscationem; ea Tribunus, aut militiae Dux coercebit. Idem faciet arcis Præfectus, si tamen intra arcem commissa fuerint delicta.

Atque horum Tribunorum, Ducum, & Præfectorum auctoritas exercendæ in milites iurisdictionis durabit donec & militia delinquentium durauerit. & si peccantes milites in his casibus, qui ad eos spectant, castigare neglexerint; Senatus consultus eam adhibebit prouisionem, quàm delictorum, casuumque natura postulauerit. Nec ipsis Tribunis, Ducibus, & Præfectis graue videbitur, si Iudex ordinarius militem pro teste in omnibus causis, quæ ad eum pertinent, ad perhibendum testimonium vocauerit & compulerit. Franciscus Petranigra.

DE DEBITORIBVS

SVSPECTIS DE FUGA.

M D LVI. DIE XV. IUNII.

SOLENT creditores detineri facere in carcere debitores suos suspectos de fuga, nulla præuia citatione, iuxta formam Constitutionum, & etiam literarum, quæ concedi solent; quibus etiam cauetur, quòd citatis debitoribus ipsis, verificare debeant creditores ipsorum debitorum fugam, fugæ suspicionem; & si non fecerint, teneantur ad omnes impensas, & vltius cōdemnentur in florenis viginti quinque Camera applicandis. Et quia vsu compertum est creditores hoc non obseruare, idq. euenire eorum dolis, & fraudibus, tum etiam quia sæpenumero debitores sibi consulere non possunt ob eorum impotentiam, vel inopiam, quo fit ut diuturno carcere, & variis impensis multoties afficiantur. Quibus omnibus occurrere volens Senatus. Statuit, quòd debitoribus ipsis detentis, teneantur creditores termino dierum quattuor verificare coram iudicibus ordinariis fugam ipsam, fugæ suspicionem; & eo termino elapso, si non fecerint, illico detentos relaxari debere; censeanturq. condemnati in impensis, quas detenti fecerint, & in dictis florenis viginti quinque, iuxta ipsarum literarum dispositionem. B. Patellanus.

*questio fugæ
est p[ro]p[ri]a l[ex].
p[ro]p[ri]a d[omi]ni*

54 ORDINES
SALVVM CONDUCTVM QVINQVEN-

NALEM NON RENOVARI.

PRAETORI CREMONAE.

INTELLEXIMVS, à vobis hasitatum esse, an saluus conductus quinquennalis, cuius formula inter Constitutiones huius Provinciae relata est, lapso quinquennio renouari soleat. Hæc autem hasitatio tollitur ex ea formula, quam Senatus noster solet concedere, in qua clausula est adiecta, vt is saluus conductus feruetur, modò supplicans similes literas, causa eorundem debitorum, aliàs non impetrauerit. sic itaq. & vos seruabitis. Mediolani 13. Iulij 1556.

CLAUSVLA PONENDA IN CREATIONIBUS
ciuium, quæ fiunt à Decurionibus
ciuitatum.

M D LVII. DIE XXIX. MAII.

Prætoribus Ciuitatum Domini Mediolanensis.

INTELLEXIMVS, Decuriones ciuitatum huius Status aliquando creare Ciues, etiam non subditos, sine appositione clausulae, quòd teneantur habitare in hoc Dominio. Ideo volentes disti Status indemnitati providere, vobis scribendum duximus, mandantes, vt Decuriones istius Ciuitatis moneatis, quòd in futurum aduertant, ne alicui non subdito ciuitatem faciant, nisi addita lege, vbi contingat bona immobilia acquirere, quòd in Dominio Mediolani habitare teneantur. Et si habitare deserint, bona Fisco applicata esse censeantur. Alioquin concessio nulla fit, ac si facta non esset. Et de huiusmodi monitione dictum Senatuum certiozem facietis. Panizonus.

DE FIDEISSIONIBVS ACCIPIENDIS

IN CAVSIS APPELLATIONVM.

M D LVII. DIE XXVI. OCTOBRIS.

IN porrigendis appellatorijs libellis, audiuit Senatus, inoleuisse abusum apud Notarios actuarios conscribendi fideiussorem, etiam absentem, seruitoresq. etiam publicos, atque viles, & non idoneas personas apponen. in præiudicium eorum, qui pro se sententias obtinuerunt. immo compertum est, aliquos ex iis fideiuf-

EXCELL. SENATVS.

55

deiuissoribus, ante scriptam fideiussionem, iam vita functos. Id, cum nouis Constitutionibus in hac materia disponentibus etiã repugnet, vult ordo ipse abusum huiusmodi in desuetudinem abire, ac tollere.

Propterea mandat omnibus, & singulis notariis, ad quos attinet; ne in posterum similes fideiussores conscribant, neque, nisi præsentibus, & consentientibus, ac ad formam Constitutionum eos recipiant. Contrafacientibus erit pœna priuationis officij notariæ, vltra aliam pœnam, à Senatu arbitrandam, & damnum parti læsæ refarciendum.

QVOD VISITATIONES DELICTORVM NON
FIANT NISI A NOTARIIS MALEFICIORVM.

M D LVII DIE VI. NOVEMBRI.

INNOTVIT Senatui, aliquos notarios, ad officia maleficiorum non deputatos, nec descriptos, facere visitationes delictorum, quæ in dies committuntur, easq. postea deferre ad notarios maleficiorum, tanquàm ab eis huiusmodi commisiones habentes: ex quo sequuntur controuersia, & disputationes inter Magistratus de præuentione, in dispendium etiam priuatorum. ideo re bene perpena.

Senatus censuit, nullos notarios, nisi ad maleficia descriptos, posse visitationes delictorum facere; sub pœna nullitatis processus, & alia ipsis notariis, non descriptis, irroganda, ad arbitrium ipsius Senatus.

QVOMODO FACIENDAE SINT CONDEM-
NATIONES IN CASV INCERTITVDINIS.

PROPRAETORI CREMONAE.

QVOD exquiritis sententiam Senatus, de condemnationibus capitalibus, in casu incertitudinis faciendis; ea est ipsius Senatus sententia, vt si plures in rixa percusserint, & ignoretur quis letale vulnus intulerit; aut plures insultu fecerint, & ignoretur quis vulnerauerit, & occiderit; omnes in contumaciam capitaliter, cum bonorum publicatione condemnentur; quemadmodum & binis iam literis istis Prætoribus mandatum fuisse, vos monuitis. atque ita in futurum seruari decernimus. Idem fieri volumus de pecuniarijs condemnationibus, vnica tamen solutione

C 4 suf.

Visitationes delictorum non fiant nisi à Notarijs Criminalib.

In casu incertitudinis delicti, aut de rixa in contumacia condemnentur

in quibus cum negligenter soleat per officiales superinde deputatos procedi, maximè Fiscales inuigilare debēt, vt, quò breuius fieri possit, terminentur, nè rei in carceribus marcescant.

Idem in officio monetarum, & venationum decernitur.

Reliqui duo Fiscales, relationibus forensibus in Senatu referēdis, incumbant. atque ita vicissim omnes singula hebdomada ad officium Capitanei, Pratoris, & Senatu vt supra assistant. & vbi Fiscalibus, qui à Senatu ad alia tribunalia assistere ex ordine hebdomadarū debent, aliqua relationes in Senatu ipso referendę superessent; liceat eis in prima hora, qua Senatus quotidie sedet, eas referre; quibus relatis, ad alia negotia iuxta ordines diuertāt Fiscales, si qui ex ordine Principis illi supplicationes, vel processus gratiarum referent, in approbatione ipsius gratiæ per Senatum facienda, vel aliquibus informationibus superinde assumendis nullo modo se intromittant.

Amplius decernitur, quòd soli Aduocati Fiscales videant gratias approbandas per Senatum, & quæcunque alia priuilegia Principis, non autem syndici.

Post Senatus recessum, apud Mag. Quæstores, & in reliquis omnibus officiis, vbi opus erit, assistant, vel omnes, vel diuisi, prout causarum necessitas, vel facti contingentia exiget.

Idem etiam post prandium hora competenti seruabunt.

Qui per suam hebdomadam Senatu assistent, ab aliis Fiscalibus, post primam Senatus horam, in referendis causis, aut aliis negotiis tractandis, non impediuntur.

Aduertantq̄. Relatores, vt semper, absque vlla acceptatione, relationes antiquiores expediant; ita tamen, vt quò ad fieri possit, carceratorum causa in primis referantur.

Non possint Fiscales vltra biduum à presenti ciuitate se absentare, nisi prius habita licentia ab Illust. Præsidente Senatus, sub pœna amissionis salarij vnus mensis.

Neque etiam possint aliquam capturam concedere, nisi periculū sit in mora; nec etiam detentos torturæ subiicere, cum id ad Iudices pertineat cum eorum assistentia, nec pariter detentos aliquo modo relaxari facere, nisi participato negotio in curia, & de communi voto, sub pœna amissionis salarij trimestris, & grauiori, iuxta casus qualitatem, arbitrio Senatus.

In causis Criminalibus, facta ordinatione in curia, & subsignata iuxta solitum per Iudices, & Fiscales, non possit vltius per Capitaneum, vel alios Iudices, aut Fiscales expeditio differri, sub

præ-

prætextu quòd ipse velit relaxum subsignare; sed statim, soluto per ipsum carceratum honorario, in casibus, in quibus ex ordinibus debeat, custodibus iniungatur, vt reum relaxent: quòd si carceratus in mala mansione, vel alio carcere existat, fiat relaxum per Capitaneum, aut Vicarium, in scriptis, absque aliqua sportula.

In causis armorum, habeatur in officio liber particularis, in quo describantur omnes detenti, vnà cum ordinationibus superinde faciendis. habeatq̄. vnus tantum notarius hanc particularem pronunciam, condemnationesq̄. omnes, vel compositiones, si quæ fieri contingent, apud D. Quæstores notificentur, quum primum facta fuerint: nec ab aliquo officiali exigi possint, etiam prætextu creditorum suorum, sed Thesaurario generali soluantur, qui demum de illis iuxta ordines disponat.

Factis condemnationibus, in quibuscunque causis criminalibus, curent, Capitaneus Iustitiæ, & alij Iudices, vt illico executioni mittantur: nec possint aliquo modo, quocunque prætextu, eas retardare, etiam sub pœna amissionis salarij vnus mensis, & grauiori arbitrio Senatus. Quò ad eos etiã, qui ad triremes damnantur, curent vt omnino, saltem termino tridui, transmittantur, sub eadem pœna.

Et quoniam cum per Senatum delinquentes remo damnantur, sæpenumero contingit eorum deportationem differri, & hac de causa facinorosi aliquoties reatum suorum pœnas effugiunt; volens Senatus huic abusui occurrere, mandat omnibus, & singulis secretariis suis, præcipuè hebdomadariis, vt sub pœna amissionis stipendij mensis, ex sigillo Cancellariæ prouenturi, non omittant quascunque condemnationes de reis ad triremes mittendis, cum primum per Senatum facta fuerint, in sua hebdomada in libro remigui, iuxta solitum, describere, syndicoq̄. Fiscali generali, ad id deputando, singulis annis ab ipsis Secretariis per sortes, in fine suæ hebdomadæ illico transmittere; vt illas quanto citius exequi facere curet omni studio.

Non possit etiam Capitaneus, vltra eius ordinariū stipendium, quicquam accipere, nec pro examinibus, vel ordinationum signatura, vel pro relaxis carceratorum, etiam in causa armorum. Neque in prædictis cancellarius Capitanei, vel alius, præterquam notarius ad id deputatus, se intromittat, sub pœna etiam corporali ad arbitrium Senatus.

Prouideant Capitaneus, & Prator, quòd in eorum officio, per aliquem

quem

quem ex notariis, quem ipse maluerit, teneatur liber magnus, in quo describantur nomina singulorum carceratorum, & dies, in quo consignati fuerint, & per quem, & de cuius mandato, & qua de causa, & per quem notarium eius causa tractetur, necnon etiam eius relaxatio, & tempus relaxationis, & cuius iussu fuerit dimissus; ita ut clarus, quoties opus fuerit, videri possit numerus carceratorum. teneaturque notarius, & custos ipsius libri, illum ad omnem requisitionem protectorum carceratorum ostendere, & inspiciendum permittere.

Vicarius Iustitiæ, necnon ceteri Iudices criminales, & ipsi, præterquam ex ordinibus iam æditis cauetur, nihil ultra accipiant, sub pœnis in ipsis ordinibus expressis; ad quarum executionem aduersus contrafacientes deuenietur, etiam ex secretis, & extraordinariis probationibus.

Ad Senatum autem, pro relationibus faciendis, veniant tantum diebus, quibus non habetur publica audientia, nisi aliter sibi iniunctum esset.

Notarius criminalium ad officium Capitanei Iustitiæ, nullum alium notarium in eo officio habere possit, nisi prius sit à Senatu approbatus: nominabitque aliquos, ex quibus septem à Senatu deligentur, qui in eo officio processibus incumbant.

Vnus autem, ex dictis notariis, curam habeat particularem processuum in causis contrauentium proclamationibus armorum & aliis, quæ ab Illust. Gubernatoribus, siue à Senatu fieri contingunt, teneatque superinde particularem librum, in quo condemnationes, compositiones, & quæcunque alia acta conscribantur, ut supra dictum est, sub pœna scutorum xxv. Fisco applican. & alia grauiori arbitrio Senatus.

Notarij prædicti solliciti sint, & præstò semper adsint Capitaneo, Vicario, aliis iudicibus, & Fiscalibus, statum processuum, prout opus erit, illis memoriæ reducant; examina reorum pro delictis, quibus corporalis pœna, vel confiscatio bonorum ingeritur, ipsimet scribant, & non per coadiutores, iudice, vel aliquo ex Fiscalibus dictante iuxta ordines; idem etiam de testibus ad defensionem in prædictis causis; sub pœna scutorum ducentum, & priuationis officij, & notariatus, & grauiori etiam arbitrio Senatus.

Ipsi etiam notarij, tam officij Capitanei, quam Prætoris, visitationibus mortuorum, vel vulneratorum in casibus grauibus incumbant in ciuitate, & suburbiis; nec fieri possint per coadiutores, nisi fortè in facto se reperirent, vel nisi ex iussu Capitanei, vel

Vica-

Vicarij, vel alterius iudicis, aut Fiscalis.

Eliget etiam ipse notarius coadiutores suos in officio, a Senatu tamen approbandos, qui sub ipso scribant quæcunque alia occurrentia: nec addantur processus, nisi prius perlecti à notario, qui ipsos peregit. maximèque aduertant notarij, & coadiutores, antequam decreta sit reis copia processus, nè quoquomodo, directè, vel per indirectum, secreta cuiquam manifestentur, sub pœna prædicta, & corporali arbitrio Senatus; & contra eos, qui contrafecerint, procedetur ex secretis, & extraordinariis probationibus. non liceat etiam notariis, vel cuicunque alteri, tam Iudici, quam Fiscali, deferre, vel deferri facere libros actorum criminalium extra officium, quocunque prætextu, sine licentia Senatus; neque etiam Senatoribus lecturæ criminali vacantibus, pro videndis processibus referendis: nam eo in casu processus extracti, & partibus æditi sunt deferendi, nisi in casibus, in quibus processus parti non sit æditus, vel aliter per Senatores lecturæ criminali vacantes ordinatum fuerit.

Prædicta omnia de Capitaneo, Vicario, & eorum notariis ordinata, locum etiam habeant in Prætoribus, & Iudicibus, ac eorum notariis, congrua congruis debite referendo.

Cum innotuisset etiam varia indies grauamina iis, qui vel ducuntur ad carceres, vel se spontè constituunt, tam à custodibus carcerum, quam à veteribus carceratis inferri, tum pecunias ab eis extorquendo, tum eos spoliando tunc, cum à carceribus D. Capitanei Iustitiæ, vel D. Prætoris Mediolani ad malam mansionem traducuntur: illud etiam additum fuisset, commentariensem, siue eum, qui carceratis cibaria præbet, solere ab illis, qui à carcere D. Capitanei Iustitiæ ad Rocchetam portæ Romanæ, minoris incommodi gratia, duci volunt, singulos nummos regales quotidie exigere: viderenturque hæc nullo modo tolleranda esse, cum reis sat molesta sit carceratio ipsa, & impensa, quæ necessario subeunda est.

Senatus, re tota maturè considerata, mandat tam custodibus carcerum, quam quibuscunque aliis carceratis, nè quicquam directè, aut indirectè accipere audeant ab iis, qui siue spontè, siue aliter, carceres ingrediuntur, nisi summam solidorum decem, dummodo tales ingredienti in carcere pernoctent, secus nihil omnino accipiant; nec pariter quicquam exigant ab iis, qui ad Rocchetam traducuntur pro tempore quo ibi fuerint; sub pœna trium ictuum funis: eadem pœna plecti mandat quicunque ausus.

sus fuerit carceratum aliquem spoliare, etiam dum ad malam mansionem traducitur. Et quia inoleuit corruptela, ut qui antiquior est carceratus in mala mansione, & Prator appellatur, pecunias quasdam ab aliis carceratis exigere soleat. Senatus prohibet ne quicquam, ultra solidos quinque, exigatur, sub eadem poena. Cumque saepe euenire soleat, ut carcerati, vel post absolutionem, vel post datas poenas, retineantur pro impensa cibaria, quam propter paupertatem soluere nequeunt; iubet Senatus, nisi commentariensis opportuno tempore sibi pro expensis cauerit, illos tales liberè dimitti, ubi aliàs modum soluendi non habeant: & quia nonnunquam diutius, quam par est, in carceribus retinentur causa notariorum, & scribarum, qui processus tradere pauperibus gratis recusant; huic quoque casui providere volens Senatus mandat notariis, & scribis, ut miserabilibus personis copias processuum, ubi publicati fuerint, statim edant, absque vlla solutione, sub poena scutorum decem auri Fisco Regio applican. quotiescunque contra factum fuerit. M D LXL. xxvj. Nouembris.

DECRETVM PERTINENS AD
GRATIARVM APPROBATIONEM.

M D LXIII. DIE XXX. IANVARIJ.

Usque compertum est, plerosque literas gratiae consecutos pro homicidiis, in quibus, aut ex processu, vel aliter, insurgit suspicio animi deliberati, & condemnatus dicit velle qualitatem animi deliberati abesse probare, & sic ab Illust. Locumtenente conceduntur literae gratiae cum illa conditione; ad eam excludendam testes producere coram Senatu tempore petita earum literarum approbationis, qui saepe numero falsitatem dicere non dubitarunt; idque potissimum in causa est, quia peracto examine statim dimittuntur testes, cum retineri deberent ad eos excutiendos, si opus esset. Huic rei Senatus occurrere volens, decreuit mandandum esse, uti mandat, Fiscalibus, & Secretariis, coram quibus huiusmodi testes examinari continget, quod finito examine illos de cetero non dimittant, verum custodi carcerum consignent, ut ibi asseruentur, quousque super approbatione gratiae deliberatum fuerit.

CON.

CONTRA IMPVTATOS DE SODOMIA
non esse faciendam condemnationem cum
bonorum confiscatione.

TITVS OMERVS

M D LXIII. DIE XIII. IVLII.

CONSVLENTE Excell. Senatvm Egregio D. Capitaneo Iusticie, vtrum in condemnationibus, si quas fieri continget, contra impvtatos de Sodomia, veniat bonorum confiscatio, cum de ea nec per statutum Mediolani, nec per Casareas Constitutiones, aliquid expressè caueatur; immo obseruantiam esse nullam publicationem bonorum fieri, etiam in toto Dominio Mediolani: Senatus praefati D. Capitanei, ac eius curiae voto intellecto, omnibus maturè consideratis, & praesertim ipsa obseruantia. Declarauit, re bene discussa, in casu praedicto publicationem bonorum minimè venire, nec faciendam esse condemnationem cum confiscatione bonorum. Landrianus.

DECRETVM PERTINENS AD ONERA

BONORVM FEVDALIVM.

M D LXIII. DIE XV. IVLII.

IN causa D. Feudatariorum praetendentium immunitate bonorum ipsorum Feudalium in hoc Dominio existentium, visis scripturis per eos, seu eorum nomine, exhibitis; ac auditis duobus ex numero Senatorio delegatis super causis immunitatum, qui pluries aduocatos praefatorum D. Feudatariorum coram se habuerunt, ac audiuerunt, & omnia referenda in Senatu retulerunt; omnibusque bene, ac maturè consideratis. Senatus ordinauit, ac declarauit, praedia Feudalia à retroactis Principibus huius Dominij, vel etiam à Serenissimo Rege nostro in feudum obtenta, aut recognita, describi debere super libro particulari; & pro eis solui debere onera mensualis impositi ab anno 1556. proximè praeterito citra; necnon aureorum quingentorum millium impositorum de anno 1559. ac onera mensualis in futurum imponendi; & alia onera imponenda ex causa belli; aut conseruationis Status. Ita tamen, quod pro bonis praedictis soluatur cum diminutione tertiae partis eius, quod solueretur, ubi bona praedicta essent merè allodialia. Et quod propter praesentem ordinationem nullum intelligatur factum praedictum iuri exigendi annatam, ad quam dicta bona aliàs sint obnoxia, & saluo

no iure declarandi sup aliis bonis feudalibus. Annibal. Cruceius.

DE PRAETENDENTIBVS IMMVNITATEM

TITVLO ONEROSO.

M D LXIII. DIE XV. IVLII.

IN causa pratendentium immunitatem titulo oneroso, propter pecunias per eos solutas in executione Decreti editi de anno. 1439. aut 1440. pro obtinenda confirmatione, seu renouatione eorum antiquarum immunitatum; & Ciuitatum huius Domini contrarium pratendentium; Auditis aduocatis partium, necno duobus ex ordine Senatorio ad dictas causas delegatis, qui pluries partes, & illarum aduocatos coram se habuerunt, & tandem omnia in Senatu retulerunt: omnibusq. bene & diu consideratis. Senatus ordinauit, ac declarauit, nec virtute dictarum pecuniarum vsupra solutarum, nec virtute dictorum decretorum, immunitates praedictas acquisiuisse qualitatem tituli onerosi; nec beneficio dicti tituli gaudere posse: & ita seruari mandauit.

Annibal Cruceius.

DECLARATIO PERTINENS AD IMMVNITATEM XII. LIBERORVM.

M D LXIII. DIE X. NOVEMBRIS.

CVM orta esset dubitatio, an filij eorum, quibus immunitas ratione duodecim liberorum concessa fuerat, defunctis parentibus, & ipsis ad minorem numerum quam duodecim reductis, ipsis tamen in communiione existentibus, & habitantibus, adhuc in fruenda immunitate ipsa perseverare deberent; eo quia nonnulli ex eis liberis, quorum aliqui decesserant, a possessione ipsius immunitatis ammoti dicerentur: ac de ea re factum in Excell. Senaru verbu fuisse ab Egr. D. Vicario Prouisionu Mediolani. Senatus re mature, ac diligenter perpenfa, & examinata, & edoctus quid alias super hoc terminatum fuerit; Censuit huiusmodi filios, etiam si aliqui ex iis obierint, perseverare debere in fruenda ea immunitate, dummodo in communiione uiuant, & habitent.

Annibal Cruceius.

DE

Immunitate 12. liberorum, superuiuentes gaudent, etiam si aliqui ex iis obierint, dummodo in communiione uiuant et habitent

DE IIS, QUI PRAETEXTV PAUPERTATIS

penam pecuniariam in corporalem commutari sibi obtinent.

M D LXIII. DIE IIII. IANVARI.

Ex iis, qui quandoque in penam pecuniariam damnantur, aliqui sunt, qui paupertatem, & miserabilitatem pratendentes obtinent (ea nonnunquam per falsos testes, licet citato Fisco, & praesente examinandi essent, probata) pecuniariam penam in corporalem commutari. Quod Fiscus Regiae Camerae damnosum admodum esse contendit; ac propterea petiit fraudi huic prouideri: praesertim cum aliqui reperti sint, qui etiam tempore factae eiusmodi commutationis, vel credita & iura aliqua habebant, vel bona etiam immobilia possidebant. Itaque re ad Senatuum relata, diligenterq. ac mature perpenfa.

Senatus declarauit, mentis suae non fuisse, nec esse, per eiusmodi commutationes tollere, quin Fiscus, seruatis, tamen in reliquis seruandis, pecuniarias condemnationes consequi possit super creditis, vel iuribus, aut aliis quibuslibet bonis eiusmodi damnatorum, si quae tempore commutationis habuisse, vel habere, aut possedisse, vel possidere comperiantur; etiam si penas corporales, praetextu probationis paupertatis, aut miserabilitatis persoluerint, aut in futurum persoluturi sint.

CASVS GRATIAE RESERVATI REGIAE MAIESTATI.

PHILIPPVS Dei gratia Hispaniarum, vtriusque Siciliae, Hierusalem, &c. Rex, Dux Mediolani, &c. Magnifici, Reuerendi, Spectabiles, Nobiles, docti, deuoti, fideles, dilecti, Literis vestris die xxij. Iunij certiores redditi sumus, quae nam vobis ex delictis atrocibus videantur, quorum remittendorum auctoritas ex ordinibus Vuormaciensibus generaliter nobis reseruata est, praeter ea, quae in eisdem ordinibus specialiter expressa sunt, videlicet rebellionis, siue laesae Maiestatis, homicidij praemeditati, ac adulteratae pecuniae. Nos autem, mature criminibus huiuscemodi perpenfis, aliqua etiam ultra ea, quae per vos commemorata sunt, addenda censuimus; quae omnia his nostris specialiter describi, de hisque Illust. Locumtenentem istuc nostrum admoneri mandauimus, vt ab his condonandis deinceps absteat. His

D igi.

igitur nostris volumus, & declaramus, delicta atrociora, quorum nobis condonatio, ut permittitur, reseruata est, infra scripta omnia cenferi debere: videlicet,

Homicidium ab eo commissum, qui alia duo homicidia patrauit, etiam si ob ea damnatus nondum sit.

Vulnus proditoriè scilicet rotato illatū, etiā si mors nō succedat.

Diminutionem monetarum, vbi amplius quā semel fiat.

Raptum mulieris honestæ, etiam si copula non sequatur.

Vsū venereum cum sanctimoniali in habitu intra monasterium degente.

Sodomiam.

Spoliatores viatorum, seu derobatores stratarum.

Adulterantes sigillum Principis, vel Senatus.

Propinationem veneni.

Cædem officialis Ducalis.

Qui seditionem mouent, populumq̄, aut plebem aduersus Principis, aut Senatus decreta, & prouisiones concitant.

Qui testimonium falsum in causa, in qua ingeratur pœna mortis naturalis, ad alicuius offensam dicunt, aut ab alio dici curant, aut mandant.

Qui exequutiones reorum, vbi de mortis, vel mutilationis membrorum pœna agitur, impediunt, vel ab aliis impediri curant, aut mandant. Dat. Segouie, lect. nono mensis Augusti. 1565.

Signat. Io El Rey.

Vargas. Vid. Casatus R.

Atergo, Magn. Reuer. Spectabilibus, Nobilibus, Doctis, Deuotis, Fidelibus, Dilectis Præsidi & Senatui Status nostri Mediolani.

EXCELL. SENATVS. 67
DOMINVM DOMVS NON ESSE
molestandum, in qua banniti ipso inscio
receptati fuerint.

PHILLIPPVS HISPANIARVM ETC. REX,
ET MEDIOLANI DVX, ETC.

DILECTE noster, vidimus relationem, quam fecistis ex ordine nostro de imputatis à Baptista Bonolo bannito, eo quod ipsum receptauerint: & omnibus consideratis, vobis committimus, ut omnes nominatos in ipsa relatione imputatos de banniti receptatione non molestetis. Et posthac caueatis eos molestare, contra quos non adsint indicia, quod ipsis scientibus in eorum domibus banniti fuerint receptati; vti sunt fratres de Tonellis, & Iacobus de Rocco, quos Bonolus non dixit eius receptationis habuisse scientiam. & propterea eos volumus liberari, & penitus absque vltiori impensa. Mediolani die tertio Nouembris. M D LXV.

Io. Maria Cattaneus.

Atergo Egregio Iureconsulto Prætori Nouariz.

D

68
ORDINES
QVOD IN IMPETRANDIS PROROGATIONIBUS instantiarum seruetur ad vnguem
forma constitutionum.

M D LXVI. DIE SECUNDO APRILIS.
ANIMADVERTIT iamdudum Senatus Excellentissimus, nonnullos abusus inoleuisse in impetrandis instantiarum causarum prorogationibus, eam potissimum ob causam, quod novarum Constitutionum forma, iuxta quam supplicationes fieri debere statutum est, à plerisque negligitur: quod cum tollerandum diutius non videatur.
Senatus statuit, & ordinat, nullas posthac instantiarum causarum prorogationes fieri debere, nisi in supplicationibus porrigendis pro eis impetrandis seruata fuerit ad vnguem forma dictarum Constitutionum, tam circa exprimendum numerum prorogationum iam obtentarum, quam circa causas per Iudicem exprimendas, & reliqua omnia in eis contenta. Annibal. Cruceius.

ALIUD DECRETVM IN
MATERIA PROROGATIONVM.

M D LXVII. DIE III. MAII.
POST editum, die secundomensis proximi superioris, Senatus consultum de porrigendis supplicationibus ad impetrandas à Senatu prorogationes instantiarum; quo in Senatus consulto de exprimendo prorogationum iam obtentarum numero mentio facta fuit; animaduertit Senatus difficile admodum fore numerum adinuenire prorogationum omnium in causis multis ante annos cœptis factarum. Proinde, vt hac molestia, necnō & impensa, quæ in eis prorogationibus conquirendis non exigua facienda esset, subditos liberaret.
Censuit satis esse, si loco exprimendi eiusmodi prorogationum numeri, exprimatur tempus litis contestatæ. Annibal. Cruceius.

69
ORDINES
CANCELLARIAE
EXCELLENTISSIMI
SENATUS.

M D LXVI. DIE SECUNDO APRILIS.
VM in plerosq. ordines Officialium Cancellariae Excell. Senatus Mediolaniquæ corruptelæ inuasissent: quæ non solum Senatus ipsius splendorem maculis aspergere, & officialibus non parum de decoris afferre videbantur, sed etiam priuatorum rebus perniciosæ esse poterant: earum certior tandem factus Senatus modum aliquem ponere optimum arbitratus est: quo, & splendor suus illæsus seruetur, & suum officialibus decus restitueretur, & priuatorum utilitati simul cõfuleretur. Et quoniam totius rei summa & cardo in prima eorū electione versatur; & qui in Cancellaria scriptores appellantur, aliorum tanquam seminarium quoddam existunt: ex iis enim ad extremum Secretarij creantur: maximi autem refert (vt in vineis plantandis è quo vitium genere plantentur) cuius indolis, ac eruditionis, quorumq. morum ij sint, qui ad superiores ordines pro tempore traduci debeant; à scriptoribus potissimum incipiendum, mox de aliis ordinatim tractandum, & quid quisque seruare debeat, fanciendum esse iudicauit. De Scriptoribus igitur ita primum statuit, & decernit.

DE SCRIPTORIBVS
CANCELLARIAE.

NVLLVS Scriptor in Cancellariam posthac introducatur: nisi prius legitime constiterit, eum honestis parentibus ortum esse, præditum bonis moribus, latinisq. literis bene eruditum: De quibus ab vno ex publicis professoribus humanarum literarum periculum fiat coram Senatore, & Secretario eligendis. sciat autem is non modò rectè, & seruata orthographia, sed etiam pulchris & elegantibus characteribus scribere: nisi adeò literis excelleret,
D ; vt

ORDINES

70
 vt etiam sine hac characterum elegancia mereretur admitti. Et cum aliquis admittetur, iuramentum præstet more officialium à Principe creatorum.
 Qui nunc introducti reperiuntur, cum numerum alias præfinitum excedant, & ex iis quidam minus idonei esse dicantur; interrogentur omnes de literis modo antedicto idonei reperti retineantur ad numerum octo, ultra prorogationum receptoré, & archiuum custodem. Quòd si ex iis, qui nunc adsunt, octo idonei non reperientur, alij conquirantur, & admittantur.
 Eorum officium erit, literas, & supplicationum literis includendarum exempla scribere: nec ab aliis scripta accipere, nisi conferant cum decretatis, & eis subscribant, pro qua collatione nihil omnino accipiant, etiam à spontè dantibus: quia literæ missiæ gratis scribi debent, vt superioribus temporibus fieri consueuerat; Secretarium acta tenere, prout alius ab alio eorum fuerit electus, quemadmodum infra, cum de Secretarijs tractabitur, dicitur: pro quorum omnium scriptura nihil plus accipiant, quàm aliàs ordinatum fuit.
 A minutis, vt vocant, faciendis Scriptores admittendi, vel retinendi vt supra, abstineant.
 Hora campanoni parui mane in Cancellaria omnino adsint, nec, nisi discedente Thesaurario, aut habita ab aliquo Secretario licentia, discedant: à prandio autem, æstate hora xix. hieme xxj. neque discedant, nisi vt supra.
 Contrafacientibus pœna erit eiectione à Cancellaria, & alia grauior Senatus arbitrato.
 Non nominentur Scriptores, vt ad coadiutoratus officium promoueantur, nisi ex testimonio Secretariorum, aut maioris partis eorum, illos idoneos esse constiterit.

DE COADIUTORIBVS.

COADIUTORVM officium erit omnia, quæ ex officio scribenda erunt, vbi eis vel a Thesaurario, vel ab aliquo Secretario iniungatur, statim, & nulla expectata mercede, & literas missiæ scribere: pro quibus nihil etiam à spontè dantibus accipiant; nisi supplicationis exemplum quoque scripserint: pro quo nihil plus exigant, quàm aliis ordinibus permissum fuit.
 Literarum verò patentium mercedem exigant, sed moderatam, ita, vt si papyro mediocris formæ contineri possint, non ultra

foli-

EXCELL. SENATVS

71

solidos xv. si maioris formæ papyro scribi necesse fuerit, non ultra xxiiij. accipiant.
 A faciendis minutis ipsi quoque abstineant: quia illæ ad Cancellarios pertinent, vt loco suo dicitur.
 Vnus eorum semper hebdomadarius sit: & hora, qua Senatus conuenire solet, in Cancellaria præstò sit: omnium expeditionum, criminalibus exceptis, indicem scribat muro affigendum, nec aliqua in parte postea delendum. in quibus si aliquas inexpeditas repererit, eas in indice minimè describat: sed ad Senatores, qui subscripserint, à supplicantibus non videndas remittat, retento earum particulari indice, nemini ostendendo.
 Alij adsint, maneantque in Cancellaria iisdem horis, quibus Scriptores adesse, & manere iussi sunt.
 Inobedientibus pœna erit primò pecuniæ sigillaris mensuræ retentione: secundò suspensio trimestris ab officio, cum retentione pecuniæ sigillaris eius temporis: tertio alia grauior, etiam priuationis officij, Senatus arbitrato.
 Nullus Coadiutor ad officium Cancellarij promouendus nominetur, nisi Secretarium testimonio, vt supra idoneum eum esse constiterit.

DE CANCELLARIIS.

CANCELLARIJ omnes ad Cancellariam mane hora primi campanoni veniant; omniumque supplicationum à Senatoribus decretatarum, & non aliter, minutas faciant, neque aliis tradant, ab eisue accipi sinant: nec recedant, nisi minutis omnibus absolutis. quas, si ante Senatus discessum absolui contigerit, non tamen abeant, nisi abeunte Senatu. à prandio æstate adsint hora xix. hieme xxj. nec recedant, nisi vt supra.
 Qui eorum hebdomadarius fuerit; hora, qua conuenit Senatus, præstò illic sit; curetque in primis, nè decretationes ad aliorum, quàm Cancellariorum, manus deueniant, neue à supplicantibus inspiciantur, neue eis tradantur.
 Abstineant Cancellarij à scribendis literarum patentium, aut supplicationum exemplis; nisi necessaria ex causa: & Secretarij eis aliter non subscribant.
 Non faciant minutas supplicationum non decretatarum, vt supra dictum est.
 Pœnæ inobseruantibus eadem erunt, quæ sunt Coadiutoribus indictæ.

D 4 Nul-

Nullus Cancellarius ad Secretarij officium promouendus nominetur; nisi constiterit ut supra.

DE THESAURARIO.

THESAURARIUS in Cancellaria quotidie adsit horis, quæ aliis officialibus præscriptæ sunt: neque discedat; nisi discedente Secretario hebdomodario: qui & ipse non, nisi hora congrua, ut loco suo dicetur, discedat.

A Coadiutore hebdomodario expeditiones accipiat, & cum indice facto conferat, & recognoscat, eique subscribat: nec a partibus, nec ab aliis, exceptis Secretariis, & suo adiutore, illas euolui, aut inspicere sinat: sed ipse eas querat, & suas cuique ostendat, non tamen tradat: sed per hostiarium Coadiutoribus, vel Scriptoribus, cum partes voluerint, describendas tradi curet. si quæ postea defecerint, earum rationem se omnino redditurum esse sciat.

Omnia distribuenda æqua lance distribuatur, Coadiutoribus primum, deinde Scriptoribus, iuxta alias ordinata; nec eorum quidquam ipse scribat, nec cum scribentibus participet.

Quæ ad Secretarios pertinebunt, ut sunt audientiarum, status causarum, & alia huiusmodi, ea inter eorum Scriptores æqualiter, & absque vlla personarum acceptione, partiatur.

Pecuniarum rationem optimam teneat, neque quidquam ultra taxationes alias factas exigat. Neminem immunem faciat, exceptis officialibus Regiis perpetuis, curialibus Principis personæ deseruentibus, religiosis mendicantibus, hospitibus, aliisque locis piis eleemosynas distribuendis, miserabilibus personis, habita miserabilitatis fide iuxta ordines, Aduocatis ordinariis coram Senatu causas frequenter dicentibus, causidicis Senioribus ad xij. Cancellariis Senatorum, atque actuariis Capitanei Iusticiæ Prætoris Mediolani, Vicarij Prouisionum, officij Panigarolarum, & officialibus biennialibus ciuitatis Mediolani durante biennio.

Adiutorē habeat, non Scriptorem, sed Coadiutorem hebdomodarium: qui ea hebdomoda nihil ad Cancellariam pertinens, nisi expeditionum indicem, & pecuniam in libro Thesaurarij, scribat: sed curet diligenter ne expeditiones à quoquam, nisi ut supra, euoluantur, & inspiciantur, ne in sinistrum transeant.

Quod si aliquando indicem facere, & pecuniam scribere, com-

modè non poterit; prouideant Secretarij, ut successurus hebdomoda sequenti ei auxilietur.

Si aliquo legitimo impedimento detinebitur, vnum ex Cancellariis antiquioribus, à Secretariis nominandum substituere possit. Subiaceat pœnis aliis Cancellariis indictis.

DE RECEPTORE

PROROGATIONVM.

RECEPTOR prorogationum horis Coadiutoribus præfixis adsit, nec recedat nisi recedente Thesaurario: seruet inuiolatè, & ad vnguem ordines suos: nec contra eos, etiam assentientibus ambabus partibus, quidquam faciat: moneatq. omnes talè esse Senatus mentem. In cæteris quæcunque de Coadiutoribus statuta, & ordinata sunt, obseruet, sub pœna illis indicta. Possit etiam ipse, ubi idoneus esse reperiatur, nominari cum cæteris Scriptoribus.

DE CUSTODE ARCHIUI.

ARCHIUII custos hora primi campanoni quotidie adsit, & omnia seruet, quæ de Scriptoribus ordinata, sancitaq. sunt.

Diligentiam summam in custodiendis scripturis adhibeat; ne quempiam ad eas manum apponere sinat; nisi sit ex iis, qui in Cancellaria admissi sunt.

Si querenda erunt scripturæ mensis tunc labentis, aut proximi superioris, nihil omnino accipiat, nisi pro scriptura, si quam facere contigerit, iuxta ordines: si alterius temporis, solidos quinque ultra scripturam, pro quouis scripturarum cumulo, seu filo, ubi dies certa detur: ubi autem certa dies non detur, solidos decem, ultra scripturam accipiat: nec ultra diem vnum, postquam requisitus fuerit, querere differat: ne procrastinando inducat scripturis indigentes ad maiorem summam persoluendam.

Contrafacienti pœna eadem erit: quæ Scriptoribus aliis est imposita.

DE

DE SECRETARIIS.

ET SI Secretarij quotidie in oculis Senatus versantur, ideoq. castigazione minus egere debent; attamen in his ordinibus præmittendi non sunt.

Secretarij officium suum laudis, & honoris, non alterius cuiusquam rei certamen esse sciant: quamobrem diligentes, & assidui sint: fidemq. studiosissime colant. Secreta Senatus nominis sui memores nequaquam euilgent: & ordines aliàs editos obseruent.

Qui eorum hebdomadarius fuerit, summo mane conueniente Senatu adsit; & post Senatus discessum horam saltem in Cancellaria maneat, & cum eo alius, is videlicet, qui ei hebdomada sequente successurus est.

Qui Ticinensis academiæ curam gerit, onus sustineat scribendi ad Reg. Maiestatem, aliosq. Principes, quotiescunque oportuerit: idem etiã confinium causas tractet cum Senatoribus ad id deputatis, deputandisue; quousque aliud ordinatum fuerit.

Nullis expeditionibus Secretarij subscribant, nec etiam diebus festis; nisi ab admisis in Cancellaria scriptæ, & Thesaurarij manu subsignata fuerint: nullis etiam literis abrasis, maculatisue, aut aliter deformatis.

Literarum criminalium minutas, quas secretas esse oportet, ipsi faciant; vel ab alio fido dictantes ipsi scribi curent, & ostiariis tradant, quò oportuerit, deferendas.

Vnum tantum sibi Scriptorem, iuxta aliàs ordinata, ex approbatis, & admisis, singuli eligant, nisi Coadiutorẽ maluerit: nec acta sua per aliorum manus ambulare, aut tractari permittant.

Neminem ex iis, qui vel per approbationem gratiæ, vel aliter liberantur, aut è carcere dimitti iubentur, relaxari faciant; nisi approbatione, vel absolutione, vel alia ordinatione, à Præside, Propræsidiue subsignata.

In audiendorum indice non ultra septem, & non, nisi habita relatione monitionis aduersariorum, describant, ea cautione, vt qui prius obtinuerint, & insteterint, prius describantur. Descriptorum ordinem mutare, aut descriptum quempiam delere non audeant; nisi Præsidis, aut Propræsidis auctoritate accedente.

Qui secus, quàm his, & aliis ordinibus statutum est, fecerint, præterquam quòd Senatus gratia excident; pœnas etiam dabunt,

bunt, quas Senatus ipse arbitratus fuerit.

DE OSTIARIIS.

OSTIARIJ, quò sunt aliis omnibus officialibus inferiores, eò humiliter, ac submissius se gerere debent; nec superbè, & insolenter respondere, inter se quotidie rixari, & pestrepere, clamoribusq., ac iurgiis omnia complere. Proinde ab iis omnibus abstineant: officium suum, & operam libenter indigentibus impartiantur; nec tergiuersentur, labore suè declinent, & fugiant, dum alius alium respicit.

Contenti sint statuta mercede, ac pro sigillo nihil omnino, etiam à spontè dantibus, accipiant, quemadmodum aliàs quoque ordinatum fuit. Pro supplicationibus, aliisq. scripturis hac in ciuitate intimandis non plus, quàm solidos quatuor, in suburbis verò non ultra sex accipiant. Pro iis autem, quas extra suburbia intimari contigerit, vbi eodem die reuerti commodè possint, non ultra solidos quadraginta, omnibus computatis, accipiant: vbi autem ultra diem vnum abesse oporteat, solidos viginti tantum, ultra equum, & impensam cibariam, singulis diebus accipiant: neque permittant alium, etiam si esset ex publicis seruitoribus Communis Mediolani, suo loco proficisci.

Sedente Senatu vnus vni, alius alteri ostio semper adstet: ascendenti autem ad causas publicè audiendas duo adsint, contrahendis & explicandis sipariis; nec locum deferant, nisi descendente Senatu. alius, vt antea fieri solebat, aditum Aduocatorum obseruet, neminemq. obstrepere, aut deambulare sinat, canes etiã latrantes abigat. alius in Cancellaria semper Thesaurario præstò sit, qui minutas ad Coadiutores & Scriptores, aut aliò, quò opus fuerit, deferat: quia nullo modo partibus tradi debent. alius sigillandis literis incumbat.

Festis diebus omnibus duo ex eis Præsidi, Propræsidiue assistant, aliis diebus vnus.

Decretatas supplicationes nulli omnino, nisi Cancellario hebdomodario, minutas verò ciuiles nulli, nisi Coadiutori hebdomodario, tradant: neque has, neque illas à quoquam vllò modo inspici sinant.

Criminales verò omnes Secretario hebdomodario, suas cuique daturò, præbeant: quas nec ipsi legant, nec aliis ostendant; caveantq., si quid ipsi intellexerint, nè cuiquam referant, aut signis

gnis aliquibus indicent, declarentque, sub pœna priuationis officij, & alia etiam corporali, Senatus arbitratu.

Pro deferendis ad Senatores, Præsidentem minutis, ac relationibus criminalibus, & vt dicunt, bulletinis in Senatum, nihil penitus accipiant etiam à sponte dantibus: in cæteris ordines alias æditos ad vnguem feruent.

Contrafacientibus, salua semper pœna paulò supra ad res criminales imposita, primò pœna erit priuatio pecuniæ sigillaris bimestris: secundò priuatio officij: atque vni fidedigno testi fides adhibebitur.

Nullus cuiusuis ordinis Cancellariæ causas, expeditionesue aliquas, nisi sint ipsius propriæ, apud Senatum, Senatoresue, sollicitet, aut procuret.

Nullus supplicationibus, aut aliis scripturis nomen, cognomenue suum inscribat, aut ab aliis inscribi curet, aut patiat: & si scriptum fuerit, debeat, aut abscindat.

Contrafacientibus pœnæ erunt eadem, quæ superius singulis ordinibus impositæ sunt.

Quia verò mentis Senatus est, vt supra scripta omnia omnino feruentur ad vnguem: elegit D. Facium Gallaranum Secretarium: cui mandat, vt sedulo & accuratè inuigilet, circumspiciatque, quid quisque in officio suo faciat: & si quem à præscripto aberrare, & inobseruantem esse compererit; illico ad Senatum, aut ad Præsidentem, Propræsidentemue, si ex aliis officialibus fuerit, referat: si autem ex ostiariis, ipse in comminatas pœnas condemnet, iusticia semper, ac veritate præ oculis habita.

Si contrafacientem, aut inobedientem aliquem pecunia sigillari mulctari contigerit, ea pecunia in ornamenta altaris Senatus expendatur.

Cæterum, quia superuenire aliquando possunt impedimenta aliqua prohibentia, ne quis iuxta præscriptum adesse queat; permittit Senatus, vt qui legitimè impediti fuerint, alium sui ordinis substituunt.

Annibal Cruceius.

EXCELL. SENATVS.
DECRETVM PERTINENS
AD SVPERSEDENTIAS.

M D LXVI. DIE XII. IUNII.

Et si nouis Constitutionibus cautum est, quando Iudices causarum ciuilium supersedere debeant; vbi vltra partium porrecta supplicatione causam in Senatum introduxerit; & vel partes audiri, vel preces inthimari, vel aliter aduersarium ad Senatum, vel Senatorem euocari obtinuerit: videtur tamen Iudices ipsos in omnibus causis; in quibus aliqua dictarum prouisionum obtenta fuerit; etiam si supersedia adscripta non sit; ob reuerentiã quandam, siue ad partium instantiam, supersedere: atque hoc modo causarum expeditionem in longius, quàm par sit, tempus protrahi; non sine magno partis alterius incommodo, & damno. Quo circa procrastinationes huiusmodi tollere volens Senatus, matura super ea re consideratione habita.

Censuit, mandandum esse, prout mandat, omnibus Iudicibus causarum ciuilium, & criminalium tam in ciuitate Mediolani, quàm extra, ne per quamcunque dictarum prouisionum à Senatu, Senatoremue obtentaram, prætextu aliquo etiam reuerentiæ Senatus, vilo modo supersedeant: nisi in ipsis prouisionibus iuxta formam ipsarum Constitutionum expressè adscripta fuerit supersedia. Annibal Cruceius.

ALIVD DECRETVM PERTINENS

AD PROROGATIONES.

M D LXVI. DIE XIII. IUNII.

Quia mentis Excell. Senatus est, vt causarum nimia procrastinationes, & diurnitates omnino tollantur; ac propterea introductum fuit, vt solita formula literarum prorogationum instantiarum causarum, vbi iam vltra triennium prorogata reperiantur, addatur dictio peremptoriè, vel aliquid aliud idem valens; ac fieri potest, vt, eo nõ obstante, aliqui etiam instantiam eodem modo prorogatam prorogari denuo postulent.

Senatus censuit, eos omnes; qui instantiam, eiusmodi cum additione prorogatam, prorogari rursus petierint; teneri eius additionis in literis iam obtentis appositæ, & quoties apposita fuerit, mentionem facere: alioqui prorogatio, quæ concedetur, nulla sit, & nullius momenti: prout iam nunc Senatus ipse nullã,

ac

78 ORDINES
ac nullius momenti esse, declarat. Annibal Cruceius.

QVOD TERMINVS PRAEFINITVS
ad decidendum articulum an causa sit appel-
labilis, non, nisi bis, prorogetur.

M D LXVI. DIE IX. AVGVSTI.

INTER alia, quæ iustitiæ executionem valde impediunt, & in longum tempus producant; terminus est dierum decem Iudicibus appellationum præfinitus ad decidendum articulum, an causæ sint appellabiles; si multoties terminus ipse prorogaretur. Ita enim fieret, vt articulus, qui diebus decem decidi omnino deberet, ne annis quinque decideretur, vel propter Iudicum negligentiam, vel propter appellantium calumniam, vel propter vtrunque simul. Proinde cum maximè ad Senatam pertineat efficere, vt & Iudicum negligentiam, si qua est, occurratur; & quidquid calumnia in appellantis est, amputetur ac litibus, quam citius fieri potest, finis imponatur & sententiarum latorum executio, vt par est, non retardetur.

Senatus, re hac tota maturè deliberata, decreuit, ac statuit antedictum terminum ad articulum, an causæ appellabiles sint, necnè, decidendum præfinitum, non plus quam semel, bisue ad summum; nec nisi maxima ex causa; prorogare velle: Mandatq. vt si qui eum prorogari petierint, exprimere teneantur, an alias, & quoties, terminus ipse prorogatus fuerit: alioquin obtenta prorogatio nulla sit, & pro non concessa habeatur. Insuper Senatus ipse decernit, & vult, quòd Iudices articuli, qui causam fortè appellabilem esse declarauerint; in causa principali Iudices esse nõ possint; nisi ipsis deinde de partium consensu, absque aliqua fraude, causa committetur. Quæ omnia vt omnibus innotescant; Mandat idem Senatus omnibus, & singulis officialibus, ac iudicentibus Dominij Mediolani, tam mediatis, quam immediatis; vt Decretum hoc in locis solitis iurisdictionis eorum diuulgent, & aliorum ordinum numero adiungant, atque in posterum seruari curent.

Annibal Cruceius.

ORDO SERVANDVS IN COMMISSIONIBVS
CAVSARVM CIVILIVM.

PHILIPPVS Dei gratia Hispaniarum, vtriusque Sicilia, &c. Rex,

&

EXCEL. SENATVS.

79

& Mediolani; Dux, &c. Collegium DD. Iurecon. ciuitatis Mediolani porrexit nobis infrascriptas preces: in quibus petunt approbati ordinationem per eos factam tenore huiusmodi. videlicet, Sereniss. Rex, Quia æquum, & laudabile penes graues viros Statutum illud habitum semper fuit, per quod fraudes remouentur, communicque omnium & honori, & commodo consulitur: Idcirco animaduertentes Mag. Abbates, & Iureconsulti ex Vener. iurisperit. Mediolani Collegio, quòd in commissionibus causarum, quæ Indies fiunt, innumera, hæc. turpissimæ fraudes committuntur, tam per aliquos Iudices, quam etiam actuarios, quibus cedulæ confidentium erroneè deferuntur; cum dicant semper, neminem in cedulis porrectis concurrere, donec is tandem in cedulis scribatur, in quem ipsi præ cæteris malint commissionem fieri: Rem profectò & turpem, & tam litigantibus, quam cæteris doctoribus apprimè præiudicalem, Relatione facta per nonnullos ad id specialiter electos, omnibusque maturè perpensis, collegialiter sanxerunt, commissiones causarum per ipsos tantum Iudices fieri debere in eum, in quem cedulam vtrinque porrectam priori loco concurrere contigerit; cedulasque ipsas omnes, tam illas, in quibus confidentes non concordant, quam in quibus conueniunt, per Iudicem ipsum subscribi, & in actis poni debere, ita vt ibi talia ad vnguem seruata non fuerint, commissio ipsa, & omnia subsequuta nullius sint roboris, non secus ac si facta non fuissent. vt ex ea, quæ exhibetur. Verum quia tale statutum absque M. V. approbatione procedere posse non videtur: ideo ex eiusdem etiam collegij voto ad M. V. recurrunt Alexander Piola, Simon Bosisius, & Io. Taberna moderni protectores ipsius collegij. Eamque supplices rogant, vt dict. Collegij ordinationem de verbo ad verbum, prout iacet, approbare dignetur. Insuperque mandare omnibus, & singulis huius Dominij iudicent. quatenus ordinem ipsum sic à M. V. approbatum inconcussè custodiant, & exequantur. vt speratur &c. Die Iouis xxvij. Septembris 1565. conuocato Collegio, propositum fuit, quòd Magn. DD. Relatores electi ad prouidendum ne fierent practicæ commissionum, parati erant referre. & cum retulissent, collegium in eam venit sententiam, quòd cedulæ confidentium dentur Mag. DD. Iudicibus tantum. & per eos fiant commissiones: & quòd cedulæ ipse, tam in quibus confidentes non concordant, quam in quibus concordant, remaneant in actis illius Iudicis, per quem commissio fiet. Et quòd prius referatur conclusio hæc Excell. Senatui, cuius

ius approbatio expectetur. illo etiam addito ex communi voto collegij, quod commissio causæ illi fiat, in quem cedula vtraque priori loco concurrere contigerit, cedulaq. ipsæ ab eodem Iudice subscribantur. Et vbi prædicta ad vnguem seruata non fuerint, commissio ipsa, cum omnibus exinde sequutis, nullius sit roboris, non secus, ac si facta non fuisset. NOS autem consideratis omnibus, & maximè recitata ordinatione, quæ facta videtur ad honorem ipsius collegij, & ad remouendas fraudes, quæ fieri contingebant in committendis causis; decreuimus ipsam ordinationem, prout iacet, approbandam esse; prout approbamus. Mandan. quibus spectat: vt recitatum ordinationem seruent, & exequantur. In quorû fidem præsentis sigillo nostro munitas fieri iussimus. Dat. Mediolani die xiiij. Augusti. 1566. Signat. Io. Maria Cattaneus. & sigillat. sigillo Regio Ducali, &c.

DECRETVM DE CAUSIS REMITTENDIS
à Senatoribus ad Iudices inferiores.

M D LXVI. DIE XVIII. SEPTEMBRIS.

DEMANDAVIT quandoque Senatus Excell. Mag. DD. Senatoribus. causas aliquas ex iis: quas inferiores Iudices cognoscere possunt; ita, & maxima quidem cum instantia, requirentibus partibus; idquè etiam rationabilibus ex causis. Sed cum vsu postea compertum sit, propter varias, ac multiplices Senatorum occupationes in illis causis, quæ ab inferioribus Iudicibus cognosci nequeunt; alias diutius, quam par sit, protrahi; longèq. maius ex ea re subditis incommodum, & iustitiæ detrimentum sequi, quam sit vtilitas, quæ ex Senatus, aut Senatorum cognitione resultare possit.

Senatus subditis, quo ad eius fieri potest, consulere cupiens, censuit causas omnes coram Senatu, & Senatoribus introductas ad Iudices ordinarios, qui de eis aliàs respectiuè cognoscere possunt, esse remittendas; iis tantum exceptis, quarum processus perfecti omnino iam sunt, & Senatores clari adeò, vt nihil aliud agendum super sit, nisi vt ad sententiam deueniatur: & iis, in quibus de Regij Fiscij interesse tractatur: & ijs; quæ Senatui vniuerso, vel Senatoribus à S. M. vel eius Locumtenente, vel aliter, præterquam ab ipso Senatu, delegatæ sunt: necnon iis, in quibus Senatores, Senatorumque filij aut conueniunt, aut conueniuntur. ex quoque omnes, quæ ex nouis constitutionibus specialiter, & ex

pref-

presè ad Senatus cognitionem spectant, sine dubio retinendæ sunt. Annibal Cruceius.

DE EODEM.

M D LXVI. DIE XVII. OCTOBRIS.

POST editum ab Excell. Senatu decretum de causis à Senatoribus remittendis; visum est ei ordini non omnino plenè vniuerso ei negotio prouisum, nisi etiam iis; quorum causæ sunt; tempus præfiniretur; intra quod illas remitti, si remittendæ, aut committi, si committendæ essent, curarent. Quam ob rem re mature, atque diligenter considerata.

Senatus edicit, vt omnes, qui causas coram Senatoribus habent remittendas; siue actores, siue rei sint; eas intra spatium duorum mensium, a die publicationis præsentis editi inchoandorum, remitti, vel committi omnino curent. Post quod tempus; nisi remissa, vel commissæ reperiantur; earum instantiam ex nunc, prout ex tunc, lapsam intelligi vult. Annibal Cruceius.

DE EODEM.

M D LXVI. DIE XXII. OCTOBRIS.

NE quandoque dubitari contingat, an causæ locorum piorum; quibus Senatores in Conferuatores, & Iudices dati sunt; sint retinendæ, vel remittendæ, iuxta formam decreti de causis remittendis superioribus diebus editi.

Senatus declarat eas etiam remittendas esse; nisi sint eorum locorum Piorum: quibus ex forma priuilegiorum eis concessorum Senatoribus in conferuatores dare oporteat. Annibal Cruceius.

DECRETVM DE SYNDICATORIBVS.

M D LXVII. DIE IIII. DECEMBRIS.

CVM nonnulli ex Syndicatoribus, quorum munus præcipuum est curare, vt officiales exactam administratæ provincie rationem reddant, nihil minus, quam quod sui muneris proprium est, præstent, id tantum studentes, vt pecunias vndique congerant; ordines etiam ad coercendam eorum auiditatem alias aditos conuenientes, ac si omnia sibi licerent, cum officij sui rationem aliquam se non reddituros confidant: vt tanto morbo occurratur.

E Se-

Senatus imprimis decernit, vt Syndicatores omnes a causis ordinariis terminandis, prout alias ordinatum fuit, omnino abstineant, sub pœna nullitatis, & alia Senatus ipsius arbitrio imponenda; & vt Notarij, qui de sententijs huiusmodi in causis latis rogati fuerint, a notariatus officio, Senatus eiusdem arbitrio, suspendantur.

Mandat item Senatus, vt Syndicatores omnes causas criminales, quæ ex ordinum forma, vel ex consuetudine referendæ sunt, modo aliquo terminare nõ audeant: & vt intra octo dies postquam successorem habuerint, illarum omnium causarum criminalium, quas durante Syndicatu expedierint, notulam fidelẽ, manu propria subscriptam, exprimendo cuiusque causæ expeditæ titulum criminis, in manibus subsignati Secretarij deferre teneantur: & aliam similem notulam notarij criminalium causarum, penes quos earum libri remanebunt, in formam authenticam ad eundem Secretarium mittant. Sub pœna contrafacientibus Senatus arbitrio imponenda.

Decernit etiã Senatus, vt Syndicatores neminem eorum, quos in libris criminalium causarum fideiussori relaxatos inuenerint, ad carceres inconsulto Senatũ reuocet; nisi de delicto capitali agatur, aut nisi ex correis aliquis in carceribus retineatur, qui aliter expediri nõ possit. qui aliter citati fuerint, parere nõ teneantur.

Decernit pariter Senatus, vt Syndicatores nullũ processum, nullamue ordinationẽ facere possint, nisi adhibito Fisco, aut saltẽ eo legitime citato, sub pœna nullitatis vt supra.

Vt autẽ facilis cuiusque cõtra Syndicatores, a quibus aliquo modo iniuste oppressus fuerit, querelas porrigere volenti aditus pateat; Senatus Senatores querelis huiusmodi audiendis deputabit, ad quos poterunt, qui querelare voluerint, etiam per literas, vbi ipsi ad hanc ciuitatem conferre se nequeant, querelas suas mittere.

Sciant autẽ Syndicatores ipsi, si in eorũ officio malẽ se, gessisse deprehensi fuerint, re ad Senatũ relata, debitas pœnas se daturos.

Atque vt Decretum hoc omnibus innotescat, mandat idem Senatus illud in locis ciuitatum, & locorum omnium, in quibus iudicatur, & Syndicatus fiunt, publicari, & affigi debere, affixumq; remanere, quousque Syndicatus perfecti fuerint.

Annibal Cruceius.

OR-

EXCELL. SENATVS. 71
ORDINES SERVANDI IN
OFFICIIS RERVM
CRIMINALIUM.

M D LXXIX. DIE XX. AVGVSTI.

VM in officiis, in quibus causæ criminales tractantur, grauisimis impensis subditi fatigentur, iudicesq; ac notarij, & alij officiales numos contra, & præter formam ordinum, sub colore laboris exigant, idq; malum in dies latius serpat, & nisi salutaris aliquo remedio occurratur, maximam sit perniciem allaturum: Ideo Senatus subditorum curã sibi commissam nulla in re, quoad eius fieri possit, negligere volens; ad tollendos tam perniciosos abusus, qui hucusque cum non modico omnium detrimento inualuerunt.

Decreuit, tam ad officium Capitanei Iusticiæ, quàm Prætoris, deputandos esse ab ipso ordine singulos Thesaurarios, prout ex nunc ad sui beneplacitum deputat duos spectata probitatis viros, videlicet ad officium Capitanei D. Io. Iacobum Bestam, ad officium verò Prætoris D. Iulianum Peregum: qui pecunias omnes, tam Capitaneo, quàm Prætori, ob causas delegatas, tam ciuiles, quàm criminales, in quibus honoraria quomodocumque sibi deberi prætendunt, siue pro inspectione scripturarum, siue pro decisione causarum; ac Vicario, alijsq; iudicibus, omnibusq; notariis, ac custodi carcerum, & Baricellis, quouis modo spectantes recipiant, & diligenter, accuratè, ac distinctè ipsas omnes pecunias describant in libris, p eos præmissa occasione, cõficiendis, & manu propria describendis, & apud se seruandis, vt quandocumque videri possit, an omnia recto tramite transeant: apponendo nomina eorum, qui solunt, ac causam, in quam solunt; ita vt omnia perspicue, & clarè cerni possint, neque vllus fraudi sit locus: & ne obolus quidem ad alias manus, quàm ipsorum Thesaurariorũ perueniat. Quod quò facilius obseruari possit; processus, & scripturæ iudicibus dandæ cum sportulis prius Thesaurariis consignentur, & ipsi eas iudicibus tradant, retentis, & descriptis pecuniis vt supra & super eodẽ processu die traditionis. Videantq; Thesaurarij omnes ordinationes, ex quibus pecuniæ iudicibus debentur: ne quid ultra taxam, a subditis exigat. iniungantq; notariis, & alijs officialibus, quid faciendũ sit, pro faciliiori præsentium ordinũ obseruatione: itq; iniunctis parere teneantur.

E 2 antur.

ORDINES

antur. Declarabitq. postmodu Senatus, quę portio pecuniaru notariis pro ipsoꝝ laboribus assignari debeat, & quę dominis officioru, qui hucusque ea officia notariis locauerunt, sit relaxanda. Teneaturq. Theaurarij iis omnibus, ad quos pecunię spectabunt, in singulas hebdomadas, aut menses, omnium receptorum rationem reddere: exigantq. vltra taxam præstitutam quinque pro centenariis ad ratam actorum, distribuenda exinde, & eroganda prout Senatui placuerit, & pro honorario soluendo ipsis thesaurariis in fine mensis taxando.

Nec possint aliqua penitus pecunię iudicibus, etiam pro accedendo in rem præsentem, in ciuitate, vel extra, aut ex quacunque alia causa, vel sub cuiusuis laboris prætextu, vel Notariis, vel Baricello, & custodi carcerum immediatè persolui: sed omnes ex pecunię in manibus Theaurariorum vltra deputatorum, nõ per procuratores, eorumque asselas, aut causarum sollicitatores; sed per ipsasmet partes, aut per earum priuatos agentes numerari debeant; & à Theaurariis ij, quorum intererit, eas postmodum recipiant. sub pœna iudicibus priuationis officij, perpetuę infamię, & barrataria, ipso facto incurrenda, in casu cuiuslibet, vel minimè contrauentionis: Notariis verò priuationis officij, & trium ictuum funis: alijs verò officialibus fustigationis, & grauiori arbitrio Senatus; causidicis, & eorum sollicitatoribus, & alijs, suspensionis ab officio, & alterius, etiam corporalis, arbitrio Senatus.

Tenebunturq. Theaurarij idoneè fideiubere de suo officio legaliter, & probè exercendo.

Et quia intellectum est, Iudices, tum vt data fideiussione tollant capturas, tum vt terminos assignent, vel prorogent, etiam ex præcisa literarum Senatus dispositione, tum vt laxiores carceres concedant, atque ex alijs id genus causis illicitas pecunias exigere: idemque Notarios, & alios Officiales facere: Idcirco mandat Senatus, vt bene, & diligenter aduertant Theaurari; ne aliquas pecunias recipiant nomine Iudicum, aut aliorum Officialium, etiam sub quouis colore, vltra taxam in libello dierum vtilium, Statutis, & nouis Constitutionibus, & ordinibus expressè, & nominatim contentam, quam omnino ad vnguem Senatus seruari mandat cum additionibus, & declarationibus, quę nunc fient, quales fieri continget ex eiusdem ordinis sententia: publiceque in ipsis officijs proponetur tabula impressa taxam continens, vt cuiuslibet patere possit, quid

EXCELL. SENATVS.

quid quantumue exigi & solui debeat: sub iisdem pœnis in casu contrauentionis supra statutis: quas etiam Iudices, & omnes alij, qui ab ipsis Theaurariis pecunias indebitè exactas recipiēt, ipso facto incurrunt. Et vbi ad Theaurariorum notitiam peruenit, aliquas pecunias per Iudices, aut alios officiales, contra formam præsentis ordinationis, receptas, teneantur Senatoribus ad id deputatis statim notificare, sub pœna Senatui arbitraria. Et quia vsu compertum est, ordines, & reformationes frustra fieri, nisi etiam adfint, qui eas inuolabiliter obseruari omnino curent: ideo Senatus id negotium mandat Mag. Dominis Odescalco, & Aresio Senatoribus; quorum cura erit aduertere, vt hi ordines obseruentur; & contrauenientes, vbi eis visum fuerit, in carceres detrudent, & in eos, etiam ex probationibus extraordinarijs, arbitrio suo animaduertent; seruata, & non seruata iuris forma, atque indies, vt suggeret experientia, & notariis, & Theaurario, quid faciendum sit pro faciliore executione, iniungent; & etiam querelas contra eos recipient, & prout eis conuenire videbitur, prouidebunt. Eritq. eorum officium ad biennium: quo finito alij duo in singula biennia deputabuntur.

ADDITIONES, ET DECLARATIONES

ad taxas: quas omnino Senatus seruari mandat.

CAPITANEVS, & Prator, ac eorum Vicarij, & Iudices nõ possint sub prætextu alicuius delegationis, pecunias, aut honoraria accipere; nisi id in ipsis delegationibus expressè sit cautum, aut aliàs, quàm virtute delegationis, eis deberentur.

Idem pro examinibus reorum nil penitus percipere possint, nisi ipsimet per seipsoꝝ examini incumbant, & notariis examen dederint: nec possint notarij, sub pœna falsi, scribere coram Iudicibus de eorum licentia, nisi verè ipsi Iudices, vt iam dictum est, intersint, & examinent: & in causis priorum euagationum, & leuioribus, vbi sine Iudice contingat fieri examina, nil penitus exigere possint.

A parte offensa, & atrice, siue in formando processu, siue pro videndis scripturis, siue ex quauis alia causa, nihil percipiant: cum sua spontè, absque pecunia, ad inuestiganda, & punienda delicta animati esse debeant; caueantq. ne idcirco expeditioni processuum mora fiat.

Pro examinibus testium ad defensionem, vbi rei non excedant numerum

rum quinque, quotquot sint capitula, non excedant sportulæ aureos duos; ubi verò excedant numerum quinque, nullo in casu excedant aureos quatuor; ita tamen, ut per hoc non censeatur sublata taxam ex ordinibus constituta in casibus, in quibus minor merces, quam ex præfenti ordinatione, debetur.

Pro relationibus status causæ, aut definitivis, etiam si plures sint rei, habere non possint nisi pro tribus ad summum, & semel tantum; & ubi processus non referant, quovis prætextu, & casu, teneantur pecunias exactas, etiam parte non instante, Thesaurario reddere.

Pro testibus, & iis, qui pro informatione Curie examinantur, siue ad offensam, siue ad defensam, ratione relaxationis, aut sub quovis alio quæsito colore, nihil percipere possint: quod idem, & ad notarios, nisi pro rogationibus fideiussorum, & ad custodes carcerum, & ad Baricellos, & ad omnes alios officiales extendi intelligatur.

Notarij ab actoribus, quibus copiam processus edunt, dimidium tantum eius, quod à reis exigunt, consequi possint.

Iidem scribere non possint super libris nisi eis prius allatis ad Secretarium Senatus, qui singula folia in summitate sigillo imprimat, & in ea impressione numerum foliorum notet, ita ut æuelli folia è libris, & alia eorum loco reponi, non possint.

Pro faciliiori etiam prædictorum executione, visum est Senatui mandandum, prout mandat, ut omnes notarij, coadiutores, & scriptores, qui ad officium Capitanei Iustitiæ, aut Prætoris Mediolani in præfenti se exercent; consignent omnes libros, ac scripturas ad dicta officia pertinentes supradictis Thesaurarijs, sub pœna Senatui arbitria, etiã corporali; & præterea sub eadè pœna, ab hodierna die in antea, abstineant à se exercendo in dictis officiis, nec ad ea accedant, nisi à dictis Thesaurarijs vocati.

Et loco prædictorum notariorum deputavit, & deputat idem Senatus per modum provisionis, & donec aliud ordinatum fuerit, notarios ad officium Capitanei Iustitiæ D. Bernardum Bergundium Papiensem, & D. Franciscum Tetonum Nouariensem; ad Officium verò Prætoris D. Io. Iacobum Capredonum, & D. Vincentium Plebanum Cremonenses. Quibus assignat scriptores,

AD

AD OFFICIUM CAPITANEI.

Io. Franciscum Bergundium.

Cæsarem Canem.

Ludovicum Salamonem.

Io. Georgium Sardum.

Antonium Mariam Ozenum.

Io. Baptistam Cauallinum

Franciscum de Bernardis.

Cæsarem Piperellum.

Franciscum Vallam.

Laurentium Inguinum.

Io. Gasparem Pellizarium.

AD OFFICIUM VERO PRÆTORIS.

Iacobum Facinum.

Io. Antonium Ferrandum.

Cæsarem Datarum.

Oliuerium Panizonum.

Io. Baptistam de Notariis de Parma.

Alphonsum Burgundium.

Io. Iacobum Fornasarium.

Io. Baptistam Riparium.

Lazarum Mariam Curtarellum.

Io. Molinarium, &

Stephanum Rainonum.

Qui Notarij, & Scriptores per modum provisionis deputati, quoniam ea fide, & integritate apud Senatum habentur, ut eos non modò ad prædictum munus elegerit, sed etiam relictis aliis rebus omnibus venire coegerit, ut eorum opera in tollendis prædictis abusibus vteretur: idcirco non vult Senatus, eos posse querelari, aut molestari coram aliquo Iudice, præter quam coram dictis duobus Senatoribus vsupra electis; qui si fortè aliquid imputari contingat his novis notariis, & scriptoribus, possint pœnarum superius notariis, & scriptoribus comminatarum eam rationem habere, quæ qualitati casuum, & personarum, eorum iudicio, conuenire videbitur.

E 4 QVOD

76
ORDINES
QVOD NULLA HABEATUR RATIO
rescriptorum posteriorum, nisi facta fuerit
mentio anteriorum.

M D LXXIX. DIE XII. SEPTEMBRIS.

CVM vsu compertum sit, diuersas aliquando à Senatu Excell. in eadem causa literas à litigantibus vel importunitate, vel malitia subreptas fuisse; dum quæ prioribus literis, & supplicationibus in eis insertis continentur, aut omnino reticent, aut minus integrè, minusue fideliter narrant: atque ob id fiat, vt multæ, ac magnæ in causis difficultates frequentissimè oriantur; quæ præterquam quòd laboribus, & impensis litigantes ipsos fatigant, & grauant; nouas subinde molestias Senatui afferunt; dum vel iudices, vel aduocati ex eis extricare se nequeunt: earum difficultatum causas præcidi pernecessarium visum est.

Ac propterea Senatus, re tota diligenter, & accuratè pertractata, & examinata; præsentis sanctione; quam decreti, & legis vim perpetuò habere vult; statuit, vt nulli Magistratus, Iudices, Commissarij, siue ordinarij, siue delegati fuerint, posteriorum literarum à se emanatarum rationem aliquam habeant, nisi certam prius præsentatarum, & supplicationum in eis insertarum sententiam integrè, & fideliter explicatam contineant.

DECRETVM DE COLUMBARIIS.

M D LXX. PRIMO MARTII.

FACTVM est Senatus còsultum ad petitionem ruralium Cameri, & Calpignani agri Nouariensis, quòd nemo in illis locis possit Columbaria ædificare, nisi habeat perticas 200. terræ aratiuæ; facta autem ab hinc retro Columbaria sustineri, modò eorum domini possideant perticas 50. terræ aratiuæ. Io. Maria Cattaneus.

DECRETVM DE PRETIO BLADORVM.

M D LXX. QUARTO IULII.

ET SI maxima, & penè vniuersalis anno superiori omnis annonæ penuria fuerit, & adeo immensa, vt miserimi coloni quid minimum, aut ad summum non plus duplo iacti seminis collegerint; quo factum est, vt quamplurimi, qui bona ad tritici fructum conduxerant, licet quicquid perceperint locatoribus erogauerint, non tamen integrè conuentam pensionem dederint, & ideo aliqui, bonorum domini parum misericordes, efflagitent ad maius tritici pretium sibi satisfieri; Huic incongruo Senatus occur-

rere

rere volens, re optimè considerata, hoc decreto. Statuit, restantes pensiones anni superioris æstimandas, & persoluedas fore in singulas decem, & octo libras pro singulo frumeti modio, ficalis verò quatuordecim, & milij vndecim. quam legem singulis in locis huius Mediolanensis Domini seruari mandat. & proinde conventiones, aut contractus, si qui secus facti sunt, irritat, & pro infectis haberi vult. Facius.

QVERELATVS QVERELANTEM

QVERELARE NON POSSIT.

M D LXX. DIE X. IULII.

INOLEVIT non parua in vrbe hac Mediolani corruptela in causis criminalibus; vt, cum quis apud vnum aliquod tribunal querelatus, delatusue est; ille aliud illico adeat; ibique vel querelantem, vel delatorem, vel testes deferat, & aliud còtra illos iudiciũ institui curet. Quo fit, vt prioris causæ processus aut impediatur, aut subuertatur, aut omnia ob testium præsertim varietates, & contrarietates, quandoque etiam falsitates ita confundantur, vt tenebræ iudicibus offundantur, & qui verè fontes sunt, impuni plerunque abeant. Huic tam perniciosæ corruptelæ obuiam necessario eundem esse iudicans Senatus, præsentis sanctione, quæ perpetuæ legis, & decreti vim habere vult, decernit.

Non licere posthac cuiquam, simul atque ad vnum aliquod Tribunal cuiuscunque criminis causa contra eum procedi cœptum fuerit, ad aliud accedere, & contra querelantem, delatoremue, aut testes querelam porrigere, aut aliud, quo cœptum contra se iudicium impediri, aut retardari possit, attentare. Mandatquè omnibus iis, ad quos spectat, spectabitue, ne tales vllò modo audiant: Sed ad primum Iudicem remittant. Quod si fiat, declaratur iam nunc acta illa omnia irrita, & nulla fore, & vllam eorum rationem haberi non debere. Non prohibet tamen, quin priore processu perfecto, & absoluta causa, tales querelati, delatiue contra querelantes, delatoresue, aut testes agere possint, si qua agendi iusta causa fuerit, coram quocunque iudice competenti.

Annibal Cruceius.

COMMISSARIJ, QVI HVC ILLVC

mittuntur, debeant, vbi reuersi fuerint, acta tradere iudicibus ordinariis.

M D LXX. DIE XVII. SEPTEMBRIS.

CONSVERE & Illustrissimus Regius Locumtenens, & Excel-

len-

lentissimus Senatus Vicarios generales, aut etiam alios, alio atque alio mittere ad capiendā indicia criminum, quæ hic illic pro tempore patrari contingit: atque ij cum post accepta indicia, & cœptos processus ad hanc urbem reuersi sunt, totius causæ iudices se factos arbitantes ad vltiora procedere pergunt, processusq. penes cancellarios suos remanent, & sæpe disperduntur, ita vt nulla de illis, cum opus est, notitia haberi possit. Quod quidem per absurdum videtur, cum in Ciuitatibus omnibus ad sint sui iudices ordinarij, ad quos causæ illæ pertinent, & penes quorum actuarios processus remanere debent. itaque ne tali absurditati vltior locus relinquatur.

Senatus habita matura rei totius consideratione, mandat Vicarijs generalibus omnibus, ac alijs etiam si quos tales ob causas mitti contigerit, vt statim atque ad urbem hanc redierint, processus à se factos vel Capitaneo Iusticiae, vel Prætori Mediolani, aut eius Ciuitatis, ad quem causam spectare cognouerint, aut in cuius iurisdictione delictum patratum fuerit, tradant; & à procedendo ipsi desistant. Atque hoc etiã de processibus ante præsens Senatus cōsultum factis seruari vult. Quod si ob Capitanei, vel alius Prætoris, aut Iudicis suspicionem causam aliquam eorū alicui demandari contigerit, vel si causa illis particulariter delegata fuerit; vult nihilominus Senatus processu perfecto illum actuarijs illius tribunalis, ad quod causa prius tractari debuisset, tradi omnino debere. Atque hæc omnia sub pœna Senatui ipsi arbitraria.

Annibal Cruceius.

DECRETVM NIVIS.

M D LXXI. DIE VIII. IANVARIJ.

Cum ob inauditam quantitatem niuium; quæ hoc anno è cœlo deciderunt; plurium domuum tecta collapsa fuissent: periculumq. maximum immineret, ne alia etiã collaberentur: multaq. etiam domus rimas duxissent ita, vt, tibi cinibus eas sustinere necesse fuerit niuesq. è tectis omnibus deicere oportuerit: dubitatum est, an ij, qui aquas pluuias è vicinorum tectis in domos suas iure seruitutis stillicidij delabentes recipere tenentur, niues etiam ab illis deiciendas recipere tenerentur. Itaque re ad Excell. Senatū relata, & mature, ac diligenter cōsiderata, & eo maxime, quod alia est aquæ pluuiæ, alia niuis ratio, quoniam aqua statim atque è tectis alicuius decidit, dilabatur, ac nullam ferè vicino molestiam exhibet, nix autem ad longum tempus plerunque durat, & maximo damno atque incommodo vicinum afficit.

Se-

senatus censuit, posse eum, qui seruitutis stillicidij ius habet, niuē in vicini domum deicere: sed tamen ad eam intra biduum, postquam deiecta fuerit, impensa sua exportandam teneri, & ad id per pœnas, & multas regio Fisco applicandas cogi debere: aut vicinum ipsum, in cuius domo niues deiectæ fuerint, eas exportari facere posse expensis eius, qui illas deici fecerit: ad quarum solutionem per quamcunque realem, & personalem exequutionem astringi possit. Mandatq. quibuscunque Iudicibus, vt summarie, & absque figura iudicij prædicta omnia exequi faciant, vbi requisiti fuerint: Et Senatus cōsultū hoc in toto dominio Mediolanensi diuulgandū, & obseruandū esse. Annibal Cruceius.

DECRETVM SECVNDVM DE

SYNDICATORIBVS.

M D LXXIII. DIE XIII. NOVEMBRIS.

Animaduersum fuit non semel à Senatu, magnam partem eorum, qui ad Syndicandos iudicentes biennales mittuntur, nihil minus agere, quàm id, cuius causa mittuntur: ea sanè de causa, quod lucri nimis cupidi, omisso eo, quod præcipuum est sui muneris, in eo potissimum laborant, vt nummatiores, quàm fieri conuenit, domum reuertantur. Etsi igitur ad eoercendā eorum auaritiam Senatus multos ordines adere coactus sit; quia tamen in eis nulla certa pœna expressa est, animaduertit Senatus, ipsos ordines non seruari; & ac si nulli aditi essent, eorum auiditati omnia patere. Quam ob rem, vt metu pœnæ cogatur eorum muneri, qua decet diligentia, ac probitate, vacare. Iubet Senatus, omnia, quæ in ordine 4. Decēbris anni 1567. in hac materia promulgato cōtinētur, ab ipsis Syndicatoribus ad vnguē obseruari debere, sub pœna scutorum quingentorum pro tertia parte accusatori, pro alijs duabus Fisco Regio applicanda. Insuper mandat, quod omnes libros rerum criminalium diligenter, & accurrate inspiciant; & quæ adnotanda fuerint, ordinatim adnotent: ac singulatim in ipsa Syndicatus relatione, si quid in processibus perficiendis per incuriam, aut incertiam ipsius iudicentis omissum, aut commissum comperiant, omnium mentionem facere debeant: & notulam omnium processuum pendentium, tempore relationis Syndicatus, ad Senatū mittant: quæ intra dierum sexaginta spatium omnino absoluerit, & ad Senatū ipsum mittere, aut causas, ob quas eo in tempore absoluta non fuerit, rescribere, teneantur. Quæ de sportulis sancita, ac decreta alijs fuerūt, ad vnguē seruetur.

Iubet.

Iubet etiam ipsis Syndicatoribus, vt sub recitata pœna scutorum quingentorum, statim vt in prouinciam peruenerint, decretum hoc, vnâ cum decreto prædicto, anni 1567. in solitis locis publicari, ac registrari faciant, vt omnibus innotescant: deq. publicatione, ac registratione Senatuum faciant certiores per literas ad subsignatum Secretarium dandas. Annibal Cruceius.

DECRETVM DE TERRAE SPATIIS INTRA NO-
ua mœnia Mediolani inclusis, vèdendis iis, qui ædificare velint.

M D LIX. DIE XX. MARTII.

CVM in cingenda nouis mœnibus Ciuitate hac Mediolani multa terræ spatia habitationibus vacua includi contigisset; plurimūq. ad vrbs decorem, & ciuium commoditatem conducere videretur, si eis in spatiis ædificia cōstruerentur: Senatus consulto iam inde à principio cœptæ munitionis factō cautum fuit, vt locorū eiusmodi Domini ea vendere tenerentur quibusuis, ædificandi causa emere volentibus, certo pretio in singulas perticas constituto, pro loci & situs varietate, vbi tamen ipsi ædificare nollent. Compertū deinde est, sanctione illa ei rei non modo non fuisse consultū, sed illam propemodum inanem redditam fuisse. Multi enim, vt venderent requisiti, vendere detrectarunt, causantes eis in locis ædificare se velle. Quod ab ijs tamen præstitutū postea nunquam fuit. Ea q. de re multi ædificare cupientes apud Excell. Senatuum non semel sunt conquesti. Quo circa Senatus publicæ, priuatæq. vtilitatis interesse intelligens, vt eis in locis domus, & alia pro cuiusque arbitrio, cōmodouè ædificia extruantur, impedimentū ab istis locorum & hortorum Dominiis verbo, nō re ædificaturis allatū decreuit omnino esse amouendum. Itaque re tota diligenter, & maturè perpensa, & examinata.

Censuit, statuendum esse, & ita præsentī sanctione statuit terminū mensium trium proximè futurorū, à die publicationis eius, vnicuique spatia terræ aliqua, siue culta sint, siue inculta, intra noua mœnia possidenti ad declarandum, & aperiendum in scriptis in manibus subsignati Secretarij, an ædificare velit, necnè. Quod si eo in termino nihil responderit, aut nolle ædificare dixerit, cogi possit ad vendendum cui libet emere volenti, iuxta tenorē primæ sanctionis hac in materia æditæ. Si verò ædificare velle dixerit, tunc opus omnino inchoare teneatur intra spatium aliorum trium mensium. Quod si postea non fecerit, non solum cogi possit ad vendendum, vt supra: verum etiam incurrat pœnam Senatus ipsius arbitrio ei imponendam.

DE QVODAM EVAGINANTE
IN DOMO PRIVATA.

Philippus Hispaniarum Angliæ, &c. Rex, & Mediolani Dux, &c.

ILECTE noster, Ioannem Mariam Canellum, quē condemnasse dicitis ob querelam contra eum porrectam a Io. Iacobo Lanzaugia, pro appositione manus ad arma: Cum ea res in domo successerit non molestabitis: Et condemnationem tolletis, quò ad primum ponentem manum ad arma. Dat. Mediolani die 13. Octobris. 1555.

Io. Maria Cattaneus.

A tergo: Egregio. I. C. Pratori Alexandriæ.

IVDICES FEVDATARIORVM PROCEDERE
possunt, contra consules commune & homines
suz iurisdictionis.

Philippus Hispaniarum Rex, & Mediolani Dux.

DILECTE noster, lecta in Senatu nostro Petri Francisci Nibiæ supplicatione, vobis mandandum duximus, quòd nec in casu in præcibus memorato, nec in aliis, quibus Iudices Feudatariorum procedunt cōtra consule, cōmune, & homines locorū, eis in feudatarorū, illis inhibeat, sub prætextu quòd inter dictos consule, commune & homines sint aliqui coloni, aut fictabiles ciuium.

Propterea vobis mandamus, vt recitatam inhibitionem tollatis & mentem prædictam ad vnguem obseruetis, & si quid in contrariū habebitis, rescribatis. Dat. Mediolani 30. Octobris 1565. Facius.

A tergo, Egregio Iure consulto Pratori Nouariæ nostro dilecto.

DECLARATIONES SVPER IMMVNITATE
DVODECIM LIBERORVM.

DEFVNCTO patre, superstitibus vndecim liberis, & ventre prægnante, Senatus admisit eos ad ius duodecim liberorum. 1545. die 7. Martij, in casu D. Lucretiæ Biliæ, vxoris quondam D. Herculis Pusterlæ.

Princiualis Montius.

Immunitas concedi, pro qualibet persona parentū, & filiorū, vnâ

F cum

cum familia necessaria, declarauit Senatus, die 29. Martij. 1547.
Patellanus.

Filia etiam nupta, ac filij seorsum a patre viuentes non minuunt immunitatem patris, ita censuit Senatus per literas patentes in casu Io. Petri de Murina dicti Othorix, die 7. Maij. 1552.

Nec filia, post mortem patris nupta rescindunt immunitatem, modo bona communia & indiuisa sint. Et sic declarauit Senatus inter communitatem Nouariæ, & Dominos Fratres Galaratos die 11. Decembris 1553.
Patellanus.

Immunitas duodecim liberorum cōceditur ab omnibus oneribus extraordinariis, & etiam a constructione murorum, ex sententia Excellentissimi Senatus. Die 27. Ianuarij. 1554.
Rocha.

Nati ex eodem patre, ex duabus vel pluribus vxoribus, vbi sint inter se duodecim, præstant immunitatem patri. Ita declarauit Senatus, die 22. Maij. 1559.
Cruceius.

Si in utero matris fuerit duodecimus filius, Senatus addidit, modo adatur viuus. Qui autem dicatur æditus viuus declarauit, cum est in tempore, quo viuere possit: in causa Francisci Suragij, & cōmunitatis Comi.
Petranigra.

Quòd etiam non viuentes in communiōe, modo probent habere bona cōmunia, fruatur immunitate; super alternis præcibus fratrum de Aretio & cōmunitatis Papiæ, decreuit Senatus die 6. Maij. 1567.

DE AESTIMO FIENDO, CIRCA PRAETENSIONEM immunitatis taxarum equorum, & pro ciuibus ex priuilegio, pro Nobilibus Cremonensibus.

In executione ad dictum publicatorum mādato egregij D. Alexandri Crasi Commissarij nouæ reformationis extimi ruralis agri Cremonensis, cum plerique nobiles Cremonenses comparuissent prætendentes esse in quasi possessione immunitatis a taxis equorum, pro eorum massariis & inquilinis, & ita semper præseruatos fuisse in aliis cōpartitis ruralibus, factis post impositionem dicti oneris, & præsertim in ante ultimo compartito anni 1539. in quo declaratum fuisse asserebant sese præseruandos fuisse in sua quasi possessione, in qua erant etiam ex sententia tunc lata per Mag. Magistratum cum interuentu duorum Magnificorum Senatorum, dicentes propterea non posse, nec debere in hac noua reformatione huiusmodi onere grauari, prætextu declarationis constitutionis in titulo de oneribus, facta per Excellentissimum Senatū de anno 1542. quæ

cauetur neminem præseruari debere immunem ab onere taxarum etiã quòd esset in possessione non soluendi, nisi priuilegium suum habeat qualitates in ea declaratione expressas, quã quidẽ sibi minime officere posse asserebant, quia, licet eorum priuilegia in causa exhibita nõ cōtinerent præcisa verba ipsius declarationis, haberet saltẽ equipolẽtia, & de hoc apud Senatũ cōquesti fuissent: inthimatũ fuit D. Questoribus, coram quibus agebatur ne ad decisionem præmissorum, quò ad illos pro quibus iam sententię late essent, deuenirent, sed omnia ad Senatũ ipsum, cū eorũ voto, referrent. Insuper cum alia orta esset difficultas inter ciues Cremonenses, & comitatenses, super ordine dato p Illustris. huius Dominiij Governatorem præfato D. Crasso, vt in cōfectione & cōclusionone census Cremonensis eosdẽ seruaret ordines, quos in cōpartito rurali agri Nouariensis, ab eodẽ D. Crasso cōfecto, ille seruauerat, inter cetera disponetes, bona ciuilia eorũ qui ciues ex priuilegio essent, & a decenio citra saltẽ in vrbe nõ habitassent, etiam qu nullã artẽ exercuissent, ruri cẽsenda esse. Aduersus enim hunc ordinẽ, quẽ comitatenses omnino seruari postulabãt, opponebat Ciuitas multa, ad docendum eandẽ nõ militare rationẽ in agro Cremonensi, quã in Nouariensi militabat, hicquẽ nullo modo agi de aliquo Regiã camera præiuditio, si permittatur vt ciues tã ex priuilegio quã originarij dictę ciuitatis nõ molestarẽtur ex prædicta causa: fuissent quẽ partium aduocati auditi in excelso cõsilio secretiori, etiam ab eo ordinatum quòd Mag. Magistratus vnã cū præfato D. Crasso, intellectis diligenter ipsarum partium iuribus, visisque ordinibus in huiusmodi materia per Senatũ æditis, & collectis votis, omnia ad Senatũ referret, isquẽ Magistratus suis literis relationem in vnoquoque capite fecisset, Senatus vnũ sui ordinis delegit, ad quem prædictionibus, & relationibus, de quibus supra, defferentur: isquẽ omnibus visis & diligenter consideratis ad ipsum Senatũ omnia denuo referat. Is itaque ad ipsũ Mag. Senatorem delatis, eo quẽ in Senatu audito, & eius voto intellecto, omnibus maturẽ perpensis.

Censuit idem Senatus, respectu eorum qui immunitatẽ prædunt ab onere taxarum æquorum pro eorũ massariis & inquilinis, prætextu quòd licet eorum priuilegia nõ habeant in se verbamet, de quibus in præmissa declaratione, habeant saltẽ equipolẽtia, eos nõ esse de cetero a tali onere præseruandos, sed massarios & inquilinos eorũ taxandos fore, aductis per eos in contrarium non ob-

statibus: exceptis tamen fodriis, prædendentibus immunitatē ex cōtractu, quorum causam in suspenso stare mandat, donec aliud fuerit ordinatū. Respectu verò secundi capituli, decreuit cives prædictos ex privilegio, qui ciuitatē non habitauerunt, etiam si artē qualiscūque ea fuerit, exercuerint, nō esse, p̄ bonis ciuilibus molestandos, hac tamen lege, quòd saltem in proximo festo S. Martini cū eorum familiis ad ciuitatem se conferant, in eaque habitēt continuatis temporibus ab ordinibus limitatis, teneanturque præstare idoneā fideiussione, si termino prædicto nō præstiterint, cū ruralibus p̄ bonis prædictis censeantur: qui verò fideiusserint, exinde tamen non habitauerint, vel habitare desierint, vltra onera, quæ cū ciuitate, cum qua cēsi reperientur, soluere tenebātur incurrant pœnam scuti vnus auri pro singula pertica terræ, applicandam Regio fisco, & vltius teneantur ad omnia onera ruralia, acsi cum ruralibus forent censiti, alia census reformatione nō expectata cum illa communitate in cuius territorio sita erūt bona prædicta, quòd procedere declarat, etiam quò ad alios ciues Cremonenses ex privilegio, qui habitant, vel hæcenus habitauerunt terras separatas, salua tamen sint eorum iura qui habent conuentiones cum ciuitate, a Principe approbatas.

Quo verò ad alios incolas terrarum separatarum, qui nullo modo nec origine, nec privilegio ciues sint Cremonenses, hos pro bonis omnibus, quæ possident in comitatu Cremonensi, censeri omnino vult cum ruralibus. Quò autem ad forenses & extra dominium habitantes, si in loco in quo habitant inter rurales cēsi, hi pariter, ratione bonorum quæ possident in comitatu Cremonensi, censentur cum ruralibus, si minus non molestentur, sed inter ciues dimittantur.

Artigus Mazat.

DECLARATIO PRO AESTIMO FIENDO, IN oppido Modoetia, an minores taxari debeant pro buccis, & quid seruandum in domibus ad fictū locatis.

M D LXII. DIE XXI. FEBRUARII.

CUM in Senatu Excellentiss. proposita fuissent infra scripta quaesita facta per Nobilem D. Casarem Besutium Commissarium reformationis extimi oppidi Modoetia, videlicet.

Excellentiss. Senatus post factā primam comissionem, quòd censentur bona stabilia Modoetia, exinde ad preces pauperū ipsius loci mandauit quòd fiat descriptio buccarum vtriusque sexus, & quòd

quòd eis debita portio æstimi assignetur, nulla facta distinctione, an masculi minores, vel fœminæ, debeant parimodo taxari, put masculi in ætate perfecta constituti; nec in ipsis literis specificata fuit qualitas æstimi dandi buccis.

Et quia in cæteris locis, in quibus æstima ruraliū cōficiūtur, masculi maiores annorū quatuordecim tantum in æstimo personali grauantur, & non fœminæ, ac masculi minores in æstimo personali describuntur, sed tantummodo contribuere videntur oneri Salis ordinarij, cū illud buccis vtriusque sexus a septennio supra datū videatur, & cū etiam æstima ruralia soleant departiri pro duabus partibus super bonis, & pro tertia parte super capitibus masculinis. excedentibus annum quartumdecimum, vtsupra.

Propterea ad clariorem intelligentiam per Commissarium superius deputatum præfata omnia recitata fuere Ill. Præsidi, qui mandauit fieri verbum in Reuerendis. Senatu, ad hoc vt specificetur.

Primò an fœminæ & masculi minores censeri debeant & cōtribuire teneantur parimodo, prout masculi maiores, an tantummodo censeri debeant pro onere Salis ordinarij, vulgo census nuncupati & in quanta parte.

Secundo, an postquam onus salis ordinarij, & siue census in toto aut parte, prout Senatui Excell. videbitur distributum fuerit buccis vtriusque sexus, an æstimi tertia pars assignari debeat masculis maioribus vtsupra tantum, & duæ partes super bonis stabilibus, prout in cæteris æstimis ruralibus fit, vel nē.

Præterea alia in dicto æstimo oritur difficultas, in cēsendo edificia, nam nonnulli sunt, qui proprias domos aliis locauerūt, ipsi alienas conducunt, alii eandem domum habitant & partim locant, alij duas vel tres domos, pro eorum vsu, prout asserunt, retinent, & alij buccas in præfentiarum dimittunt.

Propterea petunt declarari, quæ cēsenda sint. Cūquē fuisset super inde auditus vnus ex Mag. Senatoribus, omnibus diligenter consideratis, Senatus ad ea respondit in hanc formam, videlicet.

Quòd omnes buccæ vtriusque sexus ab annis septem supra taxentur equaliter, verum teneantur tantum ad onus salis ordinarij, census nuncupati, pro duabus partibus ex tribus, & residuum distribuatur super æstimo dando bonis.

Deinde æstimum fiendum distribuatur pro duabus partibus ex tribus super bonis, & alia tertia pars super capitibus masculinis tantum æqualiter, ab anno tamen quatuordecim vsque ad septuaginta: & iuxta illud æstimum, alia quæcunque onera exigantur.

Re-

Respectu autem adificiorum censeatur tantum ea, & siue pars eorum qua de presenti reperiuntur locata; detractis tamen fictis libellariis, ipsis aedificiis incumbentibus.

Mandat igitur Senatus Reuerendis. omnibus, ad quos spectat, ut ita seruent, & exequantur, seruarique & exequi faciant. Roccha.

DECLARATIO §. POSSUNT ET §. ETIAM
super imbotaturis, in titulo de Pheudis.

Philippus Hispaniarum, &c. Rex, & Dux.

NOBILIS Comes Aloysius Cagnola subsequentes nobis exhibuit preces, videlicet Rex Sereniss. Edocta est M. V. in Nouis Const. in titulo de pheudis sanciuisse, posse iudicetes iurisdictionem habentium cogere omnes, etiam comprehensos in constitutione maioris Magistratus, ad solutionem imbotaturarum & datiorum per Principem vel Fiscum in eos habentes iurisdictionem transactorum & contributionem onerum salarii Pratoris. Sequitur alius §. per haec verba, & aliorum quorumcunque onerum, modo summa non excedat aureos tres. Haecque sanctio ad fauorem pheudatariorum condita videtur, quia maius dispendiosum eis esset omnes subditos, & alios debitores singulis annis, occasione huiusmodi datiorum imbotatus, in ius vocare coram maiore Magistratu. Cum maxime ius summarissimum fiat pro huiusmodi datiorum, & more Camerae: & licet constitutio ipsa clara sit, tamen sinistrari videtur eius intellectus in prauiditium non paruum fid. M. V. Ser. Comitum Aloysij Cagnolae, nomine cuiusdam Alexandri de Nicardo ex eius hominibus loci eius Granotij, & Ludouici de Nibia eius praetensi Domini, & ciuis Nouariae, hoc modo, Quod velint dictam iurisdictionem concessam ex dicta causa imbotatus determinari ex dictis verbis in dictum sequentem §. appositis, videlicet modo summa non excedat aureos tres ut supra, ita quod pheudatarij in consequutione eorum datiorum imbotatus debeant adire maiorem Magistratum, si summa excedat dictos aureos tres. Quod si ita esset sanctio ipsa nunquam locum haberet, quia non est alicuius loci in pheudati datiorum imbotatus quod non excedat quotannis dictam summam. Verus igitur sensus eius Constitutionis est ut dicta summa sit ad determinationem debiti ex dicta causa cuiuslibet, ita ut sit, ac si constitutio dum disponit per dictum verbum omnes dixisset, quia huiusmodi dictio omnes in plurali collectiua est, sicut dictio quilibet, & hic sit verus sen-

sensus in omnem casum quandoque in §. separato ut supra apposita sunt, determinare habeant dictam dispositionem praecedentis §. per verba indefinita ut supra concepta. Quod tamen neque ob stare videtur, cum sint ipsa verba, in §. separato, ut supra apposita, dictaque sinistra interpretatione attentata, per naves deductus fuit supplicans, iam igitur fere biennium, ac circumductus, prout adhuc circumducitur in exactione dicti eius datiorum, & his temporibus calamitosis, quoniam dictus Ludouicus, & Alexander sub praetextu decreti maioris Magistratus subripere usque de anno. 1554. & mense Nouembris proxime praeterito praecipuumque Prator Granotij se abstineat a iudicendo dicta de causa contra dictum Alexandrum, quia tanquam consul conueniendus erat ad solutionem datiorum ipsius imbotatus per communitatem debiti, more solito, quod praecipuum licet reuocatum fuerit, & remissa causa, respectu imbotatus ad Prator Granotij, tamen ex aduerso appellatum fuit: & repertus fuit quidam Magn. Iureconsultus D. Franciscus de Clapis Nouariae, qui dictam ordinationem reuocauit, fretus dicta sinistra interpretatione Constitutionum: Ex quibus videt M. V. quo nam in pelago positus sit supplicans, qui hoc modo priuatur suis regalibus. Qua de re cum hic agatur de interpretatione Constitutionum per M. V. a ditorum, & ut iam tandem finis imponatur huic interpretationi brachio M. V. indiget, aliter in infinitum cogetur litigare supplicans ad M. V. confugit supplicando ut dignetur declarare dictum Prator Granotij iurisdictionem habere ex dicta causa imbotatus iure ditorum Constitutionum, non attento dicto sinistro intellectu, nomine ditorum Alexandri & Ludouici ipsis Constitutionibus dato, aut mandare dicto Pratori Granotij quod ex dicta causa iudicet, praemissis non attentis, & ita speratur.

Eisq. in Senatu nostro lectis, ac mature consideratis dictum fuit Prator Granotij in dicto loco Granotij habere iurisdictionem in causa imbotatus, & datiorum, ac salarii Pratoris, pro quacunque summa. Et summa trium aureorum in dictis Constitutionibus expressam referri tantum ad onera in genere expressa, non autem ad alia in specie superius specificata in ipsis Constitutionibus. Quam praefati Senatus declarationem & nos probantes mandamus omnibus & singulis ad quos spectat & spectabit, ut ita seruent & exequantur, ac obseruari & exequi faciant. In quorum fidem, &c.

Signat. Landrianus.

DE

88 ORDINES
DE PERFICIENDIS PROCESSIBVS.

M D LXXIII. DIE XXIII. OCTOBRI
Et si antiquis decretis cautum fuit processus criminales perfici
debere intra spatium a iure municipali ciuitatis, aut loci cuiusque
præfixum; vbi scilicet ius municipale adest; vbi autem non adest;
intra dies xv. a die delati criminis inchoari; & intra 60. perfici,
non computatis tamen feriis in honorem Dei institutis: Viguitq.
consuetudo, vt vbi processus intra eiusmodi temporis spatium
non perficerentur; iudices non perfectorum processuum causas
Senatui redderent: attamen per diu est, cum nihil horum obser-
uatur, magno cum subditorum huius prouinciæ Mediolanensis
incommodo & damno, certoq. iustitiæ contemptu. Quo circa
malo huic remedium adhibere volens Senatus, submonitus etiã
ab Illustrissimo & Excellentissimo Regio Locumtenente.
Mandat omnibus & singulis officialibus & iudicantibus huius pro-
uinciæ Mediolanensis, tam mediatis quàm immediatis, vt omni
studio ac diligentia muneri suo incumbant; & processus coram se
pendentes, & quos posthac agi contigerit, intra præfixos termi-
nos inchoent, & perficiant: aut causas, quare perfecti nõ fuerint,
aut perfici nequeant, Senatui quàmprimum reddant sub pœna
priuationis officij, & alia grauiori Senatui ipsi arbitraria: idq. in
officio quisque suo publicari, & registrari faciat; vt successoribus
etiam innotescat; inuiolabiliterque & perpetuo obseruetur: pu-
blicationisq. & registrationis factæ literas ad Secretarium sub-
scriptum quàmprimum mittat. Annibal Cruceius.

89
TABELLA DIERV M QVIBVS
EXCELLENT. SENATVS NON SEDET.

RIMO omnia festa mobilia, videlicet. Carnis
priuij per duos dies ante, vsque ad feriam se-
cundam Quadragesimæ.
Festum resurrectionis Domini nostri Iesu Chri-
sti, per dies sex ante, & septem sequentes.
Festum Ascensionis Domini nostri Iesu Christi.
Festum Penthecostes & vigilia.
Festum Corporis Domini nostri Iesu Christi.

IANVARIVS.		APRILIS.	
7	Sãcti Christophori marty.	24	Sãcti Georgij.
17	Sãcti Antonij abbatis.	25	Sãcti Marci Euangelistæ.
10	Sãct. Fabiani & Sebastiani.	27	Victoria Bicochæ.
21	Sãctæ Agnetis.	29	Sãcti Petri martyris
22	Sãcti Vincentij.		
25	Sãcti Pauli Conuersio.		
FEBRVARIVS.		MAIVS.	
2	Purificationis Beatæ virgi- nis Mariæ.	1	Sãctorum Iacobi & Phi- lippi apostolorum.
3	Sãcti Blasij.	3	Inuentio sanctæ Crucis.
5	Sãctæ Agathæ.	4	Sãcti Gottardi episcopi.
7	Sãcti Mathiæ.	8	Sãcti Victoris.
9	Sãctæ Apolonix.	10	Sãcti Bernardini.
21	Sãcti Ambrosij victoria.	15	Sãcti Dionysij.
22	Cathedræ Sãcti Petri.		
24	Victoria apud Papiam cõ- tra Gallos.	11	S. Barnabæ discip. Domini.
		13	S. Antonini de Padua.
		19	S. Gervasij & Protasij mart.
		24	Natiuitatis B. Io. Baptistæ.
		29	S. Petri princip. apostolorũ
MARTIVS.		I V N I V S.	
7	Sãcti Thomæ de Aquino.		
12	Sãcti Gregorij Papæ.		
29	Sãcti Ioseph.	11	S. Barnabæ discip. Domini.
21	Sãcti Benedicti Abbatis.	13	S. Antonini de Padua.
25	Annunciationis beatæ vir- ginis Mariæ.	19	S. Gervasij & Protasij mart.
		24	Natiuitatis B. Io. Baptistæ.
		29	S. Petri princip. apostolorũ
		I V L I V S.	
		2	Visitatio beatæ V. Mariæ
		4	Sãcti Oderici.
		5	Sãctæ Margaritæ.
		22	Sãctæ Mariæ Magdalenz.

90
 25 Sancti Iacobi apostoli.
 26 Sanctæ Annæ.
 28 Sanctorum Nazarij & Celsi.
 29 Sanctæ Marthæ.
 OCTOBER.
 4 Sancti Francisci
 18 S. Luca euangelistæ.
 21 Sanctæ Ursulæ cum duode-
 cim millia virginibus.
 28 Sanctorum Simonis & Iudæ.
 A V G V S T V S.

1 Sancti Petri ad vincula.
 5 Sanctæ Mariæ niuis.
 6 Transfiguratio Domini.
 7 S. Donati & Carpofori.
 10 Sancti Laurentij.
 15 Assumptionis beatæ virgi-
 nis Mariæ & vigilia.
 16 S. Rochi confessoris.
 20 Sancti Bernardi abbatis.
 24 S. Bartholomei apostoli
 28 Sancti Augustini.
 29 Decolationis B. Io. Baptiste
 NOVEMBER.
 1 Omnium Sanctorum
 2 Cômemorationis anima-
 rum defunctorum.
 11 Sancti Martini.
 25 Sanctæ Catherinæ.
 30 Sancti Andreæ Apostoli.

DECEMBER.
 6 Sancti Nicolai episcopi.
 7 Sancti Ambrosij episcopi,
 & almæ Ciuitatis Medio-
 lani protectoris.
 8 Conceptionis beatæ virgi-
 nis Mariæ.
 13 Sanctæ Lucie.
 21 Sancti Thomæ.
 25 Festa Natiuitatis Domini
 nostri Iesu Christi.
 SEPTEMBER.
 8 Natiuitatis beatæ virginis
 Mariæ & vigilia.
 10 S. Nicolai de Tolentino.
 14 Exaltationis sanctæ Crucis
 21 Sancti Mathei apostoli, &
 euangelistæ.
 24 Sanctæ Tegle.
 27 S. Cosmæ & Damiani.
 29 S. Michaelis Archangeli.
 30 Sancti Hieronimi.
 Incipiendo a die 23. præsentis
 vsque ad diem sancti Christo-
 phori mensis Ianuarij.

A Carnis priuio Romano vsque ad secundam diē Quadragesimæ
 Ambrosianæ Senatus non sedet, iuxta consuetudinem nouissi-
 mam, & item omnibus diebus Veneris mensis Martij.

In Quadragesima omnes dies Veneris celebrantur, & olim si in-
 fra hebdomodam nullum occurrebat festum dies Iouis celebra-
 batur, a nonnullis verò mensibus citra mos ille est ablati.

TAS-

91
 TASSE DELLA CANZELLARIA
 DELL'ECCELLENTISS. SENATO.

M D L I. A LA VDE D'IDDIO.

MANIFESTO al Senato di Milano, che li officiali suoi
 quali secondo il tempo sogliono riceuere li danari
 per l'espeditiōi, che si fanno nella Canzelleria sua,
 non sono per pigliare piu di quello che è ordinato.
 E manifesto anchora alcuni, che procurano tali spe-
 ditioni, ingannare li principali, & quelli a nome de quali si fan-
 no, conciosia che tacendo la verita di quello che hanno speso, pi-
 glino dalli semplici molto piu di quello che hauerano sborsato,
 la qual cosa pare che venga a macchiare la sincera administratio-
 ne de detti officiali. Per far adonque che la probita de suoi offi-
 ciali rimanga nel suo candore, & leuare via la materia di fraudare
 alcuno, & per soccorrere alli miseri clienti, ha posto & consti-
 tuito questa norma per il pagamento de l'espeditiōi che si fa-
 ranno in Canzelleria, qual ha voluto che sia diuulgata, accioche
 possa venire a notitia di ciascuno.

PRIMA li medicanti, & persone miserabili, gli hospitali, & luoghi
 pij mendicanti, ouero che distribuiscano l'entrate sue alli poue-
 ri nõ paghino cosa alcuna per il sigillo, ma solo per la scrittura.
 Per le lettere misliue semplici in le cause ciuili, nelle quali se inseri-
 scono le supplicationi, si paghi per la Canzelleria soldi dieci, &
 gli vschieri per il sigillo sol. 2
 Il medemo per li saluicondutti, si tres partes ex quattuor, pagan-
 do pero il supplicante la scrittura.
 Per le prorogationi, & suspensioni quando si portano all'officio
 delle prorogationi, sol. 2. Quando s'epediscono le lettere d'esse
 prorogationi & suspensioni sol. 6. solamente, ma se la parte vo-
 lesse piu prorogationi in vna sola lettera, si paghino altri sol. 6.
 Per le dispense di minorita, lib. 1. sol. 2.
 Per le misliue semplici di vna Communita, lib. 1. sol. 2.
 Per le patenti d'vna Communita, lib. 2. sol. 4.
 Per le confirmationi d'instrumenti da ceto libre in giu, sol. 12.
 Per le cõfirmationi d'instrumenti da mille libre in giu, lib. 1. sol. 2.
 ma sopra mille libre a cõputo de libra vna p migliaro, nõ si ecce-
 da però la sōma de lib. 12. di che quãtita si voglia d'instrumento.
 Per la legitimatione di vn solo, il cui padre non sia ricco, lib. 3. sol.
 G 2 per

- Per vno ricco non si ecceda la somma de lib. 5. fol. 12
 Per le lettere in forma di Camera, lib. 4. fol.
 Per la cōfirmatione di qualūche priuilegio la decima parte di q̄l
 che si trouarà scritto essere tassate in corte della Cesarea Maesta,
 della qual decima parte li Secretarij habbino il quarto solamēte
 Per le lettere dispentanti che vno forastiero possa acquistare, li-
 bre due per migliaro.
 Per le lettere di ciuilita che si concedono alli forastieri, secondo
 la qualita della persona, ma non si ecceda però scuti sei.
 Per le lettere di ciuilita che si concedono alli sudditi, non si ecce-
 di' la summa de lib. 12.
 Per le lettere di confirmatione di ciuilita fatta da qualūche com-
 munita, lib. 5. fol. 12
 Per le lettere, che concedono che si dia fede a i libri de merca-
 danti, lib. 4. fol.
 Per qualunque lettere che contengono dispensa, anchora che fos-
 seno mesiue, lib. 1. fol. 2
 Per le lettere criminali mesiue, lib. 1. fol. 2
 Per le assoluzioni criminali, lib. 1. fol. 7. Et altro tanto alli Secreta-
 rij: & se farano piu d'vna medesima famiglia che habitano insie-
 me si paghi per vn solo, se de diuerse famiglie, di qual si voglia
 numero si paghi per cinque solamente.
 Per quelli che s'admettono a noue difese, in casō che se ingerisca
 la pena della morte, lib. 3. fol. Altramente se ingerirà tratto di
 corda, o fustigatione, o priuatione di qualche membro lib. 2. fol.
 Per l'approbatione delle gratie, lib. 1. fol. 7. altro tātō alli secretarij
 Per le subhastationi che si concedono a communita, lib. 1. fol. 4
 Per le lettere de poter si fare l'estimo, lib. 2. fol. 4
 Per la scrittura delle confirmationi delle gratie, & registro d'ef-
 se, lib. 1. fol. 7
 Per la copia di qualunque scrittura semplice, per due facciate, lib.
 fol. 4. & se faranno autentiche la mita di piu.
 Per le ordinationi fatte vdite le parti alli Secretarij, lib. 1. fol. 7
 Et per il sigillo, fol. 6
 Per le ordinationi, ouero sententie fatte per il Senato, a relatione
 de Senatori, li secretarij non possano pigliare piu de soldi diece
 per centenaro de libre in tutto, talmente che sia di che valore si
 voglia non habbiano piu di scudi cinquanta.
 Per il sigillo d'esse ordinationi & sententie non si ecceda scudi sei,
 & meno alla ratta del valore.

Per

- Per le lettere che il marito possa lasciare alla moglie oltra la for-
 ma de statuti di quella citta donde sera, vna libra per migliaro,
 non ecceda però scuti sei, & meno alla ratta.
 Per le dispense de fideicommissi, per qualunque migliaro, lib. 2.
 ma non si ecceda però come di sopra
 Per le dispense che aleano possa donare li soi beni, come sono quel-
 li che entrano la religione, & altri simili, lib. 1. per migliaro, &
 come di sopra, non si ecceda però la somma de scuti sei.
 Che li vschieri non possano pigliare cosa alcuna per il sigillo, an-
 chora che li fosse dato spontaneamente, sotto pena d'essere sus-
 spesi dall' officio per vn mese.
 Che non possano pigliare cosa alcuna per li bolettini che porta-
 no in Senato, sotto la medesima pena.
 Che da quelli che ottengono approbationi delle gratie, gli vschie-
 ri in tutto non possano pigliare oltra soldi dieci per ciascuno,
 sotto la medesima pena.
 Che niuno cancelliere, coadiutore, ouero scrittore, per la scrittu-
 ra delle minute, ouero lettere, possa pigliare cosa alcuna, anchora
 che li fosse dato spontaneamente, saluo se non farà la copia
 sotto la sopradetta pena.
 Li Cancellieri delli Senatori non possano pigliare per li atti, piu
 di quello che piglia il notaro delle cause ciuili nel palazzo di Mi-
 lano.
 Et per la scrittura de processi per ogni foglio possano pigliare so-
 lo quello che di sopra è stato ordinato alli Cancellieri & scritto-
 ri del Senato.
 Et per le copie delle ordinationi criminali, fol. 3.

Iacobus Cattaneus.

94
TASSA DELLA CANCELLARIA DEL
MAGISTRATO STRAORDINARIO,

PER L'OFFICIO DELLE BIADÉ.

Stabilita, fra altri ordini, per l'Ill. S. Presidente, &
Magistrato Straord. a di 1. d'Aprile. 1570.

I Officiali della Cancellaria delle biade, hauerano da seruire l'infra scritta tassa.

PRIMA per la liberatione d'vno imputato solo, alla Cancellaria soldi trenta, & altro tanto alli Cancellieri, & a gli vschieri soldi diece, & se serano piu d'vno, sin'in quattro, non si possi pigliare piu del doppio, & da quattro in su, si possi pigliare il quadruplo.

Per le compositioni d'vno scudo, alla Cancellaria soldi cinque.

De doi scudi soldi diece.

Di tre scudi soldi quindici.

Di quattro scudi soldi vinti.

Da scudi cinque sin'a vinticinque, soldi vinticinque.

Da vinticinque scudi sin'a cinquanta, soldi cinquanta.

Da scudi cinquanta in su, soldo vno per scudo.

Per tutte le compositioni li Cancellieri haueranno d'hauere dalle parti altro ato, come quello che si farà pagato alla Cancellaria.

Gli vschieri hauerano da pigliare per il sigillo ogni diece soldi che si pagaranno alla Cancellaria, soldi doi.

Per le tratte alla Cancellaria, per ogni soma de biada dinari tre, per ogni soma di riso, dinari sei.

Per le tratte gratis, di qualonche sorte, per ogni soma dinari sei.

Per le licenze da luogo a luogo; che pagano il grosso in camera, dinari tre per soma.

Per quelle che non pagano il grosso, dinari sei.

Auertèdo che l'auena, melica, & risono, nò pagano se nò la mita.

Per le castagne & louini che si còducono fuori del stato, dinari sei per soma, & da luogo a luogo nel stato, dinari tre tato p soma.

Per le prorogationi di qual si voglia tratta, o licenza, per ogni soma dinari tre.

Per la noua concessione d'vno mercato, libre quattro alla cancellaria, & alli cancellieri libre due.

La

La remissione d'vno mercato suspeso librè due alla Cancellaria, & alli cancellieri libra vna.

Per la patente d'vno Capitaneo ordinario libre due alla Cancellaria & al Cancelliere della prouincia altro tanto, computata la segutta, & al coadiutore soldi diece, computata la istruzione, & al Thesoriere per il registro delle loro patenti soldi sedeci, & al contra scrittore soldi sedeci, & a gli vschieri soldi otto.

Il medesimo pagarano li Comissarij di Sesto, Varese, & Lecco.

Per la patente d'vno Comissario, o Capitaneo straordinario pagato, il medesimo.

Per le patenti de gli altri Comissarij, & contra scrittori il quarto manco.

Per la patente d'vno Comissario straordinario non pagato, il medesimo.

Per vna lettera toccante a processo fatto ad istanza d'una persona particolare, soldi diece alla Cancellaria & al Cancelliere altro tanto, & al coadiutore per la scrittura, computato il memoriale soldi cinque, & a gli vschieri soldi doi.

Per vna lettera di piu persone, o di communita il doppio.

Per le licenze de pegorari per vn'anno libra vna & soldi do decia alla Cancellaria, & per manco tempo alla ratta, & per la scrittura soldi cinque, & a gli vschieri soldi quattro.

Per le licenze de Molini per vn'anno libra vna & soldi dodici alla Cancellaria, & alli cancellieri per la segurta soldi otto, & per le copie autentiche soldi quattro l'vna, & a gli vschieri soldi doi.

Li cancellieri, coadiutori, & altri dell'officio d'essa Cancellaria, nò hanno da pigliare per le licenze che si concedono cosa alcuna da particolari a cui si concedono, eccetto per la scrittura di vna soma sin'a cinque, soldi doi, da cinque sin'a diece soldi doi, e dinari sei, & da dieci sin'a vinticinque, soldi cinque, da vinticinque sin'a cinquanta soldi diece, da cinquanta sin'a cento soldi quindici, & da cento in su, per qual si voglia soma reali doi.

Saluo che per le tratte di qualonche sorte si possi pigliare il terzo di piu alla ratta.

Le licenze quali si concedono di condurre grano a Milano, non hanno a pagare cosa alcuna per conto della Cancellaria de gli vschieri, ne d'altro, eccetto che per la semplice scrittura, secondo la tassa di sopra posta.

A gli vschieri per le tratte & licenze di qualonche sorte, si hanno pagare p vna soma sin'a tre, dinari tre, & da tre in su, dinaro vno per

per

per soma, pur che nō ecceda la somma de soldi diece in tutto: & questo così delle licēze & tratte che si cōcedono immediate dal Magistrato, come di quelle che si concedono per lettere direttiue a Capitanei, o Cōmissarij, & quādo si darà cōmissione alli Cōmissarij, sopra le tratte di cōcedere le tratte, o altre licenze, & di scodere l'honoranza per la Cancellaria, se gli darà anchora ordine di scodere la tassa, come di sopra, per gli vschieri.

Per le relationi che si farāno al Prencipe, ouero al Senato, il coadiutore habbia da pigliare soldi quattro il foglio.

Per li processi eriminali, che le parti voranno leuare autentichi, li cancellieri hauranno soldi sei il foglio, per quelli che si faranno qui a Milano, & per quelli che si faranno fuori della Città, soldi quattro in tutto, computata la scrittura, & nel resto si seruia la tassa stabilita ne gli ordini, & statuti di Milano.

Per la copia d'una ordinatione, o atto autentico, il cancellero hauerà soldi diece, & il coadiutore per la scrittura soldi quattro il foglio.

Io. Bap. Ofius

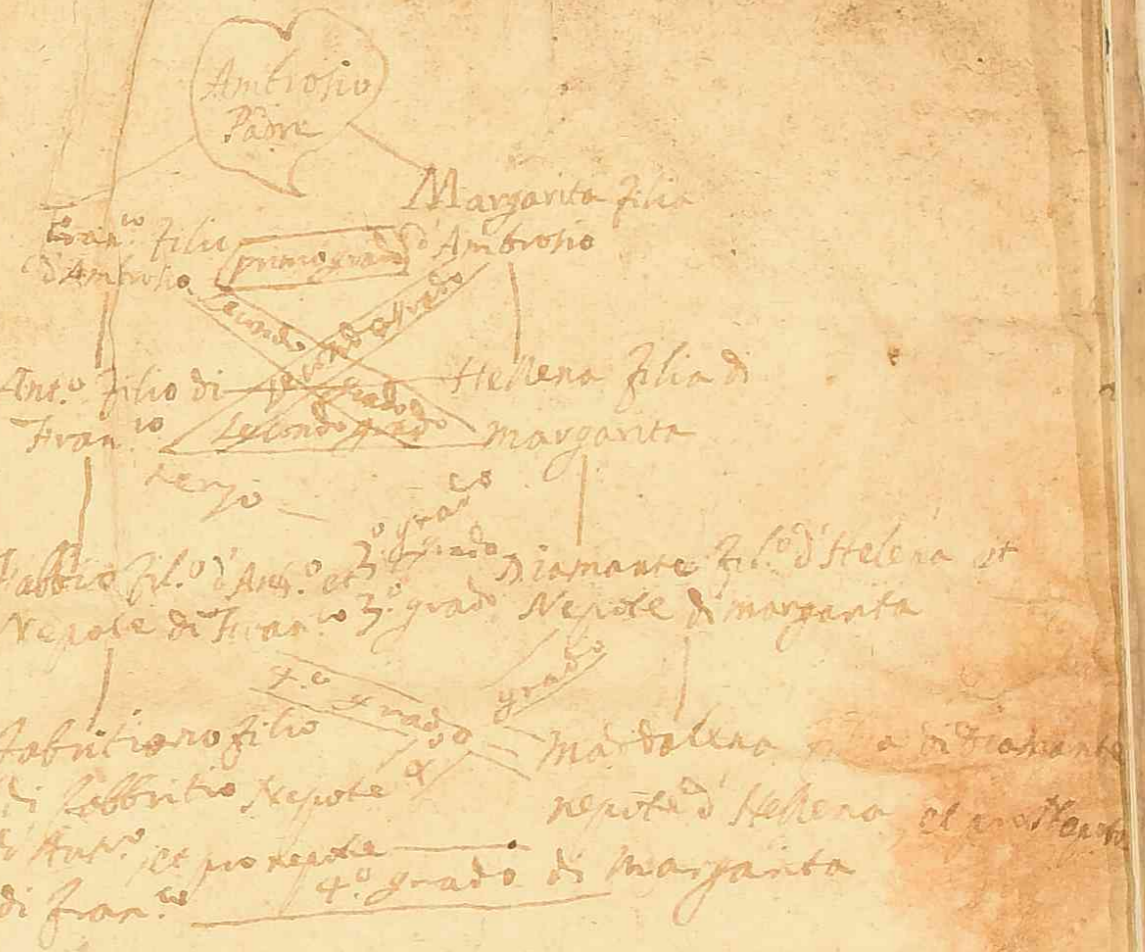
1663. ad ii. luglio giorno di martedi alla matina io lieffanone uidi a portar una la madona della Rosa di Parma da dove era uechiamente.

1664. sabato li 16. febraro alla matina si tiro la campana de rubiz: et tosto il campanile di s. stefano di Babilij. et a cauoto di s. campana uicera Eio: meglio che si fece tirarla et alla sera all'ancorua si cominciò a tonare

1701. ad li 29. tone giorno di s. simone si tirò la campana de rubiz: et il campanile de s. stefano de rubiz. et il giorno de s. antonio si tirò

26 630.

H. 178204.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА